

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénzlári csokkszám: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Bátorság.

Rövid, hivatalos közleményt olvasunk: „A legfelsőbb honvédtörvényszék hathavi börtönre, lefokozásra és elbocsátásra ítélte egy csendőrt gyávaság miatt, mert megtámadott járőrzetetőjét saját biztonsága iránt való aggodalomtól nem védte meg s járőrzetetőjét ennek következtében ellenszegülők súlyosan megsebesítették.”

Nem szépítjük a dolgot: egy csendőr gyáva volt és ezért — egyszerűsítve a haditörvényszéki ítélet jogási körmondait — félévi lörtön után kitétték a testületből, Mindenképpen: erkölcsileg és — mondjuk — anyagilag is. Ezen nem lehet segíteni, de ha már megesezt, legalább tanuljunk valamicskét belőle.

Háborújtárt magán-lélekbúvárok azt állítják, hogy a csatákban is mindenki félt. Csak az egyik beismerte, a másik letagadta. Lehet. De aki letagadta, már ezzel is toronymagasságra került azzal szemben, aki beismerte, mert legalább küzdött ellene, emez azonban nem. És az is bizonyos, hogy aki letagadta a félelmét, az a helyén maradt, aki meg beismerte, az elbujt vagy elszaladt. Mert válságos pillanatokban az életösztön persze, hogy kiutat és menekvést keres, de minél elszántabban tud valaki ellentállani ennek az életösztönnek, minél több és szilárdabb lelki erő és erkölcsi tulajdonság ellensúlyozza a testnek a pusztához való élettani ragaszkodását, annál bátrabb ember, bátrabb katona az illető. Vagy talán ne is beszéljünk bátorságról: mondjuk sokkal egyszerűbben azt, hogy a derék ember bátor, a hitvány pedig gyáva, mert hiszen a bátorság és gyávaság voltaképpen nem egyét, mint a derekasságnak és hitványságnak egyik megnyilvánulási formája.

S ha pedig így van, akkor a bátorság voltaképpen még nem is erény. Erény csak az, ami nem átlagos, hanem kivételes. A bátorságot is tehát csak a kivételes fokán nevezhetjük erénynek, de akkor már nem bátorság a neve, hanem hősiesség. Aki az éjszakai padlásfosztogatásokat vagy tyúktolvajokat egymaga fülön-csípí, az bátor ember, de aki életének teljesen biztos és tudatos odadobásával tört utat a többinek az orosz, a szerb, az olasz és a francia drótkadályokban, már nem bátor volt, hanem hős. A kettő között pedig nagy a különbség.

Az erős test, az erős lélek és a szilárd, férfias

akarata magában hordja a bátorságot is. A kivételeket az egyéniség csodálatos módon kiegyensúlyozza: orozslánt farag a cingártól és nyúllá aljasítja a herkulést. Minden elszánt, revolveres rablókkal ma már elaggott postamesterek, öreg trafikoszok és vékonyka postáskisasszonyok is szembeszállanak. Egy postáskisasszony pisztolyt rántott ki a bélyegesfiókjából és megugrasztott vele nem is egy, hanem két revolveres banditát. A bátorság tehát nincs sem születéshez, sem testi erőhöz, sőt lám, még nadrághoz sem kötve, hanem lelkiertől, lélekjelenlétből és edzett kötelességtudásból, vagyis mind olyan alkatelemekből tevődik össze, amelyeknek az ember mindig ura maradhat és kell is, hogy maradjon. Mindenkin magán múlik, hogy bátor-e vagy gyáva. A világháborúban milliók és milliók lettek máról-holnapra nem is bátrakká, hanem hőssé: a rajztanár, a könyvelő, a kereskedőseged, a názsamester, mind sokszorosan kitüntetett hősként jöttek haza a nagy tusakodásból. És akkor, mikor az emberfeletti, a haláltmegvető hősiességnek ennyi és ilyen ragyogó példája áll előttünk, nem csodálkozhatik senki, ha nem viseltekünk semmiféle respektussal a szimpla bátorság iránt, s ha azt az erények közül törölve, egyszerűen a követelmények közé soroljuk, amely, ha így haladunk, maholnap még a postáskisasszonyi kinevezésnek is feltétele lesz.

De mit mondjunk akkor mindezek után a csendőr bátorságáról? A csendőrnek az a hivatása, hogy mindenkit megvédelmezzen. Másokat megvédelmezni csak bátor ember tud, gyáva nem. A csendőrnek tehát nem erénye, hogy bátor, hanem kötelessége, hogy az legyen. Mert ha még hivatásának ez az elemi tartalma is hiányzik belőle, mi marad meg benne akkor abból, ami csendőrré teszi? Hiszen nicsen csendőr, aki bármilyen hosszú szolgálati ideje alatt többször jutna olyan helyzetbe, hogy a bátorságát igazán és komolyan megmutassa, mint egyszer-kétszer; ha még ekkor is egy-két esetben is megfut, miféle jogcímen nevezeti magát egész életén keresztül csendőrnek? És milyen jogcímen élvezi egész életén keresztül a társadalomnak azt a kiváltságos tiszteletét, amellyel az ő körülveszi és amelyet a bajtársai többek között nem is egyszerűen bátorsággal, hanem számtalan hősiességgel szerettek meg a testület s abban az ő számára is.

Aki karddal, szuronnal, töltött puskával, bilincsessel és két büntetőtörvénnyel felfegyverkezve is megijed néhány garázda legénytől vagy nagyhangú rendbontótól, az bizony jobban teszi, ha minél hamarabb leteszi a csendőrkalapot s maga pedig elszegődik vénasszonynak valami kótlóstelepre. Közöttünk nem maradhat, mert ha a haditörvénységgel nem gyűlik meg a baja, előbb-utóbb agyonverik a legények.

A csendőrségi irodai szolgálatról.

Írta: SELLYEY (SCHRÉIDL) VILMOS őrnagy.

A csendőrségnél az irodai szolgálat a vezetés és a közbiztonsági szolgálat céljaira szükséges. A vezetés céljait szolgáló írásbeli munka elég terjedelmes, mert sok, szétosztán elhelyezett kis egységgel kell intézkedni. E tekintetben nálunk kedvezőtlenebbek a viszonyok, mint honvédségünknel, mert utóbbinál az írásbeliség lefelé csak a századig terjed, a századparancsnok már legtöbbször szóval parancsol.

Nálunk a közbiztonsági szolgálat is igen sok írásbeli munkát ad az észleletek bejelentésével és a feljelentések szerkesztésével. Éppen azért, mert szolgálatunk sajátossága sok írásbeliséget követel, ébernek kell ügyelnünk arra, hogy e téren túl ne lépjük a legszükségesebb mértéket, mert az írásbeli munka növekedése maga után vonja az irodai létszámok szaporítását, ami pedig nem más, mint a közbiztonsági szolgálat gyakorlati részét végző csendőrök számának csökkentése.

A mai viszonyok között fokozott követelményeknek azonban csupán úgy felelhetünk meg, hogy minél több csendőrünk teljesítsen külszolgálatot s a parancsnokokat se gátolja a túlzott irodai szolgálat vezető és ellenőrző feladatuk tökéletes megoldásában.

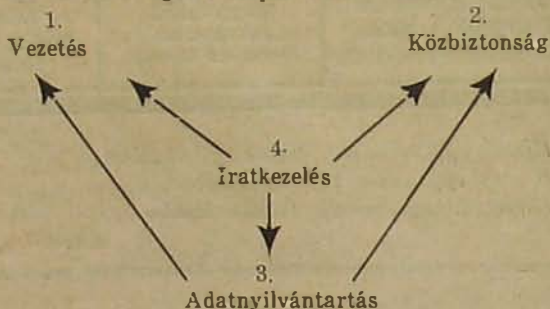
A csendőrséggel szemben támasztott követelmények változnak a közbiztonság állapota szerint s minthogy az irodai munka a közbiztonsági szolgálat tartozéka, ennek is idomulnia kell a közbiztonsági szolgálat alakulásához. Nézetem szerint tehát időnként meg kell vizsgálni,

hogy az irodai túltengés elkerülése végett mit lehet egyszerűsíteni, könnyíteni, vagy célszerűbbé tenni.

Ez a cél vezet akkor, amikor felsorolom az egyszerűsítés néhány lehetőségét.

Már cikkem elején két csoportra osztottam a csendőrség írásbeli munkálatait. Ehhez még két fontos ágazat járul: az adatnyilvántartás és az iratkezelés.

Az irodai szolgálat csoportosítása tehát:

A vezetés céljait szolgáló írásbeli teendők közé tartoznak: a közbiztonsági szolgálat teljesítését szabályozó intézkedések, személyi, fegyelmi, kiképzési és gazdasági ügyek.

A közbiztonsági csoportba tartoznak: észleletekről jelentések szerkesztése, feljelentések a nyomozások eredményéről, karhatalmi ügyek.

Az adatnyilvántartások részben vezetés, részben a közbiztonság céljait szolgáló segédeszközök. Az őrökön például a minősítvényi jegyek a vezetés, a jegyzékkönyvecskék és figyelőlapok a közbiztonsági szolgálat segédeszközei.

A bolygóúz legendája.

Írta: ENGELMANN ANDOR g. hadnagy.

„... a megírt Kurutzok is nem sok napok után a hegyekben is az időnek Télhez készülési miatt már nem maradhatván, Erdély felé kezdik uttyokat folytatni, kiket midőn Gróff Pálfi János Regimentje a Hajdu Városiakkal felette igen setét éjtzakákon való menetekkel kezdenek ellenségesképen meg előzni, a Böszörményi zászlók tetején kezdetek látni lángoló tűz módjára fényeskedő nagy világosságot, melyet ez éjtzakáknak irtóztató nagy setétségében nem tudván mire vélni, ahozképest nem kitsiny rémülés kezdé őket megkörnyékezni és a kopjának végén tetző fényességet a megírt Hajdu városiak magok iránt szerencsétlen Omennak vélvén, azonnal vissza fordultak...”

(Babotsay Izsák, Tarcal város nótáriusának 1697-ben írt naplójából.)

Véres süret volt.

Ámbátor a tokaji hegyek krónikása csak annyit jegyzett fel arról a szomorú eszidőről, hogy felette kedvetlen borok teremtek azon esztendőben.

Azon esztendőben máglyát raktak a hegyekből men-

kül bujdosók a szőlőkarókból és ha igen-igen fáztak, felgyújtottak hozzá három présházat is.

Azon esztendőnek öszén utolsó harcaikat vívták a vezér nélkül maradt zempléni lázadók: a dargói kanászok, hontalanná tett pataki diákok, vihorlátalji bocsoros nemesek és mind egyéb halhatatlanjai a véres felföldnek, akik még nem felejtették el apjuk kínhalálát az eperjesi piaccon... Ököllel, foggal tépték át magukat az abaúji rengetegeken, a síkságon pedig úgy száguldoztak végig, hogy rengett a föld patkóik alatt és tajtékot túrt lovaik zablája. Napkeletnek tartottak szüntelen, miközben folyókat gázoltak át és falvakat tiportak le, mert nyomukban járt a császárnak vagy tizenkét generálisa. teméntelen sok lompossal, hajdúval és vaeinges némettel... És sarkukban volt már a tél, útban voltak már a beszékideji szelek és Lengyelország felől szürke hófellegek... Biztatták is egymást a bujdosásba rohanó hazátlanok:

Csak napkeletnek, testvér... Jut még szállás nékünk Erdélyországban!...

Igy menekült Böszörményi István is ötszáz legényével. Tegnapelőtt vérveres lángok kapdostak az ég alján és tarna kondások hozták a hírt:

Háromszáz kuruccl tört ki a szalánci erdőkből Böszörményi!...

Ebből tudnivaló volt, hogy háromszáz maradt az ötszáz legényből.

Tegnap vásáros tótok robotgok porfelleget verve és kiáltottak:

Erre tart Böszörményi és még kétszáz kuruc!...

Ma pedig a vécsi révnél egy halász mondta:

Nyergestől úszta meg a Bodrogot a zomotori gázlónál Böszörményi száz katonáján...

Íratkezelés-csoportba sorolom az előbb leírt három ágazat iratainak nyilvántartását és kezelését.

Ezen csoportosítás alapján már most megállapíthatjuk, hogy az 1., 2. és 3. csoport terjedelmét az élet, a viszonyok szabják meg.

Ezekben a csoportokban oly módon könnyíthetünk, hogy

1. az alsóbb parancsnokokat — a lehetőség határáig — minél nagyobb hatáskörrel ruházzuk fel;

2. a parancsnokokat öntevékenységre neveljük;

3. a szárnyparancsnoknak az alárendeltjeivel való minél gyakoribb személyes érintkezést lehetővé tesszük.

Egyszerűsíthetünk azzal, hogy nem követeljük ugyanazon adatok két, vagy több helyen való előjegyzését.

Tág tér nyílik azonban a 4. csoport terjedelmének korlátozására, mert csupán akarunktól és célszerűségi szempontoktól függ, hogy erre milyen rendszert választunk.

Ezen általános megállapítások után menjünk a részletekbe, még pedig az őrsnél, mint a közbiztonsági szolgálat fontos végrehajtó szervénél.

A szolgálati havifüzet vezetési segédeszköz. Kérdés, nem lehetne-e elhagyni belőle a 6. függőleges rovatot, mert az ide bejegyzett ügydarabszámok a szolgálati lap 3. rovatában is benne vannak. Igaz, hogy az utóbbiak elintézés végett a járőrnek átadott, vagy a járőr által kezdeményezett ügyek, de a szolgálati lapban az őrsparancsnok bekarikázással megjelölhetné a járőr által elintéztett ügydarabok számát a járőr bevonulása alkalmával. Ebből is meg lehetne állapítani, hogy mit végzett a járőr.

Az elintéztett ügydarabok számának a szolgálati lapon való bekarikázása egyben hiányt is pótolna, mert enélkül

Alkonyatkor a Piska-tónál állt ama bizonyos Böszörményi nevezett vicehadnagy és összefont karokkal nézte a lángszín fellegeket... Háta mögött, a zsembékos parton túl, ahol estébe veszett már a láthatár, titokzatos vizek csillogtak messze és nádasok susogtak a fe. támadt szélben... A zsembékos parton túl komor csönd feküdt a Piska-tó végtelen ingoványain.

Vékony, karsú katonaeMBER volt a vicehadnagy. A szája igen keskeny, a homloka igen széles. Fialat, mondják is, hogy diák lett volna, de elszökött csatázni... Két magyar-barna szemét, két szomorú szemét most végighordozta üldözött kis csapatán és azt kérdezte halkán:

Hányan maradtunk, legények?

Egy bekötözött homlokú katonája felelte:

Kilencvenheten, instál'om... Avagy mondok, kilencvenhatan, mivel Soltész Mihályt elkapá a sodor a gázlónál...

Ott ültek a rongyos dolmányú lázadók a bogáncsos hasú lovakon. Kilencvenhatan. Patáig izzadtak voltak, mert két napja hajszolta őket Pálffy; fűlig kormosak voltak, mert rájuk gyűjtatta a szalánci erdőt Nigrelli gróf; és véresek is voltak könyékig, mert sok lomposan hnsították magukat keresztül; de vizesek is voltak azonfelül vagy hónaljig, mivel tatármódra, nyeregben úsztattak át a Bodrogon... Így aztán sokan elmaradtak... De a négy zászlóbból egy se hiányzik. Ámbár csak a rúdja van meg jóformán a zászlóknak, mivel úgy vonszolták ki azt is az égő erdőből...

Böszörményi István Zomotor felé intett:

Valahol ott gyön ránk Pálffy gróf három regimenttel, meg a hajduvárosiakkal.

Aztán Körtvélyes felé:

Ott meg Söllári gróf ötezredmagával...

Hallgat egy darabig, aztán egy szögletesállú vén katonához fordult, aki a legrombosabb zászlót szorongatta a markában:

a szolgálati lapból nem tűnik ki, hogy mit intézett el a járőr. Ezt a szolgálati havifüzetből kell kikeresni, ami idővesztéssel jár.

A portyázási áttekintés szintén vezetési segédeszköz. Kérdés, nem lenne-e egyszerűbb és áttekinthetőbb ennek adatait 8 hetenként (Szut. 372. p. 3. bek.) felfektetett vázlaton nyilvántartani.

A sokszorosított 1:75.000, vagy 1:37.500 arányú vázlat tartalmazná az őrskörlet községeit és tereptárgyait. A községek és tereptárgyak neve alá jönne zárójelben a tereptárgynak a távolsági kimutatás szerinti folyószáma.

A járőr kivezénylése előtt az őrsparancsnok a vázlaton vonallal összeköti a leporthyázásra kijelölt tereptárgyakat. A járőr menetirányát az így keletkezett vonalon nyíllal megjelöli és a vonal kezdőpontjára ráírja a járőr elindulásának időpontját, ezután előírja az őrzőparat. A járőr bevonulása után a portyázás keltét csak azon tereptárgy mellé jegyzi fel, amelynél a szolgálat másnapra nyílt át. A járőr őrsre érkezésének napját a vázlaton a portyázást jelző vonal végpontjára írja.

Ha a tereptárgyakat méreten felül ábrázoljuk a vázlatban, akkor a rajtuk átfutó portyázási vonalak és időpontbejegyzések élesen elkülönülnek egymástól úgy, hogy nem okoznak zavart.

A vázlat szerű portyázási áttekintésnek az az előnye, hogy egy pillantással meg lehet állapítani, hogy a tereptárgyakat hányszor portyázták, mert ezt a rajta átfutó vonalak száma szemlélteti.

A vázlatban az őrsparancsnok ellenőrző és portyázó útját — megkülönböztetésül a járőrök útjától — színes írónnal kellene berajzolni, a hozzátartozó időpontokat színes írónnal bejegyezni.

No, Torsa Máté apám, hogy véli?...

A vén bujdosó rántott egyet a vállán fityegő nagy medvebőrön:

Vélem, hogy megesznek a gerőfok, 'stállom...

Nyilván így lesz, mivel jobbról labanc, balról német, az orruk előtt a Bodrog, a hátuk mögött az ingovány. Nincs továb.

De éppen, hogy a Piska-tóra mutatott Böszörményi:

Arra még eltakarodhatunk... keresztül a lápon...

Torsa Máté bozontos szemöldöke alól egy villantást küldött az ingovány felé és azt kérdezte vontatottan:

A posoványnak?!

A zavaros felhők alatt egy elkésett árva vadlúd gigázott és zúgott a nádas messze... Az ingoványon már elterpeszkedett a homály... Torsa Máté nekiszegte a nyakát:

Nem tonácsolom!

Csak a fejével intett a nádasok felé, de már pártütés volt a mozdulatában:

Arra nem!... Inkább Söllári csapja el a nyakamat, de mán megkövetem, én nem mék a posoványnak!

A vicehadnagyban fellobogott a düh:

Mért?

Csak azé' instál'om! Mer nem adom lelkem az ördögnek, — rágta a szavakat Torsa Máté és babonás tűz gyuladt fel a szemében, — tuggya aztot minden keresztýén: napszállat után hótt lator lelke jár a lápon... Lüdérc!

Egyszerre mozgás támadt a lovasok között. Meginogtak a sorok és mindenki az ingovány felé kezdte nyujtogatni a nyakát, ahol az opálos ködben valami varázslat lappang...

Böszörményinek gúnyos ránc futott a sápadt arcára:

Oszt hun látott már kee olyan lüdércet, vén tátos?

Hun-é? Hát Szikszónál! — kiáltott az öreg, de hirtelen csak nyelt egy nagyot és elcsöndesült hangon, furcsán, foj-

A különböző időszakokban készült vázlatok összehasonlításával azonnal szembetűnnek, hogy a szolgálat teljesítése az időszak sajátosságainak megfelelően történt. A szolgálatok vázlat segítségével való tervezése mindenestre gyorsabb lehetne, mint a kimutatásszerű portyázási áttekintésből való keresgélés mellett, mert előbbi nemcsak a tereptárgy nevét, hanem annak fekvését és az előzetes portyázások számát szembetűnően mutatja.

A vázlat különösen megkönnyítené a Szut. 250. pont 2. bekezdésében megengedett portyázások megtervezését és előírását.

Ha sikerülne a szolgálati lap II. részét vázlatlalt helyettesíteni, azaz a járőrnek a portyázás útvonalát vázlaton megjelölni, megkímélnék az őrsparancsokat attól, hogy a tereptárgyak megnevezését minden szolgálatba-vezénylés alkalmával külön leírja.

Nézetem szerint könnyíteni lehetne a járőrök munkáját azzal, hogy a sértett és gyanúsított, valamint a tanuk kikérdezéséhez olyan előre elkészített (nyomtatott vagy sokszorosított) űrlapot használnának, melyeken a kikérdezendő személyi adatainak felvételéhez rajta vannak a kérdések s a járőrnek csupán a feleleteket kell beírni. Pl.: Neve . . . , születési éve . . . , valása . . . stb. Előadja: . . . A járőrök ezeket $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{4}$ iv rész nagyságú tömbben vihetnék magukkal. Megengedhetőnek vélném, hogy ezek a vallomást tartalmazó lapok a fogalmazványhoz csatolhatók legyenek, mely esetben nem kellene a feljelentés szövegét teljes egészében kétszer leírni (fogalmazvány, tisztázata), hanem a fogalmazványban elegendő lenne hivatkozni a hozzá mellékelt kikérdezési lap folyószámára. Pl.: Sértett: Kovács János: 1 számú kikérdezési lap szerint. Ez az eljárás elsősorban ott jelent

könnyítést, ahol kézírással készítik a jelentéseket, mert gépírással egyszerre írható a tisztázata és fogalmazvány a jegyzetek alapján. A személyi adatokra vonatkozó kérdéseket tartalmazó űrlapok minden járőr munkáját megkönnyítenék.

A szárnyparancsnokoknak kezdetben egy kis gondot adna a tintaironnal írt kikérdezőlapokkal felszerelt fogalmazványok átvizsgálása, de úgy vélem, hamarosan rá lehetne szoktatni a járőröket arra, hogy jegyzeteiket rendszeresen és olvashatóan írják. A nyomozás folyamán készült jegyzeteknek a feljelentés fogalmazványához való csatolása minden esetre a tökéletességig tárgyilagos feljelentések szerkesztésére serkentene.

Az őrs ügyeinek, illetve ügyiratainak nyilvántartására az iktatókönyv és iratjegyzékek szolgálnak. Az iktatásnál minden ügy folyószámot, iktatószámot kap. Ez az ügydarab kezelését megkönnyíti s így szükséges.

Az iktatókönyvbe be kell jegyezni, hogy az ügydarab mely parancsnokságtól, mikor, mely szám alatt érkezett. Olyan adatok ezek, melyek az ügydarabról is megállapíthatók és így az iktatókönyvbe való bevezetésük nem egyéb, mint másolás. Az irat őrsre érkezésének idejét hitelesen a vettemező bélyegző igazolja s ha azt ellenőrizni akarjuk, vagy megállapítani, amúgy is elő kell venni az ügydarabot, hiába van ez az adat beírva az iktatókönyvbe.

Azt, hogy az ügydarab mely szám alatt érkezett az őrsre, nem látszik célszerűnek nyilvántartani, mert az őrs számmutatót úgy sem vezet.

Feltétlenül szükséges azonban nyilvántartani az ügydarab tárgyát, sőt az egész ügymenet-nyilvántartásnak ez az alapja.

Ha az elintézés módjáról meg akarunk győződni, ak-

tottan kezdett mesélni. — Szikszóná!... Ott szorítá mocsárnak egész seregünket Spankau generál, vagy tíz esztendeje... Felibe elhulltunk kardok által, másik felit meg rabságba cepelte a német... Mi oszt valami huszan nekicsaptunk a szikszai mocsárnak, ... de hajnalra csak egymag sündörögtem ki az istentelen dagoványból. Egy lábíg ott maradt a többi: ki befullada a hinárosba, ki a nádosba pusztult, de nyomorúttul... Mivel egész álló éccaka hajszolt a lüdercélek... Huj, Boldog Isten, a vót csak a boszorkányszombat!... Első kakasszóra kipattantak a süpedékek mögül a rossz lelkek, oszt karikába fonódva táncoltak a fejünk felett... Mi meg mondogattuk a bűbájosság ellen való ígéket, de mindhejába... Kék lángba, meg veres lángba vót rejtözve a lüdere, oszt szüntelen csak ott bolygászott a...

Éhallgassék kend!...

A vicehadnagy éles hangja hasított bele a zsiszbasztó mesébe... A lovasok karikára tágult szemekkel figyeltek az ingovány felé...

Emberek! — felemelkedett a nyeregben Böszörményi és úgy kiáltott, mintha elbódultakat rázna fel mákonyos álmokból. — Hé, emberek!... Ördögös beszéd ez! Az meg eszement, ki elhiszi!... Nem lidérc jár a lápon, hanem igaziból való kis tüzlángocska... De olyan gyámoitalan kis láng, hogy elhanyatlik azonmód, ha hozzáérnek... Deákkönyvekben vagon megírva... Én mondom ezt, mert magam is tanultam a kollégyiomba!...

Kívágta a karját az ingovány felé:

Száradóban van már ez a mocsár... meg minden mocsár, ami még van a felsővizek kiöntésiben. Egynek se lesz nyoma száz esztendőnek multával... Ott rohad most a posványba a sok giz-gaz, káka, nádtörzsök, miegyéb fityfranc, osztán mikor kibuggyan a levegőégre a rothadás. rögvest

meggyullad. Olyan kék lánggal világít, mint a reves fa!... De a bitangoló pilátusát annak a bestye lidércnek, a sarkunkban kasmatol Pálfi, oszt ippeg most tartsak oskolát a kémia-tudománybul!...

Valaki dörmögött a sorban:

Hajsz' csak gyűjjék a labanc... A halált nem féljük, instállom!...

A halált? — hörgött a vicehadnagy, — eb, aki bánja a halált!... Hej, nem a mi cafrangba szakadt kis életünkről van itt szó! És nem is dinomozni megyünk Erdélyországba! Hónap átal akarok lenni a Tiszán, mind a négy zászlókkal, de pünkösdre újfent ötszáz rongyossal szakajtom tűzbe Zemplént!... de aszondom én neked, szerelmes egy ecsém, nemes Visnyai Gergő, ne prézsmutálj ki a glédából, mert..

Felreccsent a hangja és végigzúgott a mezőn:

... mert Isten az atyám, hogy itt, a Piskató partján rántalak karóba!... És hallja mindenki parancsolatomat: Az ingovány felé vezető csapásra mutatott:

Rá az útra!... De szilajul!

Az erős, fiatal hang úgy fújta szét a misztikus döbbenetet, mint a füstöt. Megmozdult a csapat és nagy dobogással ereszkedtek neki a lapálynak... Csak Torsa Máté maradt mozdulatlan.

Torsa Máté állt a helyén. Kezében a pörzsölt lobogójú kopjával, vállán a földig lógó imedvebőrrel, összecsatlantott állkapcsával, mintha maga lett volna a zendülés szobra.

Ekkor Böszörményi István, a rongyos hazátlanok vicehadnagya sarkot adott a lovának és egy ugrással odadobbant a vén rebellis elé.

Kend pedig — mondta lassú szóval — akar maradhat is... Aggya ide azt az ászlót.

Erősen néztek egymás szemébe és Böszörményi a zászlórúd felé nyújtotta a kezét.

kor is az ügydarabot kell elővenni, mert abból tűnik ki, hogy az örs mikor, mit tett.

Kapcsolatos számokat sem feltétlenül szükséges az iktatókönyvbe bevezetni, elég, ha azokat csupán az ügydarabokra írjuk rá.

A felsoroltakból röviden levonható következtetés: az örsökön az iktatás leegyszerűsíthető olyan iratnyilvántartással, mely felesleges adatokat nem tartalmaz. kevesebb munkával vezethető s mégis teljesen megfelel a célnak.

Mielőtt azonban ezt az egyszerűbbnek látszó iktatást megterveznénk, foglalkozunk az iratcsomózással, mert az ezzel kapcsolatosan vezetett iratjegyzékek tulajdonképpen az iktatás egyik módját képviselik.

Az iratcsomózás célszerű és hasznos. Az ügydaraboknak tárgy szerint való csoportosítása megkönnyíti az örs működésének áttekintését és ellenőrzését, sőt bizonyos vonatkozásokban adatnyilvántartásokat helyettesít.

Az iratcsomóhoz tartozó iratjegyzékek vezetése azonban nehézkes, a keresést és áttekintést, általában az iratok kezelését megnehezíti. Elég itt utalnom a lapunknak 1931. évi 692., 728. és 776. oldalain megjelent magyarázatokra. Amihez ennyi magyarázat kell, az nem egyszerű és nem való az örs céljaira.

Kérdés azonban, hogy elválasztható-e az iratcsomózástól az iratjegyzékek vezetése? Véleményem szerint igen, ha sikerül az iratjegyzékek elhagyásával a célnak megfelelő iktatási rendszert megtalálni.

Elgondoláson szerint az iktatókönyv minden felesleges adat elhagyásával a következő rovatokat tartalmazná:

1. szám;
2. tárgy;

Tegnapelőtt, a szalánci pokolban, egy égő cserfaággal a kezében marakodott Torsa Máté. Háromszor is elrándgatták tőle a rongyos zászlót, de Torsa Máté mind a háromszor visszarángigalta, miközben a parazsas végű füttykössel szakadatlanul csépelte a fölséges császár híveit.

Íde azt az ászlót, ha mondom, — szolt mégegyszer a vicehadnagy, — oszt, ha fél kend, csak maraggyék!...

Fél a kórság! — horkant fel az öreg, aztán hozzátette csendesen: instállom...

Megmarkolta a kopjanyelet és elindult a többiek után, a zombékoson át. Neki az ingoványnak.

Sötét volt már akkor, de még sötétebbnek ígérkezett az éjszaka.

Se csillag, se holdvilág. Mintha kitencvenhat kísértet settenkedett volna át a lápon, úgy vonult Böszörményi a legényeivel a nádtörök útján: nesztelen némán, beleomolva az éjbe.

Párosával haladhattak csak a csapáson. Elöl Babos Demeter kocogott egymagában, mivel idevalósi volt Keresztúrhoz és emlékezett még gyerekkorából a Piskató labirintusaira... Utána Böszörményi és mellette öreg Torsa Máté a zászlóval. Azután jöttek a tarcaliak, középen a három másik lobogó és legvégén a böcsi csatába halt Huszár Mihály uram pataki kompániájából megmaradt katonák.

Mint a testetlen árnyékok osontak az olomszínű éjszakában. Repedezett táblájú, beszáradt laposok és szotyogós vizenyők váltották egymást... Első kakasszó táján egy szélben zúgó nádtenger mellett húztak el éppen, mikor kapkodni kezdte a fejét a Babos Demeter lova és megtorpant...

Ott gyűnnek a lüdercek!

A zúgó nádas felett apró fénypontok mozogtak...

Lilába játszó kék tüzeckék reszkettek a feneketlen

3. hol van az ügydarab;

4. megjegyzés.

Az iktatás a tervezett rendszer szerint betűrendben — tárgymutatószerűen — történik. Az ügydarabokat jellegzetes szavak kezdőbetűi szerint az „A”, „B”, „C”, stb. oldalon vezetjük be.

A számolás kétféle lehet: 1-től kezdve felfelé, tekintet nélkül arra, hogy az ügydarabot mely betű alá iktatjuk, vagy pedig minden betű alatt 1-től kezdve, mely esetben A/1., A/2.... B/1., B/2.... stb. számai lennének az örsnek.

A tárgymutatószerű iktatás első módja mellett külön számjelzőre lenne szükség, melyből megállapítható, hogy az egyes betűk alatti iktatásnál sorrendben milyen szám következik, mert másképp ennek felkutatása sok keresést igényelne. Ezenkívül az ügydarabok megkeresésének megkönnyítése végett a számjelzőben nyilván kellene tartani azt is, hogy az ügydarabokat mely betű alá iktattuk és mely iratcsomóba helyeztük.

Nehogy új előjegyzés keletkezzék, maradjunk a betűnkint, folyószámokkal való iktatás mellett. Ez nem okozhat semmi nehézséget, mert az örsök az iratjegyzékek vezetésénél a törtszámokat már úgyis megszokták s a különbség csak az, hogy most a számlálóban nem szám, hanem betű kerül. Ezzel az iktatási móddal egy tárgymutatóval egyesített iktatás keletkeznék, mely betűrendben tartalmazná az örs összes ügyeit, tehát az eddig iratjegyzékekbe foglaltakat is.

Ha azonban eltöröljük az iratjegyzékeket, az iktatókönyv számai annyira felszaporodnak, hogy minden örsnek tárgymutatót kellene vezetnie. A fent javasolt, egyben a tárgymutatót is magában foglaló iktatási rendszer

sötétségben... Libegtek... megálltak... aztán imbolgott tovább, mint valami levegőbe röppent szappanbuborék...

Torlódás támadt a csapáson, curukkolni kezdtek a lovak és Visnyai Gergő keresztet vetett, holott luteránus volt...

Uccu te!... — rikkantott Böszörményi és az egyik bókászó láng felé csapott a süvegével, — ne féljen ettől senki, aki pedig fél, az ne mutassa!... Hajrá csak tovább, fiam, Deme, t'om, te nem félsz a lidércmadártól!...

Babos Deme megint nekiiramodott az élen, mert olyan legény volt, hogy az ördögfiakat is megtiporta, ha nagyon elbúsulta magát... De azért égnek borzolódtott a hajzata, mikor hátrapislantott... A zászlók csúcsánál röpködtek a boszorkányos lángok. Ott keringtek, forogtak, táncoltak a lidéretűzek mind a négy kopja hegyénél, mint éjjeli lepkék a mécsvilág körül...

De azért törtettek tovább a csapáson.

Ne féjjetek rongyosok — dörgött szüntelen Böszörményi hangja az olvadó sötétségben. — Csak ne féjjetek, édes fiaim!... Azért repked a láng a kopjahegyen, mivel viszi a levegő sodrása... Ne féjjetek hazátlanok, még ma a Tiszánál leszünk... Ne féjjetek, mer a hinárosba hajigállak!... Hajrá csak, híresek!... Píros püncös napján megrikatjátok a császárt, Sollári uramat meg lófarkon vonszoljuk meg... Csak most ne féjjetek, száz meg egy csatát járt komám!... Csak keletnek, fiam, Deme... De aki fél, az se mutassa, mert rögvést széthasztom a fejeteket, szerelmes gaztalmim...

A kopjahegyeken, elhanyaglott és újra fellobbant a bolyongó tűz...

Jól haladtak. Csurgott a víz az emberekről... Mire

külön tárgymutató vezetését feleslegessé teszi, ami egymagában is alapos megfontolást érdemlő előny. Az iktatókönyv tárgyrovatának kitöltésénél a vezér-szó megválasztására, — mely eldönti, hogy az ügydarab milyen betű alá kerül, — éppúgy súlyt kell helyezni, mint az iktatónál. Ha ugyanazt az ügyet több betű alá is bevezetjük, akkor megtartja ugyanazt a számot, mely alatt egyszer már beiktattuk. Pl: Az örs elfogta Béres Ferencet és Sipos Antalt, akik egy bűncselekményt együttesen követtek el. Ezt az örs beiktatja B. alatt, ahol mondjuk 18. szám következik. Tehát az ügy száma B/18. lesz; de be kell iktatni S. betű alatt is (Sipos), ahol szintén B/18. számot kap, mert ugyanaz az ügy.

Mint hogy az örsök számmutatót nem vezetnek s az ügydarabok csupán az abc betűin belül lennének időrendben iktatva, a nekik adott parancsban nem elegendő egy előző ügydarab keltére és számára hivatkozni, hanem a tárgyat is mindig meg kell jelölni. A csendőrpapancsnokságok eddig is mindig hivatkoztak a tárgyra, sőt a legtöbb esetben megteszik ezt a bíróságok és hatóságok is. Ettől eltérő szórványos eseteket pedig akár központi szabályozással, akár megkereséssel rövidesen ki lehet küszöbölni.

Az elintézt ügydarabokat a megfelelő iratcsomóba helyezjük és az iratcsomó számát az iktatókönyv 3. rovatába bejegyezzük. Pl: 1. ics. Elintézt ügyeknél már nem okozhat gondot, hogy mely iratcsomóba helyezjük azokat.

Az örsön lévő kiderítetlen esetek, oktató és figyelmeztető parancsok, függő, kéznél tartott, stb. ügydaraboknál a 3. függőleges rovatba nem az ics. számot, hanem azt jegyezzük be, hogy „függ”, „kéznél” stb. Ha azonban az

ügydarab irattárba kerül, a 3. rovatból az eddigi bejegyzést töröljük és beírjuk az ics. számot.

Ha az ügydarabot valahová elküldtük, pl. a szárnyparancsnoksághoz, vagy a főszolgabíróhoz (Szut. 466. pont), ezt beírjuk a megjegyzés-rovatba (írónnal). A megjegyzés rovatba kell bejegyezni továbbá a megsemmisítést és hatálytalansítást is (tintával).

Ennek az iktatási rendszernek bevezetése az örs ügyiratkezelését véleményem szerint lényegesen leegyszerűsíté, az áttekintést és iratkezelést megkönnyíté, tetemes idő- és munkamegtakarítással járna anélkül, hogy az ügyiratkezelésben zavarok keletkeznének.

Az egyszerűsítés a szemlélő előjárók munkáját sem nehezíti meg, sőt az alatt az idő alatt, amit eddig az iktatókönyv és iratjegyzékek átvizsgálásával kellett eltölteniök, lényegileg foglalkozhatnak az ügyekkel.

Kérdéses az is, hogy feltétlenül az örsnek kell-e megszerkesztenie a zsoldjegyzéket, holott az illetékekre vonatkozó adatokat hitelesen az osztálygazdasági hivatalok tartják nyilván. Nézetem szerint, ha a gazdasági hivatalok egyéni illetéklapokat vezetnének, melybe havonként bejegyeznék, hogy mi jár az egyes csendőröknek, az örsön a szolgálat hátránya nélkül, sőt a közbiztonsági szolgálat előnyére könnyítenék s a gazdasági hivatalokat sem terhelnék meg lényeges munkatöbblettel. Az egyéni illetéklapok kitöltése a gazdasági hivataloknál nem venne több időt igénybe, mint amennyit azok most az örsök zsoldjegyzékeinek ellenőrzésére fordítanak. Az egyéni illetéklapot a csendőr illetékeivel együtt minden hó 1-én kézhez kapná, abból megállapíthatná, hogy minden neki járó illetéket kifizették-e és az illetéklapon aláírásával igazolná

a második nádashoz értek, már halovány narancsszín csík karimázta a láthatárt. Hajnalodott.

Megzökken a csapat, mivel Babos Demeter hirtelen megállt... Ott kémlelt egy darabig az élen, aztán rugtatott vissza:

Vélem, elejbénk került a labanc!...

A ménkü, aki belevág... Hunnan került vón'.

Zomotor felül, — intett fáradtan Babos Demeter, — ha gyalogláb gyűttek... Lú nélkül át lehet vergődni arul is...

Torsa Máté előregöbült a nyeregben és belevágta vércseszemét az éjszakába:

Való igaz... nyakunkon Páfi...

De látni is lehetett már, hogy a nádasokon túl, valami sötét tömeg mozog a lapályon. De sokan lehettek, mert nagy nyüzsgéssel voltak. A pirkadat csíkjába élesen rajzolódott ki a sok benyomott tetejű hegyes kucsma...

A hajduvárosiak ezek, vicehadnagy uram, — mondta halálos nyugalommal Torsa Máté, miközben lekasztotta a káparól a négyujjnyi széles fringját, — gyaloghajduk, de itt az egész regiment... Hej, vót esze a darulábú Páfinak, hogy ne a brandenburgiakat küldje... Szörnyen érti a hajdu a vagdalkozást, oszt lesz itt olyan tánc...

Az utolsó tánc, — dűnyögte halkán Böszörményi és aztán nagy szóval kiáltott: — Itt a labanc, legények!... Megtapossuk a sűrűjít, oszt aki elevenen marad, az vág-tasson tovább, mert tengersok a hajdu... No hozzá csak, de mindig utánam!...

Kiugrott a lóval és nyomában dühös csörömpöléssel lódult meg mind a kilencvenhat rebellis. A tarcaliak a fokukat csattogtatták, mint a farkasok, míg Patak elkese-redett fiai rákezdték a jólismert üvöltést:

No hozzá!... Csak hozzá!...

Száz lépést se rohantak, mikor Torsa Máté elkapja Böszörményi sárgájának a zabla szárát és rikolt:

Elfele mennek!

Kavarodás, ágaskodnak a lovak, Böszörményi ordít: Tán megkolontosodott kee!?

Ha mondom — kiált öreg Torsa Máté és rémisztő nevetéssel csapja jobbszemre a vedlett csalmáját, mint aki nem bír kedvivel, — nem ránk gyón a hajdu, 'stájlom!... Íppeg, hogy mitülünk szalad! Ahun messzi iszkolnak mán, de elfele!...

A lapály üres volt... Egy távoli nádás felől még csörtetés hallatszott... Valahol ott fut Zomotor felé a hajduregiment utolsó kompániája...

Leugráltak a lórol és még Böszörményi is elbámult. De Torsa Máté, negyvenkét év óta császárt szomorító vén rebellis, tüstént magyarázattal szolgált:

Héj! esmerem én a hajdut, instállom... Jeles verekedő népség az, de felette babonás... Oszt most se tudván mire vélni a kopjánk hegyin fényeskő nagy világságot, megszáll mindnyájokát a rémülés... Nyilván azt hívé, hőt lator lelke jár a lápon... Lüdére... Esmerem úköt, mind ilyen eszelőkös...

Legyintett egyet megvetően Torsa Máté és kidullesztette a mellét:

Mivelhogy semmit nem ért a hajdu az kémia-tudományhó'...

Böszörményi István diákból lett vicehadnagy úr ránézett a vén kuruc-huszárra és elmosolyodott. Aztán a messze pirosuló hajnalba tekintett:

Nyeregbe legények!... Még ma átal leszünk a Tiszán!...

Öreg Torsa Máté kengyelvus mellé vágta a lidéres kopját és megindult újra...

Napkelet felé,

illetékeinek hiánytalan átvételét. Ezután az őrsparancsnok visszaküldené az illetéklapokat a gazdasági hivatalnak.

Természetes, hogy csupán kipróbálás dönthetné el, hogy ezek az elméleti elgondolások a gyakorlatban miként felelnének meg.

A leírtakkal nem merítettem ki mindent. Ha alaposan körültekintünk, bizonyára találni fogunk még több egyszerűsítési válót is.

Csendőrerények.

Írtam CSEPI BÉLA százados.

Egy szabad órámban kiírtam az utasításokból mindazokat a tulajdonságokat és képességeket, amelyeket a csendőrségi szolgálat a csendőrtől megkövetel. Ha az utasítás szövege között elszórtan előforduló ilyen tulajdonságokat és képességeket összegyűjtjük, csinos kis sorozat keletkezik. Azt hiszem, nincsen csendőr, aki érdeklődés nélkül olvasná ezt a felsorolást, mert bizony talán keltőnek sem jutott még eszébe, hogy: lássuk csak, mi mindent követel a szolgálat tőlem; talán jó volna ezeket a követelményeket összegyűjteni, hogy rendre haladva, megvizsgáljam, meg vannak-e bennem mindezek a tulajdonságok és képességek, melyikkel milyen lábon állok, melyiket kell fejlesztenem, melyekre kell még ezután szert tennem.

Én összegyűjtöttem és fel is sorolom ezeket. Megkímélem tehát a jóra igyekvő csendőrt a hosszadalmas keresgéléstől. Már itt az elején megmondom, hogy csupán azokat a tulajdonságokat és képességeket írtam össze, amelyek kizárólag a szorosan vett csendőrségi szolgálatban elengedhetetlenek és nem írtam be a sorrendbe azokat, amelyek például a katonai vagy a jó hazafi stb. tulajdonságai és képességei közé számíthatnának. Persze, ezek elhagyása nem azt jelenti, hogy ezekkel a csendőrnek is nem kell maradék nélkül rendelkeznie, hanem csupán azért tettem, mert ha mindent egy kalap alatt akarnánk letárgyalni, könnyen úgy járhatunk, hogy nem lájuk meg a fáktól az erdő.

Lássuk hát ezután azokat a tulajdonságokat és képességeket, amelyek csak a szűkre halárolt csendőrségi hivatáshoz: a nyomozáshoz elengedhetetlenek.

Egymás alá írom ezeket, mert így nem vesznek el a sorok között s aki akarja, meg is számolhatja azokat. Ezek pedig a következők:

- Érdeklődés (Szut. 97., 574. p.).
 - Önképzés (Szut. 17. §., 575. p.).
 - Sokoldalúság (Szut. 409. p.).
 - Kötelességérzet (Szut. 71., 574. p.).
 - Fáradkozás (Szut. 409. p.).
 - Kitartás (Szut. 409., 413. 570. p.).
 - Vasakarat (Nyomozás elmélete).
 - Önfeldáldozás (Szut. 409. p.).
 - A hivatal ismerete (Szut. 570. p.).
 - A kötetlen ismerete (Szut. 566, 570. p.).
 - A Btk. ismerete (Szut. 416., 570. p.)
 - A nyomozás elméletének ismerete (Szut. 409., 565 570. p.).
 - A tapasztalatok ismerete (Szut. 95., 409., 570. p.)
 - Alaposság (Szut. 409., 418. p.).
 - Rendszerezés (Szut. 411. p.).
 - Szakértelem (Szut. 565. p.).
 - Pártatlanság (Szut. 72., 415. p.).
- Egy másik csoportba pedig a következőket írtam ki:
- Jó szellemi képesség (Szut. 409. p.).
 - Élénk észjárás (Szut. 409., 566. p.).
 - Élmélkedett erkölcsi felfogás (Szut. 570. p.).
 - Leleményesség (Szut. 409., 411. p.).

Különböző képességek (Szut. 409., 574. p.).

Gyors felfogás (Szut. 411. p.).

Gyors elhatározás (Szut. 411. p.).

Emberismeret (Szut. 412. p.).

Türelem és nyugalom (nyom. elm.).

Figyelem összpontosítása (nyom. elm.).

A lehetőségek felismerése (nyom. elm., Szut. 412. p.)

A lehetetlenségek,

a valószínű és

a valószínűtlen felismerése

nyom. elm., Szut. 412. p.)

Tudom, megbóroszók sok csendőr háta, mikor ezt a felsorolást olvassa és amikor arra gondol, hogy jó csendőrré akkor válhatik, ha mindezek a képességek és tulajdonságok meglesznek benne. Pedig ez még nem is minden. Ilyen a sok jó, nemes és kiváló tulajdonság és képesség csak akkor ér valamit, ha mindezekeken felül a legfőbb képesség is megvan a csendőrben: ezeknek a gyakorlati életben való felhasználási tudása.

No, de ahogy az első bekezdésben sok csendőrt megremítettem, most tovább elmélkedve, meg is bálortom. Ne szörnyiködjék el senki s ne gondolja, hogy ez a sok követelmény egy ember számára lehetetlen, mert ezek a tulajdonságok és képességek, ha csak kezdetlegesen is, de minden emberben megvannak, tehát nem lesz más tenuivaló, mint ezeket önmagunkban felfedezni és azután fejleszteni.

Bátortításul megmondom még azt is, hogy nincs, nem is volt és nem is lesz olyan csendőr a világon, akiben e felsorolt tulajdonságok és képességek mind megválnának. Ezt nem érheti el senki. Ez csak eszmény, olyan, mint például a bűn nélkül való élet: az ember a maga gyarlóságával nem érheti el, mert ez már tökéletesség volna. Amiként tehát tökéletes ember nincs a világon, azonképpen nincsen tökéletes csendőr sem.

De nincs is szilkség tökéletes csendőrré. Hála Istennek, vagyunk elegenden hozzá, hogy megoszthassuk magunk között a munkát, amit a tökéletes csendőrnek el kellene tudni végezni. A csendőrség nem egy emberből áll, akiknek egyesül nyomná a vállát minden feladat és követelmény. Teliesen elég tehát, ha a csendőr arra törekszik, hogy minél több tulajdonságot és képességet igyekezzen magában felkutatni, kifejleszteni, megszerezni. Amit nem tud az egyik, azt tudja a másik, de minél többben tudnak, minél többet, annál jobb, tökéletesebb, hibátlanabb lesz a csendőr-közösség — mondjuk: az őrs — munkája.

Miért írtam az utasításokból kiszedett tulajdonságokat és képességeket két csoportba? Meg van az oka. Ha összehasonlítást tesz valaki az egyik és a másik csoport között, észre fogja venni a különbséget a kettő között.

Az első csoportba szedtem a tulajdonságokat. A másodikba a képességeket.

Első pillantásra nehéz különbséget tenni a tulajdonság és a képesség között. A két fogalom olyan közel áll egymáshoz, hogy nem szoktuk a különbséget meglatni. Sőt azt is mondhatja valaki, hogy a tulajdonság éppen úgy lehet képesség, mint a képesség tulajdonság. Pedig nem úgy van.

A „tulajdonságok” csoportjába tartoznak mindazok a követelmények, amelyek megszerzése az ember, a csendőr önkéntes elhatározásától, akaratától függ. Azért követelmények, mert ezeket minden csendőrtől meg lehet követelni. Nem kell hozzá egyéb, mint egy ember, aki akar.

A második csoport a képességeket foglalja magába. A képességgel már nem úgy állunk, mint a tulajdonsággal. A képesség az emberrel véde születik — vagy nem születik. Olyan tartozéka, mint a vére. Minden ember vére más és más. A tudomány ugyan négy csoportba osztja az ember véréit, de ez nem azt jelenti, hogy az egyes vércsoportokba tartozó emberek vére ugyanaz, hanem, hogy csak anyyira

hasonlatos egymáshoz, hogy egy csoportba sorolható. A vért nem változtathatja mássá senki, de a táplálkozás, az életmód, foglalkozás, testi és lelki elváltozások a vért is gazdagítják, szegényítik, színesítik és összetevőiben mennyiségileg is megváltoztathatják. Ugyanígy állunk a képességekkel is. A képesség is vele születik az emberrel (azt mondják: „a vérben van”) a legtöbb képességnek legalább a esírája megvan minden emberben, csak az a kérdés, hogy felfedezi-e az illető azokat, ráeszmél-e a képességeire vagy lezárva tartja azok legtöbbjét egész életén át. Rendszerint úgy van, hogy ha az életkörülményei nem kényszerítik rá az embert ezeknek a képességcsíráknak a növelésére, ápolására, hogy velük védekezhessenek, vagy alkothasson, akkor elfojtódhatnak, mint a csira, amely olyan mélyen van a földben, hogy nem képes életre vergődni.

Na, de ne menjünk nagyon messzire a tárgyunktól.

Rögzítsük pár szóban, amit eddig megállapítottunk: a tulajdonság megszerezhető követelmény, a képesség velünk született valami, amely, ha megvan, kifejlészthető. Így válhatik aztán a képesség is követelménnyé.

Ha pedig úgy a tulajdonság, mint a képesség követelmény, akkor rendelkezniük is kell velük. A kérdés most már csak az, hogy mi módon, milyen eszközökkel szerezhethetjük meg, tarthatjuk fenn és fejleszthetjük ki ezeket.

Mindenekelőtt az egyes tulajdonságokkal és képességekkel kell megismerkedniük oly módon, hogy megértsük a lényegüket, céljukat és azokat a módszereket, amelyekkel csendőrségi hivatásunk betöltésénél alkalmazhatjuk azokat.

E hármast szempont figyelembevétele mellett megkíséreltem megismertetni csendőrbajtársaimmal a felsorolt tulajdonságokat és képességeket, hogy aztán minden csendőr önmaga megállapíthassa: rendelkezik-e velük, vagy sem, s ha nem, miért nem? Egyszerre, persze, csak egy-egy tulajdonsággal, vagy képességgel fogok foglalkozni, mert az egészszel egyszerre foglalkozni sok lenne.

Érdeklődés.

Érdekemben állónak tartom, hogy megismerkedjek mindazokkal a jelenségekkel és körülményekkel, amelyekkel minden nap számtalannal találkozom, de nem ismerem őket. Nem megyek el mellettük anélkül, hogy okát, célját, hasznát, kárát meg ne tudjam, arra gondolva, hogy a csendőr sohasem tudhatja, mikor mit használhat fel ezekből, bár meg van róla győződve, hogy ezt neki nem kell tudnia, ez nem tartozik az ő hivatásának a körébe. Itt tulajdonképpen vissza kellene térni a gyermekkorunk abba az időszakába, amikor únos-úntalan kérdez a szülőitől: ez mi, ezzel mit csinálnak, ez miért van így, stb. Legyünk mi is gyermek mindazzal szemben, amit nem ismerünk, amihez nem értünk. Tegyük meg ezt abban a biztos hitben, hogy ha ma nem is, de holnap vagy később hasznát vehetjük. Nem lehet körülöttünk olyan jelenség vagy körülmény, amely bűncselekménnyel kapcsolatban valamikor elő ne fordulhatna.

Nem is nehéz munka. Nem kell hozzá könyveket vásárolni és betanulni — nem kell órákat tölteni vele, sőt mondhatnám nem is munka. Miből áll mégis? Kérdőszókból. Megkérdem a kéményseprőt, hogy mekkora területen dolgozik, mi a kötelessége. A kötelességén felül milyen szakmabeli munkával foglalkozik? Nehéz-e a foglalkozása és mi a nehéz benne. Melyik évszakban mi a főmunka? Milyenek a kémények állapota a területén? Hoi a legrosszabbak és miért? Ugyanígy érdeklődöm a kéményseprési jog tulajdonosától, a segédektől, sőt a lakoságtól is a kéményseprők vagy a munkájuk felől.

A vasutast is megkérdem az ő hivatása felől, a

postást is, a községi irtókat, a tanítót, az erdészt, az útkaparót, szóval mindenkit, akivel csak összekerülök, akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül (mind-mind végigkérdezgetek. Persze, nem kikérdezés vagy kihallgatás módjára, hanem a legfesztelenebb érintkezési modorban, úgy, mint azt a vonatban hallhatjuk sokszor, amikor az egymás mellé kerülő vadidegen utasok lassan-lassan beszédbe elegyednek és néhány órai út után már jól ismerik egymást, egymás gondját, baját, örömét stb.

De vigyáznunk is kell az érdeklődésnél. Bele ne essék a csendőr abba a hibába, hogy vizsontszolgálat fejében ártatlanul, de meggondolatlanul ő is el kezdjen beszélni a saját életéről, a csendőri hivatásról, a testületben előfordult eseményekről, vagy a csendőri szolgálatról. Ez már nagy hiba volna s mert így több kárunk lenne az egész érdeklődésből, mint hasznunk. Nekünk jó mindent tudunk, de már a mi szolgálatunkhoz senkinek semmi köze.

A csendőr tehát érdeklődjék mindenkitől, mindenről, de ne engedje a dolgot odáig, hogy a barátságos közeledés jogcímén őt is el kezdjék kérdezgetni. Ez elől szépen, óvatosan térjen ki. S ha valakiről észreveszi, hogy szeretne ő is megtudni valamit, udvariasan távozzon el, vagy akadjon valami sürgős dolga. Vasúton színleljen álmoságot, vagy más ügyes ürüggyel szüntesse be a beszélgetést.

Persze, az érdeklődést nem pusztán kérdezősködés útján kell elképzelni. En akkor is érdeklődöm, ha igyekszem megmagyarázni magamnak pl., hogy mi különbség van a posztó és a szövet között, csak úgy tapintásra, szemre. Vagy a tintairón, meg a közönséges grafitirón között. Ha megfigyelem a csillagok járását, a különböző nagyságú órák különböző ütemét, ha különböző folyadékokat vagy porokat keverek s figyelem a keverék színét, a keveredés arányát s új tulajdonságait. És ezernyi más dolgot és jelenséget nemcsak tudomásul veszek, hanem igyekszem azoknak okát-módját is megtudni.

Ez az érdeklődés, ami aztán lassan odavezet, hogy nyomozásaim során mindinkább észreveszem: mennyi mindenfélét tudok. — pedig nem is tanultam.

Sokoldalúság.

A szórakozó társadalmi életben nem szeretik az egyszerű, a szimpla embert. Úntató is és bosszantó az az ember, aki folytonosan csak a foglalkozásáról tud beszélni. De az is unalmas ám, aki csak beszélni tud, de másként szórakoztatni nem. Ellenben még faluhelyen is nagyon szeretik a társas érintkezésben azt, aki a beszédében is változatos. Tud tréfálkozni, adomákat mondani, szavalni, utánozni. A beszédén felül jól énekel, füttyül, játszik valamilyen hangszeren is, ért sok társasjátékhoz, színészkedik, bűvészkedik. Erre az emberre azt mondják, hogy a társas élet szórakozásaiban sokoldalú. Értékesnek tartják, megbecsülik. Pedig csak szórakozásról, jobban mondva szórakoztatásról van szó.

Mennyivel értékesebb, hasznosabb, jobban megbecsülni való az az ember, aki sokoldalúságával mást nem-

Minden háborúban nagy szerepet játszott a zsákmány. azonban a harmincéves háború a szinte képzeletet felülmúló *prédálásokban* is az elsők között volt. Nagy győzelem után, különösen városok elfoglalásánál, óriási volt a zsákmány. Császári lovasok arany és ezüst ékszerekkel teleaggyták lovaikat. A katonák feleségei a kifosztott templomok drágia műeszközéből készítettek maguknak öltözéket. Sokszor lehetett látni részeg, toprongyos, elzúllott zsoldosokat, amint arany oltárkelyhekből ittak.

csak szórakoztat, de hasznára is van. Aki tanáccsal szolgál, megvédelmez, bajból kiment, segíteni tud stb. A falusi emberek között is milyen nagy különbség van az olyan ember, aki a földművelés robotos egyformaságán kívül ért valamit az első segélynyújtáshoz, az állatok gyógyításához, a sajtkészítéshez, a disznóöléshez, hatósági iratok megértéséhez, aki levelet vagy kérvényt tud fogalmazni, meg tudja mondani, hogy ügyes-bajos dologban hová kell fordulni, valamely idegen nyelven is tud stb. — s az olyan ember között, aki csak a föld műveléséhez ért. Könnyen megérthetjük, hogy az ilyen sokoldalú ember milyen érték a faluban. A segítesen, a bajból való kimentésen kívül gazdagítja a falu gazdaságát úgy anyagi, mint tanításával szellemi és erkölcsi téren is.

Ha már most felérjük ésszel, hogy az államvédelem egyik legfontosabb pilléré: a közrend és béke fenntartását a csendőrség hivatott fenntartani, akkor sok beszéd nélkül is rájövünk arra, hogy a csendőrség csak úgy töltheti be hivatását teljesen, ha minden csendőr nemcsak tagja a testületnek, hanem sokoldalúsága révén értékes tagja is.

Ha a bűn az életből fakad, akkor a bűn üldözésének sikere is az élet minél több oldalának megismerésétől függ. Meg kell tehát ismernünk az embereket (lélektan), a cselekvéseiket hajtó erőket (megszokás, haszon, élvezet), ismerni kell eszközeiket, azok használati módjait. De ezeken felül rendelkezünk kell azokkal az ismeretekkel és tudással is, amellyel a bűn üldözését, a kiderítést sikeresen elvégezhetjük. Nehéz volna felsorolni, hogy mi mindent hasznos jóelőre elsajátítani, de egypárnak a felemlítésével, azt hiszem, helyes irányba tudom terelni a gondolatot.

Jó, ha a csendőr tud kerékpározni, úszni, fényképezni, rajzolni. Tud motorkerékpárt, autót vezetni. Ért a gépiráshoz, gyorsíráshoz, idegen nyelven beszél. Ért az elektromossághoz, telefon, távíró kezezéséhez. Ismeri a mérgeket, a robbanóanyagokat. Ért a tűzoltáshoz, segélynyújtáshoz. Fel lehetne itt még sorolni rengeteg más, sokoldalúságot jelentő ismeretet, tudást, de nem töltöm vele az időt. Egy bizonyos: van még sok ilyen, amelynek igen nagy hasznát veszi a csendőr és vele a testület is. Jól észbe kell azonban vésnünk, hogy nem jelent sokoldalúságot az, ha valaki az imént felsorolt ismeretekhez csak éppen konyít valamit. Teljesnek kell lennie az ismeretnek úgy, hogy azt bármely vátozatában is fel tudja használni. Nem tartozik a sokoldalúsághoz pl. az a gyorsírás, amellyel valaki lassabban ír, mint a rendes írással, vagy az az elektromosságismeret, amellyel legfeljebb egy házi csengőt össze tud az ember kapcsolni. Önként értődik ebből, hogy csak állandó foglalkozás és tanulás, ismeretszerzés folytán tarthatja fenn kiki ebbeli hasznos tudását. Törekedjék tehát minden csendőr a saját és a testület érdekében sokoldalúságra, képességekre, ügyességekre, ismeretek szerzésére, de legyen hozzá kitartása is, hogy azokat lehetőleg a tökéletességig vigye.

Közelebbről majd folytatom.

A 30 éves háború alatt általában szokás volt, hogy a téliszállások előkészítése alkalmával a szállásosainálók bizonyos összegekért egyes lakásokat a beszállásolástól mentesítették. Ezen visszélést sok csaló, aki nem is volt katona, hasznosította magának, amennyiben tisztnek öltözve megjelent a falvakban, magát szállásosainálónak adta ki és a beszállásolástól való mentesítés fejében a megszeppent lakosoktól jó csomó pénzt felszedve, odábbállott.

Csak magyarul!

írta: NAGY LAJOS I. törzsszermester (Szombathely).

Vitéz Rózsás József százados úr „Magyarosan-katonásan” című rovatát nagy örömmel látom mindig lapunk hasábjain s kezdettől fogva figyelemmel kísérem az érdekesebb érdekesebb és nagyon találó, nyelvünk törvényeibe élesen belevilágító közleményeket. Aki azonban csak „átfutja” ezeket a cikkeket, az nem tanul belőlük sokat. Tanulmányozni kell, mondhatnám: meg kell tanulni azokat s a bennük kapott útmutatásokat a magunk írásában is fel kell használnunk. Ez természetesen időt, fáradságot kíván s így nem is csodálkozom, ha azok a bajtársak, akik az időt és fáradságot csak a legszorosabban vett szolgáltatnak adják meg, beszédük és írásuk magyarságával nem sokat törődnek. Mert vannak közöttünk ilyenek is. Ezek azután a magyartalanságaikkal, idegen szavakat hajszoló tudálékosságukkal sokszor pórul járnak, de megérdemlik! Elrettentő példának említek egy-két ilyen esetet.

A községi jegyzővel beszélgetett egyszer az egyik bajtársam. Beszéltek szárazságról, drágaságról s mindenféléről, ami az ilyen beszélgetéseken sorra szokott kerülni. Végül megkérdezte a jegyző a csendőrt, nem gravitál-e (nem törekszik, szószerint: nem nehézkedik-e) az őrsparancsnokképző iskolába? A csendőrnek fogalma sem volt arról, mit tesz az: gravitálni, ahelyett azonban, hogy ezt a jegyzőnek őszintén megmondotta volna vagy pedig a feleletadást ügyesen kikerülte volna, kivágta a retet: „Én bizony nem vagyok kaviár, öreg vagyok én már ahhoz.” Hetekig ezen nevetett a falu s bizony sokat kell annak az őrsnek dolgoznia, amíg ezt a baklövést el tudja feledtetni. Ha ugyan el tudja, mert az ilyen csemegét húsz év múlva is felelmegetik a patikában kaszinózó urak. Igazuk van! Én is csak azért nem mulatok rajta, mert — csendőr vagyok s mert a baklövés nem használ sem nekem, sem az egész testületnek. Idegen szavakkal tudáskodók: okuljatok a példán. Ki tudja, rajtatok is ki s miért mulat a hátatok mögött . . .

Új kántor érkezett a másik faluba. Fiatal ember volt s mint leventeoktató, gyakran érintkezett a csendőrökkel. Az egyik járőrt behívta egyszer a lakásába s aztán a feleségével együtt az új házások büszkeségével mutogatta a szobákat, új bútorokat. A járőrvezető úgy gondolta, hogy valami nagyon szépet és úriasiat kell most mondania, hát kibökte: „Gyönyörű minden, de különösen szépek a kántor úr primitív (kezdetleges) bútorai.” Antikot vagy mit akart mondani s arról már nem tehet, hogy a primitív szó jobban beleragadt a fülébe. Tehet ellenben arról, hogy mindenáron idegen szóval akart parádézni, holott bőven eleendő lett volna annyit mondania: „Gyönyörű itt minden. Kántor úr!” Ezt magyarul mondta volna s a kántor is jobban örült volna ennek a néhány őszinte magyar szónak.

Más! Oktatás az őrsön: . . . előfordulhat még baleset, ha valaki vizes kézzel vagy vizes talajon állva, a villanykapcsoló akcentusához ér, amely nincs kellően szigetelve. . . Ekkor feláll az egyik csendőr s jelenti, hogy nem akcentus az, hanem kontaktus, de azt sem szükséges itt említeni, a villanykapcsoló egymagában elég lett volna.

Máskor az előjáró parancsot adott az irnokának, hogy hozza be az egyik iratfedő lapot. A csendőr behozta a jelentette, hogy behozta a fiskrust. A szárnyparancsnok úr magyarul mondta meg, amit akart — pedig meg tudta volna mondani idegen szóval is — a csendőr azonban okosabb akart lenni, *fascikulust* akart mondani s csinált be-

lőle — fiskust. A szárnyparancsnok úr természetesen menten megmagyarázta neki a kettő közötti különbséget, ez is megérdemelte, amit kapott s amit a gúnyolódó bajtársai még azonfelül ráakasztottak.

Erdemes volna az ilyen eseteket összegyűjteni és okulásul időnkint közölni. Az egyszerű, természetes beszédű csendőrt sohasem nevetik ki, egy helytelenül használt idegen szóval azonban neveltségessé lehet tenni, agyon lehet csapni az egész örs komolyságát. Szerencsétlen alakja csendőréletünknek a kölnivizes, finomkodó, idegen szavakat majmoló félművelt csendőr. Ezek a kisasszonyba oltott vitézek az illataikkal, tánclépéseikkel és idegenes nyafogásukkal közderültséget keltenek. Az egyszerű ember idegenkedik tőlük, mert nem érzi meg bennük a maga egyenes, férfias magyar fajtáját, a művelt ember pedig fejcsóválva és nevetve nézi a szuronyos puska és tollas kalap alatt tipegő „úri” csendőrt, aki azt hiszi, hogy a műveltséget az idegen szavak használata jelenti. Ezek a csendőrök nem tudják, hogy műveltségre tanulással, megint tanulással, újra csak tanulással és mindig, szüntelenül csak évtizedes tanúlással lehet szert tenni.

A tanult ember aztán nem a szomszédból kapja el a fülével az idegen szavakat, hanem ha már nem kerülheti el azok használatát — mert ilyen is van egynéhány —, a kellő helyen alkalmazza azokat. A félművelt ember beszéde hemzseg az ilyen szavaktól: pardon, spontán, akceptál, kiszti-hand stb., stb. anélkül, hogy ezeknek a szavaknak az eredetét, tulajdonképpeni értelmét ismerné. Természetes aztán, hogy ebbe a zürzavarba belebotlik a nyelve s a szajkómód betanult allegória helyett filagóriát mond, hogy ezt a legközismertebb példát hozzam fel én is jellemzésül. Amerre csak jártam, mindenütt akadt egy-egy ilyen „okos” csendőr, sokat kell miattuk a többieknek szégyenkezniök.

Kerüljük tehát az idegen szót, vagy ha nagyon ritkán mégsem kerülhetjük el, tanuljuk meg alaposan az értelmét és az alkalmazás helyét, mielőtt kimondjuk. Ebben is a Szut-et kövessük. Ebben a vastag könyvben én csak öt idegen szót találtam (aktív, passzív, preventív, razzia, protekció) s ebből az ötből is három csak fogalommagyarázatul szolgál. Hetekig egyfolytában lehet ebből a könyvből olvasni, tanulni, oktatni anélkül, hogy a magyar fület bántó idegen kifejezéseket használni kénytelenek lennénk. Ne majmoljuk azokat, akik idegen szóaradattal törnek s alázzák meg a nyelvünket, legyünk abban is magyar csendőrök, hogy megmaradunk a magunk magyar nyelve mellett.

Sokkal nagyobb jelentősége van ennek, mintsem azt sok bajtársam gondolná. Az is baj, hogy kinevetnek bennünket a tudáosságunk miatt, de még nagyobb baj az, hogy ellenségeink ezt a gyöngénket is felhasználják ellenünk. A világháború első évében olvastam egy cseh politikus röpiratában: „Minden nemzetet az anyanyelve jellemez. Ez adja meg fajtságának a jellegét, ez szabja meg hovatar-

zóságát a nemzetek és fajok családjában. A magyarokat sem mint fajt, sem mint nemzetet a nemzetek és fajok nagy családjába besorolni nem lehet. A magyaroknak nincs önálló magyar nyelvük. Nyelvüket, kultúrájukat az igájuk alatt nyögő szláv testvéreinktől bitorolják.”

Ökörbe szorul az ember keze, hogy ilyen arcátlan hazugsággal is dolgoztak s dolgoznak ellenünk. Tudjuk jól, hogy a mi magyar nyelvünk sokszorosan eredetibb, önállóbb és színesebb, mint a csehek korcs-szláv nyelve, mégis be kell annyit ismernünk, hogy ezt a fegyvert az idegen-majmolásunkkal részben mi magunk adtuk ellenségeink kezébe.

Nem törődünk eléggé a nyelvünkkel, annyira nem törődünk, hogy a trianoni határ mentén a magyar vasutas „nazdar”-ral köszönti cseh kollégáját, — hogy az majd bőréből ugrik ki örömeiben — s bizony a cseh még tévedésből sem mondaná soha „jónapot!” Ez már nem udvariasság, nem lovagiasság, hanem szolgálékiség és az önértet legteljesebb hiánya. Még ennél is több: tunya gyávaság! Az helyes, ha mennél több idegen nyelvet tudunk, de ott és abban, ahol és amiben a mi magyar nyelvünknek jár az elsőség, ahol ennek a nyelvnek a becsületét kell védenünk, ott ne beszéljünk másként, csak magyarul.

Mert magyarok vagyunk! Van ezeréves olyan történelmünk, amilyen csehnek, szerbnek, oláhnak és a többi „hódítónak” együttesen sincsen. Voltak Európát megmentő nagy királyaink, voltak s vannak olyan tudósaink, művészeink, íróink, akiknek a neve a világot bejárja, van mindenünk, ami a dicsőséget, bátorságot, kultúrát jelenti számunkra s a nyelvünk is olyan szép, amilyennel nem sok nemzet dicsekedhetik. Senki se ejtsen hát ki egyetlen idegen szót se a száján, amíg meg nem tanul — magyarul.

Háztűznéző.

Írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes (Budapest).

Lapunk 1932. évi 9. számában Braun János tiszthelyettes részletesen leírta a tállyai, sátaí és rákóczi-falvai kasszafúró cigányokkal való nyomozását. Cikkében megemlíti azt is, hogy a gyanúsított cigányok a fűzesgyarmati községi fogdából milyen csalafintasággal, furfanggal szöktek meg.

A megszökött cigányokat a debreceni nyomozóosztály egyenruhás és polgáriruhás nyomozói által nyomoztatta, illetőleg a kézrekerítésükre minden lehetőt megtett. Szükségessé vált ez már azért is, mert a megszökött cigányok közül csupán Jakab Máté és Nagy János került meg. Utóbbit is csak 30—35 rendbeli betöréssel lopás után sikerült kézrekeríteni, amit Szabolcs és Szatmár megye területén követett el. Nevezett ugyanis a megszökés idején a banda többi tagjaitól különvált, újabb bandát alakított s ezúttal nem kasszafúrókat, hanem közönséges betöréssel lopásokat követett el. Nem húzódozott a középületektől, sőt a katonai elhelyezésektől sem, amit bizonyít, hogy még az egyik határmenti határőr szakaszparancsnoksághoz is betört, honnan a parancsnok kardjával és pisztolyával távozott.

A banda többi tagjainak tartózkodási helyét Nagy János és Jakab Máté sem árulta el s így azt sem tudtuk, hogy az ország melyik részén kutásunk utánuk. Feltevésünk az volt, hogy nem valami nagy távolságban ütötték le tőlünk sátorkaróikat, mert Bihar megye határszéli községeiben, ú. m.: Nagykeréken, Bedőn, Ár-

A gyalogszázad a XVII. század első felében következőleg *menetelt*: A muskétások és a lándzsások aszerint váltakoztak, amint az arcvonal-felállításban következtek. Elöl menetelt a százados vezetése alatt a jobbszárny muskétás szakasz első fele, utána egy altiszttel a másik fele. Azután két részben a lándzsás szakasz, melynek első felét egy altiszt, második felét egy zászlós vezette. Ezt követte a balszárny muskétás szakasz első fele a hadnagy, második fele pedig egy altiszt vezetésével. A menet rendekben (2 ember egymás mellett) történt, a tagok (2 ember egymás mellett) és a két sor között 2—2 lépés táv., illetőleg távközzel. Ezekre a távolságokra azért volt szükség, hogy a katonák egymást a fegyverek használatában ne akadályozzák. Igen hosszúra nyúltak így a menetelő oszlopok; egy ezred hossza 2—3 kilométert tett ki.

tádon és Biharkeresztesen elkövetett betörések és kasszaőrások arra engedtek következtetni, hogy azokat a mi régen keresett madaraink követik el. Első feladat volt tehát a cigányok tartózkodási helyének kipuhatolása.

Erre az alosztályparancsnok úr Kiss Miklós tiszt-helyettest szemelte ki, mivel a cigányügyek állandó nyomozásával ő volt megbízva, engem pedig cigánybőrű és füstös kinézésű tulajdonságaimnál fogva segítségül osztott be mellé. Alruhában indultunk a cigányok letelepedési helyének kikutatására. A szerephez készülnünk kellett s így az elindulás előtt pár napig nem borotválkoztunk és nem mosakodtunk.

Már a nyomozás elején megállapítottam, hogy nem jó cigánynak lenni. Szokatlan volt a nagy szakáll s erősen viszketetett alatta az arcom. A fehérenemű tisztá-talansága, is kellemetlen volt, egyszerre senogy sem éreztem jól magam. A nyomozás karácsony hetében történt, így az idő is elég hideg lévén, még akaratlanul is cigánymódra meg kellett görbülnöm a vékony kabátban és a rongyos, lyukas nadrágban. A felemás csizmában is majd lefagyott a lábam, mert cigányozó illő kapcam nem volt s így csak csupasz lábira húztam fel a csizmát. Egyébként átöltözetem kitűnő voltát bizonyítja, hogy Szekesierénváron, a vonatból való kiszállásom alkalmával messziről kiabáltak hozzám a cigányok: „Szoknaresz dádé?”

A nyomozás közben tudomásunkra jutott, hogy a kasszaőrás egyik tettesének, Jakab Imrenek az anyja, névszerint Kezműves Kozál, ki még a danosi rádiógyártók közül való, Tápiósztylön lakik. Felmerült a gyanu, hogy Jakab Imre időközönként meglatogatja anyját, vagy ha nem is — ismerve a cigány hrszoigáltatás madárszárnyon járó gyorsaságát — anyjának és testvéreinek a hollétéről tudniok kell, amit alkalmas ürüggyel ki lehetne belőlük szedni.

Félnapig tanakodtunk, hogy vajjon milyen ürüggyel lehetne őket megközelíteni és legalább pár napig náluk vendégeskedni úgy, hogy a bizalmukat kiérdemeljük és emellett az álarcunk is megmaradjon. Tisztában voltunk ugyanis azzal, hogyha a cigányok szimatot kapnak, vagy a szerepünket ügyetlenül játszuk, akkor előbb jelentkezünk Szent Péternél, mint az alosztályparancsnok úrnál.

A hosszú tanakodás közben Kiss Miklós tiszthelyettes bajtársam talált egy alkalmas ürügyet. Ertesültünk ugyanis arról, hogy Jakab Imrenek egy bátyja, Jakab Jóska, a váci fegyházban tölti büntetését; Kiss Miklós th. ebből kombinált nagyszerű ürügyet. Itt az én szerepem csak a hallgatásban lett megállapítva.

Az ürügy megválasztása után elindultunk Tápiósztylre. Megérkezésünk alkalmával jelentkeztünk az ottani őrsparancsnokságnál, nehogy egy váratlan razzia alkalmával kényelmetlen elbánásban részesüljünk. Egyben kértük az őrsparancsnokot, hogy ottlétünk alatt megjelenésükkel ne háborgassák a cigányokat, nehogy ezáltal is zavarva legyen a vendégszereplésünk. Hogy pedig személybiztonságunk is némileg biztosítva legyen, Mándy János th. — ugyancsak a debreceni nyomozóalosztály állományából — a közeli tanyacsoportnál tartózkodott, hogy adott esetben segítségünkre siethessen. A kellő óvintézkedések megtétele után, a késő esteli órákban elindultunk.

A falutól távol, egy kanálisszerű árok mellett magányosan állott egy alig 2 m magas, sárból készített tákolmány, a „Rézműves kúria.” A teteje nem szalmával,

vagy náddal volt fedve, mint a falusi házak teteje szokott, hanem szalmával kevert friss lótrágyával. Cigányvélemény szerint ezt nem járja át a szél s emellett a mennyezet is bátran mellőzhető, mert a trágya a folytonos gőzölgés által amúgy is elég meleget tart. A „kastély” megpillantása alkalmával egymásra néztünk és szinte egyszerre kérdeztük: hol van itt a képmény? — Erről is meggyőződünk később.

Hogy a ház érdemes gazdája, vagy a család valamelyik tagja honn tartózkodik, ezt kívülről is könnyen megállapíthattuk, mert az „épület” egyetlen 30x30 cm nagyságú átláthatatlan ablaküvegén világosság szűrődött ki.

Az ajtóhoz érve, Kiss Miklós tiszthelyettes kopogtatás által bebocsátást kért, mire hárman-négyen is válaszoltak. „Ki ázs, mit ákár?” — „Jóbarát”, feleltük mi. Erre az ajtóhasadákon át történt kémlelés után, a belülről alkalmazott torlaszok elszedése által szabaddá tették az ajtót.

Bizalmatlan, kételkedő arcok meredtek ránk az ajtón kituduló bűzös, fojtó füstön keresztül. Látszott rajtuk, hogy nem valami kedves vendégek vagyunk a háznál. Járőrvezetőm érkezettnek látta az időt s miután a füsttől megköszörülte torkát, elkezdte a mondkáját:

— Jó estét anyám! Üdvözl benneteket a Jóska. Tisztelt mindötöket, jó egészséget és boldog ünnepet kíván. Azt üzeni, hogy küldjetek neki csomagot az ünnepre. Ő mondta, hogy keressük fel a családját, adjuk át a tiszteletét és ha fáradtak leszünk, itt még meg is aludhatunk.

— Hát hol jártatok ti a Jóskánál? — kérdezte a vénasszony, Jakab Imre anyja.

— Hát bizony anyám, mi is be voltunk zárva, de mégis az Isten megszabadított bennünket, mert tegnapelőtt sikerült megszökni. Együtt dolgoztunk mindig Jóskával, ő tudta csak egyedül, hogy szökni akarunk, az Isten áldja meg, mert soha nem árult el bennünket. Ő is megszökött volna, de őt még nem engedik ki a kapun, belülről meg nem lehet könnyen kiszökni. Bizony anyám, mi már kétízben voltunk bezárva — folytatta Kiss Miklós tiszthelyettes — és mind a kétszer a cimboránk árult el. Most már nem is merünk hinni senkinek. Ide is csak azért mertünk betérni, mert Jóska nagyon biztatott bennünket, hogy itt nem lesz semmi bajunk, nem árul el bennünket senki.

— Így ván ázs fiám, nem igen lehet mán hinni senkinek. A Júska nem beteg? Hogy nisz ki seginy?

— Nincs annak semmi baja anyám, olyan kövér, mint a disznó, csak szeretne már onnan ő is megszabadulni, de addig, amíg ki nem hozzák dologra, addig nehéző onnan megszökni. Szegény, pedig de szeretné máv látni a családját!

— Ugyi ingem is tisztelt? — szólalt meg egy kócoshajú, a mocsoktól alig látszó szurtos szűz, a kucokból.

— Hogyne, téged is tisztelt — igyekeztem megszólalni és is. — Ugye, te vagy a Giza?

— Én bizony, — felelt kacér mosolygással.

Ilyen kérdések és feleletek között helyvel kínultak

Nemcsak a sebesülés és hősi halál elleni védekezésre, hanem a szerencsejáték kedvező irányítására is tudtak hathatós buzszerkeket a harmincéves háborúban. Így az akasztófa: függő tolvajnak istenkáromlás és erkölcstelen beszéd közben levágott ujjá a nyakban hordva, biztos nyereséget jelentett a kártyánál és a kockánál.

meg bennünket, ami egy földre borított rossz ver-
derből és egy kis korhadt fatuskóból állott. Örömmel
fogadtuk, pedig a füst iszonyúan marta szemeinket s
a torkunkat sem győztük köszörülni. A „szoba” köze-
pén ugyanis szabadtüznél egy 7—8 literes bogrács-
szerű edényben pörköltöz hasonló étel rotyogott és
mert kémény nem volt, a füst ellepte a szoba egész
üregét. A pörköltnek s.m. valami inycsiklandó illata
párolgott, sőt a szag inkább undorító volt, amennyiben
a színtelen lében úszkáló húsdarabok döglött liba, ka-
csa, tyúk és sertés maradványai voltak. A bogrács
sem vallott arra, hogy szorgalmas gazdasszony van a
háznál, mert az edény oldaláról késsel lehetett volna
kaparni a zsiradéktól átívódott, kenőcsszerű mocskot.
A tetőről felfüstölt és tøjire elraktározott döghusok
lőgtak és még a cigányok sajtáságos szagát is hozzá-
képzelve a leirtakhoz, bajtársaim bizonyára nem cso-
dálkoznak rajta, ha nem csurgott a nyálunk a „pör-
költ” után.

Kevés társalgás után készen volt a „vegyes pör-
költ”, mint ahogy azt később nevéztük. A vénasszony
kedvesen invitált bennünket a vacsorához. Kiss Miklós
tiszthelyettes egy ügyes hazugsággal kimentette magát
s így abba a helyzetbe kerültem, hogy én már nem me-
nekülhettem a vacsora elől. Pedig erre már én is előre
kieszeltem egy megfelelőnek látszó hazugságot. Kiss
tiszthelyettes elhitette a cigányokkal, hogy a fegyházi
koszt elrontotta a gyomrát és nem szabad húst ennie.
Én majd a bőrömből ugrottam ki mérgemben, hogy
megelőzött a kifogással, a „háziasszony” meg csak
erőltette továbbra is, hogy ha már húst nem szabad
neki enni, egye csak a krumplit közüle. Volt bennem
annyi kajánosság, hogy a krumplival én is erőteljesen
kinálgatni kezdtem, de — mondván — hogy mivel a
krumpli is a hús között főtt, attól is igyekezett mene-
külni, mert szerinte a gyomrának az is ártalmas le-
hetne. Ennélfogva egyedül ültem vacsorához a cigá-
nyokkal, amit látszólag jóévtággal, de a valóságban
annál nagyobb undorral kanalaztam velük a közös
edényből.

Vacsora után bor következett, amiből arra követ-
keztettünk, hogy mégis csak kedves vendégek vagyunk
a háznál, annál is inkább, mert a külörböző növény- és
fagyókerekből leszűrt borszerű valamit a cigányasz-
szony gyomorfájás ellen használta és ennek dacára
sem sajnálta tőlünk. Ez elől már azonban — őszinte
kárörömömre — a „gyomorfájós” Kiss tiszthelyettes
sem menekülhetett, mert mint orvosságot, gyomorfájása
ellen a vénasszony kitűnőnek tartotta.

A vacsora és a borozás után a tűz körül körben
leültünk a földre és ismét családi dolgokról folyt a szó.
Én közvetlenül a cigánylány mellett kaptam helyet,
kinek persze minden tölem feltehető heveséggel azonnal
udvarolni kezdtem. Ennek is udvarlásnak, amikor a
rossz világitás mellett a száján láttam a cigánycse-
mege (bagó) morzsáját őszlegni, egyenesen betegje
lettem ugyan, de hát az eredményért mire nem képes
a csendőr?

Csakhamar összeemeledtünk Gizával, de neki
Kiss Miklós tiszthelyettes — szerencsémre — jobban
rejtett, mert amint mondotta „a sükék ázs ü kedven-
csei.”

Kiss Miklós tiszthelyettes közben az asszonnyal
beszélgetett a „megélhetési” viszonyokról. Én már
csak arra lettem figyelmes, amikor a vén cigányné az.
Imre fia nevét emlegette. Magyarázta, hogy van neki
egy fia, az Imre. Csak most nincs itthon, Nagyváradon

lakik. Milyen kár, ez éppen hozzátok való társ volna.
Figyelmeztetésül ujjával oldalba bökte Kiss Miklóst és
közelebb hajolva sugta neki:

— Itt nem messzi csináltak egy kis bájta, ezir kel-
lett elmenni neki. Még most is keresik gyákrán a csen-
dőrök a kurház hogy puszticsa el ükét.

Örömben, hogy Kiss tiszthelyettes ilyen hamar
és ilyen eredményesen kiugratta a nyulat a bokorból,
az udvarlásnak újra erőteljes lendületet adtam, amire
az öregasszony is figyelmes lett és Kiss tiszthelyettes
diszkrétan oldalabökve huncutul felénk vágott a sze-
mével. Láttam a Kiss tiszthelyettes arcán, mennyire
küzködik magával, hogy hahotába ne törjön ki nagy
ügybuzgalmam láttára.

— Most írt levelet segíny — folytatta a cigány-
asszony — szeretne házsá jünni, Ámilyen bolond, mig
házsá is jün, in pedig filek, hogy á zsingálók (csend-
örök) elfogják.

— Szoktak itt járn csendörök? — kérdezte Kiss
tiszthelyettes ügyesen színelj ijedt arccal.

— Sotkát ázsok elig gyákrán a somorúság elje
meg iket. Ázsir ne filjetek, nem jünnek ázsok be, csak
megrugják ázs ájtut. Ást hisik á nárhák, hogy siket
vágyok, csák a Gizával besilnek. Mikor kirdezsik,
hogy ván-e nállatok idegen cigány, in ugy sotkám csi-
nálni, hogy odahájuk a Gizához és kirdem tülle, hogy
mit mond esz á zsándár?

— Tudol te írni? — fordult ismét Kiss tiszthe-
lyetteshez a cigányasszony.

— Hogyne tudnék, feleli, hiszen a fegyházban min-
denkit megtanítanak. Jóska is tud írni, mindig maga
szokta írni haza a levelet (ezt már megelőző megállapí-
tás után mondta a társam).

— Most is írt segíny. Ászt irta, ámit izsent tülle-
tek, hogy kidjek neki egy kis csomagot.

Itt jutottunk tudomására annak, hogy milyen
ügyes ürüggyel állítottunk be a dádekhöz. Hogy a vé-
letlen mennyire a kezünkre, illetve javunkra játszott,
szinte hihetetlen. Most már tisztán láttuk, minek kö-
szönhetjük Fáraó nemzetiségének a ritka bizalmát.

— Há mán itt vágytuk, ákkor írjátok mán ázs Im-
rének is. Tudod á fáluba nem seretek írátni senkivel,
nem ákárom, hogy megtugyák hun lákik á fíjám. —
Mindjárt papírt kotorászott elő az öregasszony és már
diktálta is:

„Kedves gyermekem!

Á leveled megkáptuk. Mink is egisigesek vágyunk.
Juska bátyád most írt levelet, ü is egisiges. Tistelünk,
csókolunk, jó egisiget kívánunk.

Ászt irod fíjám, hogy házsá ákárs jünni. Ne gyere
házsá gyermekem, mert érre nagy hidegek vännák és
mig megtanáls fázsni.

Csókul anyád és a gyerekik.”

— Tudja ázs már nefij, hogy mire megy á hideg,
— jegyezte meg huncutkásan a vénasszony.

Tisztában vagyok vele, hogy nagyon sok bajtár-
sam nem azt írta volna Imrének, hogy ne jöjjön haza,
hanem ellenkezőleg, hazahívta volna. Ez azonban nem
lett volna helyes, mert nekünk nemcsak Imrére, hanem
Algács Palira, Sárközi Sándorra, Sztojka Lajosra, Ko-
lompár Jóskára és a többi társaira is szükségünk volt,
akikkel Imre együtt van. Ezenkívül abban sem vol-
tunk biztosak, vajjon a cigányasszony nem mutatja-e
meg másnak is az általunk írt levelet? Utóbbi esetben
örökre oda lett volna elöttük a becsület, mint ahogy
elvezette azt egyik B. egyénünk is elöttük azzal,
hogy fentvezettek fényképeit megmutatta nekik.

hogy ő ezekkel szeretne társulni. Bizony sem sok hja, hogy meg nem ízlelte a saját bőrén a cigányok vendégszeretetét. Nekünk az volt a célunk, hogy tiszta portát és szabad utat hagyjunk magunk mögött, hogy adott esetben bármikor visszatérhessünk.

Másnap aztán Jóska részére is készült a csomag. Hogy minél jobb falatok kerüljenek a csomagba, Gizával elmentünk kéregetni. Megjegyzem, hogy mindketten örömmel mentünk, mert már kezdtük magunkat rosszul érezni a mindenféle bűzben s a kapott alamizsnából sem sok került a Giza kezébe, mert jó éhesek lévén, hatalmas étvágygal elfogyasztottuk. Kiss Miklóson se látszott, hogy gyomorhajos, mert a száraz kenyeret is jóízűen harapta.

Egyik úriháznál kapott Giza 20 fillért s azon vásárolt „figét”. Tőle telhető nyájassággal, kedvességgel kínált bennünket vele. Kevés unszolás után vettünk is egyet-egyet. Majd ismét kínált, de már akkor nem akartunk venni, mire költői mondással is fűszerezte a kínálgatást: „Vegyetek mán, párusával sip ázs ílet.”

Ilyen és hasonló eseteken, jeleneteken mentünk keresztül, amíg a cigányok vendégei voltunk. Mivel azonban a kívánt célunkat, az Imre és társai tartózkodási helyét a remélt időnél korábban megtudtuk, igyekeztünk a vendégeskedéstől megszabadulni azzal, hogy az ünnepre valahonnan pénzt kell szerezniünk s ha ez sikerül, akkor még az ünnepen visszatérünk. Gizának és a kisebbik lánynak, Ilonkának is szép ruhát, szalagot és gyöngyöt ígértünk, ha a „bót” sikerül. A cigányasszony azonban azt a tanácsot adta, hogy „napal sokat aludjunk és éjjel sokat menjünk.” Így mi is csak a késő éjjeli órában indultunk el. Egyrészt azért, mert ezt a tanácsot kaptuk, másrészt pedig azért, hogy cigányok ne tudják megfigyelni az utunkat.

Elindulásunk előtt sok jótanáccsal látott el bennünket az öregasszony. Többek között lelkünkre kötötte, hogy ne társuljunk senkivel, majd ha az ő Imre fia hazajön, meglátjuk, milyen derik ember, az lesz jó nekünk társnak. Addig pedig, ha sikerül valamit szerezni, menjünk csak hozzá, Giza elintézi, hogy a szerzett tárgyakból nem talál meg a csendőrség semmit. Külön felhívta a figyelmünket arra, hogy ha valahol „pukkantót” találunk, azt ott ne hagyjuk, hanem hozzuk magunkkal, mert arra mindig szükség lehet, ha még több is van belőle. Még Gizának is jobban fáj a foga a „pukkantó”-ra (pisztoly), mint a piros ruhára és szalagra.

Közben elbeszélték azt is, hogy cigányok között is akad olyan, aki elárulja a másikat, de annak rendesen az a sorsa, hogy elteszik láb alól.

— Ingem há gyonyútnek, vágy há felákástanak, akkur se vesnek hi beülem semmit — szólalt közbe a putri legfiatalabb lakója, az alig 12—13 éves Ilonka.

— Ingem is piskálhatnak tizses vással is, ákkur se mondok semmit, — igyekezett hizelegni Giza is.

Elérkezett az este, tehát készülődniünk kellett. Útravalóul kaptunk egy-egy darab kenyeret és mellé hatalmas sertéshúst, de még pogácsát is, amit az öregasszony akkor délután a tiszteletünkre sütött. Még az a szerencsénk, hogy a bagóra éppen az utolsó percben, búcsúzás közben került a sor. Kiss Miklós a rossz gyomrára hivatkozva, ettől is megmenekült, így egy adaggal nekem több jutott. Szerencsénk, hogy erre előbb nem került sor, mert alig hagytuk el a Rézműves kúriát egy kilométernyire, kék és sárgavörös arcjátékok között hiánytalanul viszontlátam még a vegyes pörköltet is. Ennek következménye pedig az lett, hogy

két hétig akármilyen kedvenc ételém került is az asztalra, azt többé-kevésbé érintetlenül szállította vissza a szakácsnő.

Revonulás közben egyik bajtársammal, Ács Lajos törzsfőmesterrel Püspökladánytól Debrecenig egy kocsiszakaszban utaztam anélkül, hogy rámismert volna. A kiszállás alkalmával nem állhattam meg, hogy legalább szüleim felől ne érdeklődjem tőle s a köpenyét megrántottam, de bizony kicsi hja, hogy egy hirtelen kézmozdulattal rendre nem utasított, amit megszólalással akadályoztam meg.

A laktanyába való megérkezésünk után mi magunk fürdőbe ültünk, ruháink pedig fertőtlenítőbe kerültek, mert mi tagadás, mindketten sokadmagunkkal tértünk vissza a vendégeskedésből.

A keresett és gyanúsított cigányok fényképeit, ujjlenyomatait és szemleírásait, a cigányok által elkövetett bűncselekmények ismertetése mellett a nagyváradi rendőrségnek hivatalos úton megküldtük. Az ottani rendőrségnek sikerült is a banda összes tagjait a Biharkeresztes, Ártánd, Bedő és Nagykerékiből származó bűnjelekkel együtt elfogni. Mire azonban a biharkeresztesi határállomáson az átadásukra került volna sor, egy asszony kivételével valamennyi megszökött.

Így aztán, bár a nyomozásunk teljes eredménnyel járt, a fáradozásunk mégis kárba vesztett s annak csak fanyar emléke maradt. Ez valószínű meg is marad örökre, mert amikor egy kávéház előtt elhaladva, vagy rádión keresztül azt a dalt hallok hegedülni:

„Lesz még cigánylakodalom,

Valamennyi cigány mind sógorom...”

önkéntelenül is vissza kell emlékezniem a leírt nyomozásra.

Mint érdekes körülményt megemlítem, hogy Rézműves Rozált, aki Tápiószőlőn nevelkedett fel, nemcsak az őrs tagjai, de a község lakossága is, mint föld-süketet ismerték, pedig nagyszerűen hallott, hiszen egész ottartózkodásunk alatt nemcsak, hogy suttogva beszéltünk vele, de azt is elbeszélte, hogyan tettei a süketséget az emberek előtt.

Kiss Miklós tiszthelyettes a közelmúltban ismét tiszteletét tette a tisztes családnál és nem is eredménytelenül. A megszökött cigányok ugyanis nem mentek vissza Nagyváradra, hanem más ismeretlen helyen telepedtek le. Bár nálunk azóta bűncselekményeket nem követtek el, de Kiss Miklós tiszthelyettes nem tud belenyugodni, hogy az elmúltakért az igazságszolgáltatás kezére ne juttassa őket. Így állandóan puhatol utánuk.

Ilyen puhatolás közben tért be ismét a Rézműves kúriára, ahol a legnagyobb örömmel fogadták. Tőle hallottam, hogy a vénasszony nagyon érdeklődött utánam. Sajnálkozásának adott kifejezést, hogy Giza már nem győzött reám várni s így férjhez ment. Együttal igyekezett Kiss Miklóson keresztül meggyűgtetni, hogy ne búsuljak, mert már Ilonka is odaért, hogy férjhez-mehet és ő még sokkal szemrevalóbb és ügyesebb lány is, mint Giza.

Kiss tiszthelyettes ezúttal is eredménnyel járt tehát Tápiószőlőn, mégpedig kettős eredménnyel: nemcsak a keresett Jakab Imre és társai tartózkodási helyét sikerült újra pontosan megállapítania, hanem azt is, hogy én voltaképpen — háztűznézőben jártam Tápiószőlőn.

Emberre átragadó állat- betegségekről.

írta: Dr. RÓNAI SÁNDOR állatorvos.

Az ember egészségét fenyegető számos betegség közt nem kis szerepe van azoknak a megbetegedéseknek, amelyeket az ember állatoktól szerez. A betegség átterjedése állatról emberre történhet külsőleg (pl. nyílt sérülésen át). Rövid közleményemben inkább azokra a ragadó állatbetegségekre térek ki részletesebben, melyeket az ember az állatokkal való közvetlen érintkezés útján szerez meg, mint olyanokra, amelyek a csendőregyéneket, akik lovakkal foglalkoznak, leginkább veszélyeztetnek. Különösen szem előtt kívánom tartani a világos és laikusok számára is érthető leírását a betegségeknél, mert közleményem elsősorban az örsökön lévő csendőregyének számára íródott, hogy némi támaszt nyújtsak számukra ezen veszedelmes betegségek felismerésében, hogy ezáltal figyelmüket felhívjam a betegségek következményeire, melyek egyaránt súlyosak lehetnek akkor, ha a kellő óvintézkedést elmulasztják, vagy akár a megbetegedést későn jelentik be.

Gyakoriság szempontjából e betegségek közt első helyen említem a tetanust (dermedés), mely bár inkább földdel szennyezett sérülések után szokott fellépni, azonban tetanusos beteg ló genyváladéka vagy egyéb szövettörmeléke is előidézhetheti a betegséget, ha az nyílt sebbe kerül.

1. Tetanus (dermedés).

Okozója egy gombostűhöz hasonló bacillus, mely a ló beleiben állandóan nagy számban megtalálható, innen kerül azután a bélsárral az utak porába és a kerti vagy mezei földekbe. Ez a bacillus azonban csak akkor válik veszedelmissé, ha nyílt, roncolt sebbe jut. Az ember is leginkább, miként az állatok, oly módon fertőzi magát tetanusos szal, hogy kisebb-nagyobb sérülései földdel, trágyával érintkeznek. Ugyancsak létrejön a fertőzés akkor, ha a tetanusos beteg állat váladéka, pl. geny vagy egyéb szövettörmeléke, nyílt sebbe kerül. Azért kell óvakodni tetanusos beteg állattól olyan embernek, akinek a testén (kezén) nyílt sebek vannak és különösen óvakodni kell ilyeneknek attól, hogy az ilyen sérült kézzel a beteg genyes vagy roncolt sebéhez nyúljanak.

Nézzük most már, miben is nyilvánul ez a betegség a lónál? A fertőzés után legkorábban 24 óra, többnyire azonban 8—10 nap múlva mutatkoznak az első tünetek, mégpedig: a ló nehézkesen, feszesen mozog, lábai kevésbé hajlanak be mozgás alkalmával, a fordulás velük nehézkes, lassán rágnak és nehezen nyelnek. Ezt követően leggyakrabban az ornyílás nagyfokú kitágulása, a merev, előrenyújtott nyaktartás, a nyakizmok kemények, a szájrés csak kényszerrel vagy egyáltalában nem nyitható ki, a száj tele van nyállal, a felsőajak felhúzódtott, úgy hogy a ló felső metszőfogai látszanak. A szemkifejezés ijedséget árul el, a ló a legkisebb zajra összerezzen, azonban mindvégig öntudatnál van. A betegség leggyakrabban elhullással végződik, de gyógyulás is előfordul. Általábanosságban remélhetjük a beteg felgyógyulását, ha a keletkezés óta két hét eltelt s idősebb lónál. A betegség sokkal gyakoribb a délebbeni fekvő részekben. Ha tehát ilyen tüneteket észlelünk valamely lovon, az első teendőnk az, hogy az állót sőtétítsük be — mert a világság is zavarja a betegét — s minél nagyobb nyugalmat, esendet biztosítsunk a betegnek. Kívánatos, ha alkalmas helyünk van, a beteg elkülönítése oly helyre, ahol az csend-

ben lehet, ha azonban ez helyszűke miatt nem volna keresztülvihető, úgy lehetőleg minél kevesebbet — zabolás, itatás, ápolás — tartózkodjunk az istállóban. Nem mulasztható el a továbbiakban a mielőbbi orvosi segítség igénybevétele. A felépült beteget pedig lehetőség szerint jól tápláljuk, naponként félórát jártatjuk s csak két-három hét multán engedjük munkára.

Az ember megbetegedésének tüneteit illetően utalok Kemény dr. közleményére. (Csendőrségi Lapok, XXII. évf. 8. szám, 246. old.)

2. Takonykór.

Ezt, az egyptás állatok ragadós és igen veszedelmes betegségét egy pálcika-alakú bacillus, a *Bacillus mallei*, idézi elő. Szerencsére ez a bacillus nagyon érzékeny a külső behatások iránt, így pl. a napfény hamar megöli.

Ez a betegség oly módon terjed egyik lóról a másikra, hogy a már beteg ló kiköhögött hörgőváladéka az ivóvizbe, takarmányra vagy jászolba kerül s ilyen módon az egészséges állat emésztőcsövébe jut. Épp ezért nagyon veszedelmesek azok az istállók, ahová vándorcigányok, közsőrösök, cirkuszosok stb. kötik be lovaikat, úgyszintén azok az útmenti itatóberendezések (vályuk), ahol ezek az emberek lovaikat itatni szokták. Mindig óvakodjunk tehát az ilyen helyektől, inkább kössük lovaikat tehénistállóba, mely azért biztosabb, mert ott nincs lovakra átragadó betegség. Ilyen szempontból eléggé megbízhatók még az egyes uradalmak istállói is. Azonban bárhol kötjük is be lovaikat, bárhol itatunk, mindig tartsuk szem előtt a feltétlen tisztaságot: jászlak kitisztítását, itatóedények alapos ki mosását. A fertőzés létrejöhet még légutakon és a bőr sérülésein keresztül is, ez már azonban alábbrendelt jelentőségű.

A betegség tünetei aszerint különböznek, hogy a tüdő, az orr vagy a bőr van-e megtámadva. A tüdő takonykóros megbetegedésének tünetei laikus számára felismerhetetlenek, ellenben az orr vagy a bőr megbetegedését már könnyebben fel lehet ismerni.

Az orr takonykórjánál sohasem hiányzik az egy- vagy kétoldali orrfolyás s az állalatti nyirokcsomók duzzanata. Az orrfolyás lehet véres, genyes, az ornyálkahártyán pedig fekélyek keletkeznek. Hasonlók ezek a tünetek egy jóindulatú betegség, a mirigykór tüneteivel, ezt elkülönítendő, ajánlatos a szakember mielőbbi igénybevétele. A bőr takonykórja esetén a bőrbőn göbök keletkeznek, melyek később szétesnek s fekélyekké alakulnak át. A betegség gyógyíthatatlan, hazai törvényeink értelmében a takonykórban beteg állatok — hogy a betegség terjedését megakadályozzuk — kiirtandók. Nálunk, a honvédségnél és csendőrségnél csak elvtelve fordul elő egy-egy megbetegedés, ami a fokozott elővigyázatnak (őszi malleinezés stb.) tulajdonítható.

A takonykór emberre is átragad, mégpedig vagy a sebzett bőrön vagy a megsértett nyálkahártyán (orr, szem) át, esetleg fertőzött eleség útján. Azon a helyen, ahol a fertőzés történt, a bőrön egy kis göb keletkezik,

A harmincéves háborúban az ezredek állandó markotányosai, akik a katonák élelmezéséről gondoskodtak, a foglalás felügyelete és védelme alatt állottak, akinek azért bizonyos kedvezmények jártak, pl. minden levágott marhának a nyelve; minden megcsapolt hordó után bizonyos pénzösszeg stb. A markotányosok rendszerint tekintélyes vagyona tettek szert, ők voltak az ezred bankárjai és pedig úgy a tiszték, mint a legénység számára. A kölcsönzés azonban kockázatos volt, mert ha az adós elesett, vagy ha az ezred szétfutott, a tartozásoknak bittel lehetett itni a nyomát.

Ami vissza kell szerezniünk: Szatmár.

(Erdélyi felv.)

mely később elfekélyesedik. Idővel a test egyéb részein is fejlődnek ilyen szederjés udvarú göbök, melyek ugyancsak elfekélyesednek. Gyakran keletkezik a hímveszőn tályog. Megbetegszik az orr nyálkahártyája is, mikor is az orrból vizes-savós váladék folyik. A betegség hosszú ideig, hónapokig is eltarthat, miközben egyes izületek fájdalmasakká válnak. Gyógyíthatatlan betegség, bár az újabb feljegyzésekből olvashatunk gyógyulásról is. Ez azonban mindenesetre igen ritka. A betegség veszélyes és makacs természetét illetően csak egy irodalmi adatot említtek: egy angol állatorvos évekig volt beteg takonykórban, 83-szor operálták, egyik karját eltávolították, végre nagynehezen meggyógyult.

Mindezekből a tanulság az, hogy sohase mulasszuk el a kellő óvintézkedéseket, úgy lovainkat, mint magunkat illetően, mert a betegséget megelőzni lehet, de gyógyítani nem.

3. Lépfene.

Ez a betegség hazánkban különösen az Alföld áradásos, vadvízes területein van elterjedve. Okozója egy pálcika-alakú bacillus, mely nem annyira maga, mint inkább az általa termelt spóra veszélyes. Ezek a spórák igen szívósak — szemben magával a bacillussal, mely már 40—45° melegben elpusztul, illetőleg megszűnik spórát termelni, rothadó hullában pedig végleg elpusztul — a földben évekig élnek. Az ilyen fertőzött helyen nőtt fü azért veszélyes, mert a rájuk tapadó sár, földrészecskék állandóan tartalmazznak lépfene-spórákat, amelyek a takarmánnyal az állatok beleibe jutva, azokat megbetegítik. Ezért különösen veszedelmesek a gyepterek, dögtemetők környékén lévő legelők, mert az e helyeken elásott vagy feldolgozott hullak állandóan fertőzik a környéket.

Ha az ilyen fertőzött helyről származó takarmány az

állat gyomrába, beleibe kerül, a spórák onnan felszívódnak a vérbe s súlyosan megbetegítik az állatot. A lépfenében megbetegedett lovak súlyos kólikás tüneteket mutatnak, nyugtalanok, kiizzadnak, majd később reszketnek, nehezkésen lélegzenek s az orrból, végbélnyílásból véres váladék szivárog. Ez a betegség három-négy napig is tarthat, de legtöbbször — erős fertőzés esetén — egy-két napon belül elhullásra vezet. Az elmondottakból tehát láthatjuk, hogy lovainkkal mindig ajánlatos az ilyen helyeket lehetőleg jó messzire elkerülni.

A lépfenét az ember is megkaphatja az állatoktól, mégpedig vagy a bőr sérülésein, vagy az emésztőszervein keresztül. A bőr sérülésein keresztül oly módon fertőződhetünk, hogy lépfenében beteg vagy elhullott állat váladéka a sebbe jut, az emésztőcsövön keresztül pedig oly módon, hogy az ember fertőzött húst vagy kolbászfélét eszik. A kétféle fertőzés közül az előbbi úton fellépett betegség gyógyulhat, mert a fertőzés helyén keletkező karbunkulust operatív úton eltávolítva s immunizáló vérsavó alkalmazásával a fertőzés elterjedését megakadályozhatjuk. Az emésztőcsövön keresztül történt fertőzés mindig halálos.

4. Veszétség.

Bennünket annyiban érdekel, amennyiben lovaink a különböző vidékeken való portyázás közben ugyancsak ki vannak téve kóbor, veszett ebek harapásának. Minden ebmarás gyanús! Bármily kiscokú legyen is a harapás, sohase mulasszuk el a sebet alaposan fertőtleníteni, hogy legalább ilyen módon csökkentjük a fertőzés veszélyét.

Egyébként tudvalevő dolog, hogy a veszétséget az esetek igen nagy százalékában veszett ebek harapása terjeszti, igen véletlen fertőzés az, mikor veszett állat nyála nem harapás útján, a friss sebbe kerül.

Veszett ebet mindnyájan láttunk már. Pár szóval

mégis megemlítem azokat a feltűnőbb tüneteket, melyek a kutyát gyanússá teszik veszettségre. A beteg állat kezdetben rendszerint elbúvik a vackába, hívásra nem szívesen vagy egyáltalán nem jön elő, tompult, maga elé bámul, gyakran változtatja helyét, néha a levegőbe kap, mintha legyek után kapkodna, köveket, fadarabkákat stb. nyel. Tekintete alattomos, sunyi. A későbbi szakban a kutya nyugtalaná válik, ilyenkor rendszerint elkóborol hazulról, nagy utakat fut be, miközben az élébe kerülő embert vagy állatot hangtalanul megmarja, majd ismét továbbrohan. A végső stádium az idegek bénulása, mikor is a beteg eb elbúvik, állkapcsa lelóg, ugatása rekedt, inkább vonításhoz hasonló, erősen nyálzik, nyelni nem tud. Mindezekhez csatlakozni szokott a hátsó testrész bénulása. A betegség rendszerint elhullással végződik, mely 3—14 nap alatt szokott bekövetkezni. Természetesen itt is vannak kivételek, mikor a fertőzés után csak hetek, hónapok múlva tör ki a veszettség s következik be az elhullás.

Lovak rendszerint veszett ebek harapása útján fertőződnek. Veszettségben megbetegedett lovak a megmaradt testrészt dörzsölik, harapdálják, erősen nyugtalanok. A járszat harapdálják, sőt néha az embert is megtámadják. Vízet nem isznak, csak megszagolják, majd itt is ki-fejlődnek a bénulások tünetek, miként a kutyanál.

Valamint a ló, úgy az ember is, veszett állat marása útján fertőzi meg magát. Minél nagyobbok a marás, annál erősebb a fertőzés. A veszettségben megbetegedett ember az általános rosszullét, bágyadság mellett, nagyfokú viszketésről panaszkodik, majd itt is, miként az állatoknál, fellép a nehéz lélegzés, nyálfolyás, ellenszenv az itallal szemben, végül a bénulás különböző izmokban.

Az emberiség nagy jövevénye, Pasteur. tanulmányaival (1881—1889) lehetővé tette a veszettség elleni védekezést, ma már mondhatjuk, hogy megmaradt idejében beoltott embereknek csak igen kis százaléka betegszik meg veszettségben.

A legújabb időkben már preventíve is védekezhetünk a veszettség ellen, ugyanis kutyákat beoltva, azok körülbelül egy évig immunisak a veszettséggel szemben. Ha ilymódon sikerül kutyáinkat megvédeni a megbetegedéstől, önként adódik, hogy saját egészségünket is biztosítjuk e veszedelmes betegséggel szemben.

5. Rüh.

Inkább kellemetlen, makacs, mint veszélyes bőrbetegség, bár nagyfokú fertőzés és a gyógykezelés idejekorán való foganatosításának elmulasztása folytán életveszélyessé is válhat. A rühességnek két leggyakrabban előforduló alakja ismeretes. Az egyik, a súlyosabb természetű megbetegedés rendszerint a fejen, a nyak oldalain, a sörényél alatt, a lapockatájékon, hátsólovaknál nemritkán a nyereg tájon kezdődik, mikor is e helyeken apró göbök keletkeznek, melyek egymással összeérve vaskos varakká alakulnak, melyek leválva, helyükön szőrtelen terület marad. Több ilyen szőrtelen terület összeolvadása kopaszszágra vezet, a kopasz bőrön pedig látható annak nagyfokú megvastagodása, erős ráncoltsága.

A másik fajta, enyhébb lefolyású megbetegedés a láb-

A harmincéves háború alatt felbecsülhetetlen értékek mentek tönkre. Nem takarékoskodott senki. Midőn a háború végén a gazdag marhaállományú Bajorország is hadszíntérré lett, órlási szálonányolások voltak és egy fejős tehenet egy pipa dohányért lehetett venni. De ha nem volt szákmány és a sereg kiélt vidékekre ért, hallatlan lett a drágaság. Így, midőn a svédek 1640-ben Gothában voltak, egy karéj kenyér egy aranyba került.

végekre szoritkozik. Ugyanis ez a rühatka-faj szereti a védettebb, hosszú szőrrel benőtt helyeket, ezért a csüd-hajlásban, a hosszú csüdszőrök közt telepszik meg, ott indítja meg a betegséget, mely aztán a lábszárra is ráterjed. Könnyen felismerhető megbetegedés, mert ilyenkor a ló nyugtalan, rúg, ide-oda tipeg, egyik láb patkójával a másik láb szárát dörzsöli, aminek oka az élénk viszketés, mely még intenzívebbé válik akkor, ha az állat napos helyen van, t. i. ilyenkor az atkák a felmelegedő bőrön élénkebben mozognak s ezáltal erősebb viszkető érzést váltanak ki.

A rühesség terjesztői ugyancsak cigányok, vándorköszörösök stb. lovai lehetnek, melyek mindent, istállót, vályút megfertőznek, amerre elhaladnak. Nagy szerepe van azonban a betegség fellépésében a hanyag ápolásnak is.

Manapság, a szigorú állategészségügyi intézkedések folytán nálunk csak szórványosan lép fel rühesség (a csendőrség lovai közt nincs!), nagyon oka el volt terjedve azonban a háború alatt, mikor az Oroszországból behurcolt betegség lovaink nagyrésztét megtámadta s bizony az amúgy is elcsigázott lovakon oly mértékben úrrá lett, hogy tetemes elhullást okozott. A betegséget megelőzhetjük, ha lovainkat s az istállót mindig tisztán tartjuk s kerüljük velük a már másutt említett helyeket.

A rüh emberre is átkerjed, természetesen közvetlen érintkezés útján. Embernél is erős viszketésben s bőrgyulladásban nyilvánul. Kezelése eredményes, hosszabb-rövidebb idő alatt gyógyul.

Az itt felsorolt betegségeken kívül még nagyon sok olyan állatbetegség van, amely emberre is átragad, illetőleg, amelyeket az ember akár közvetlen érintkezés, akár táplálkozási útján kap meg. Ezeknek ismertetését bátran mellőzöm, mert ezek bennünket közelebről nem érdekelnek, másrészt ezek nem is oly veszélyesek az emberre, mint a fentebb felsoroltak.

Orvadászesetek.

I.

Írta: HILLER JÁNOS tiszthelyettes (Ivánc).

Az elmúlt — 1932. — év április 13-án egy rendes szolgálatban álló járőr ellenőrzése végett utánportyázásra vezényeltem magamat és Magyar József III. őrmestert.

A szolgálathoz felszerelés közben gróf Sigray Antal ivánci lakos nagybirtokos alkalmazásában álló Bulin József főerdész az őrsöt értesítette, hogy 1932 április 8-án Felsőmarác község határában, a község egyes lakosainak tulajdonát képező területen, melynek vadászati jogát az uradalom bírja, Sigray Margit grófnő lovaglás közben egy egyént látott fegyverrel a kezében, ki a területen vadászott. Az ismeretlen a távolság és a közben megeredt eső miatt még annyira sem ismerte fel, hogy melyik községben vagy majornak lehet, mert a váratlanul odaérkező lovas láttára a vadászó a közeli erdőbe futott és ott eltűnt.

Ebben az időben az őrsön 4 és fél hónap óta teljesítem szolgálatot. - A vidéket előbbi időben sem ismertem. Hiányos személyi ismeretem miatt a honlév helyettestől és a velem szolgálta vezényelt Magyar József őrmestertől érdeklőttem, hogy ki jöhet e téren számba, mivel ők régebbi idő óta vannak az őrsön, de a feljelentés olyan általában volt téve, minden személyleírás nélkül, hogy ezen az alapon ők sem tudtak elindulni. Közben felszereltünk és megkezdtük a szolgálatot azzal a szándékkal, hogy a ügyben is pihatólni fogunk.

Ütközben járőrtársamtól kérdeztem, hogy kiől vettek

Máskor aztán vigyázzon a nyelvére...

(Azbej Imre rajza)

el fegyvert az utóbbi időben. Elég sok nevet felsorolt. A neveket, vagyis az egyéneket én nem ismertem meg a rövid idő alatt. Az őrszőz 13 község tartozik s a legnagyobb igyekezet mellett sem érhettem el a szükséges ismeretet, melyet az adott helyzetben egy ilyen tágtartalmú feljelentésnél a szolgálat érdekében hasznosítani tudtam volna.

Szolgálat közben utunk Felsőmarác község felé vezetett, mely község az akkor portyázó őrzóiratba nem esett bele.

A községbe érkezve, megbízható és általam ismert egyénektől érdeklődtem, hogy ki jöhet számításba orvvadászat tekintetében. Semmitmondó választ kaptam. Már az érdeklődés alatt számítottam arra, hogy érdeklődésem meddő marad, mert a bosszútól való félelem miatt sem számíthattam, hogy ez úton az orvvadász kiletét megtudhassam.

Érdeklődve, arról szereztem tudomást, hogy Simon János néhány nap óta szobában tartózkodik, mert favágás közben a lábát elvágta, de orvoshoz nem ment, hanem sérülését maga gyógykezeli. Nem tartottam lényegtelennek a sérülést megnézni. A lakására mentünk és tényleg láttuk, hogy nevezett az egy konyhából álló lakásában az ágyon ülve, jobblábán a lábfej belső oldalán egy sebet mosogatott. Érdeklődtem tőle a seb eredetéről, mire azt a választ adta, hogy lábát a cipője horzsolta fel. A sebből láttam, hogy ilyen nagy sebet cipő nem okozhat, mert nincs szervezet, amely kényszerítés nélkül annyit tudna menni, hogy a kellemetlen lábbeli általi ilyen sebet előidézzon magának.

A feleségétől előkértem, hogy mutassa fel férje cipőjét. Az nem gondolt semmire, hogy én miért kérem a cipőt, hanem az ágy alól kivette és átadta. A cipő belső oldalán levő rongyolásból — bár Simon azt elváltoztatta, mert a bőrt a lyuk körül leszakította — felismerhető volt, hogy a rongyolás lövéstől ered. Ezt különösen a cipő talpa árulta el, melyen sörétek helye volt látható. A sörétek a cipőből már akkor el voltak távolítva. A rongyolásból háttározottan felismerhető volt, hogy az erőszakosan keletkezett és hogy nem régi, mert a kiszakítások után az még használva nem volt.

Megvizsgáltam a sebet, melyet körülvevő bőrszéléken égett löporszemcséket találtam beékelődve.

Ezek láttára felszólítottam Simont, hogy most már ismerje be, hol van a fegyvere, mellyel a lábát ellőtte. Simon azonban tagadása mellett, hogy őneki fegyvere nincsen, kitartott. Sebe eredetére vonatkozó előadását is fenntartotta.

A megszerzett bizonyítékok alapján a községi előjáróság hozzájárulását kikértem és nevezettnél a házkutatást azonnal megtartottam, de fegyvert nem találtam. Az álló ruhásszekrényben, a ruhák közé rejtve 18 drb 16-os kaliberű üres vadászfegyver töltényhüvelyt, 3 drb elkészített töltényt és 3 drb 9 mm forgópisztoly-töltényt találtam. Ezek felmutatása után sem ismerte be, hogy fegyvere van. A házkutatás végeztével, mikor megmondtam neki, hogy a cipőt őrizelbe veszem és szakértővel megvizsgáltatom, kijelentette, hogy a lábát tényleg úgy lötte el.

de nem sörétes fegyverrel, hanem egy 9 mm forgópisztollyal. Helynek azt nevezte meg, melyen a grófnő egy egyént vadászni látott.

Ekkor már gondoltam, hogy az út, melyen haladok, odavezet a keresett egyénhez. Csak a fegyver hiányzott, pedig a házkutatáson már túl voltam. Arra gondoltam, hogy a puskát az erdőben rejtegeti s azt csak későbbi megfigyelések során lehet kézrekeríteni.

Miután beismerte, hogy a seb pisztolylövéstől ered, a pisztoly előadására szólítottam fel, mire azt mondta, hogy a pisztolyt két nappal előbb átadta Sipos Sándor felsőméri lakosnak azzal, hogy azt adja el.

Sipos a lakásán nem volt feltalálható. Hozzátartozói csupán annyit mondtak, hogy Sándor aznap reggel elment Körmendre, honnan a hazaérkezése bizonytalan.

Ezek után várnunk kellett másnapig, míg Sipos hazajött. Sipostól már a lakásán érdeklődtem a Simon János fegyverének holletéről és hogy az általa Simontól átvett pisztolyt hova tette, kinek adta el? Sipos azonban oda nyilatkozott, hogy ő Simontól semmiféle fegyvert nem vett át, és annak semmiféle fegyveréről tudomással nem bír.

Azt gondoltam, hogy egy másik vadorzóval találtam magamat szemben, ezért Sipost felszólítottam, hogy felismerés végett jöjjön Simon lakására. Sipos bosszankodott azért, hogy Simon öreá hivatkozott, ezért szívesen jött velünk, hogy a dolgot tisztázza.

Simon lakásán a két egyént szembesítettem és kérdeztem Simontól, hogy ez-e az a Sipos Sándor, akinek a pisztolyt eladás végett átadta? Simon erre látta, hogy menekülni nem tud, beismerte, hogy a lábát egy sörétes vadászfegyverrel lőtte el s hogy a további zaklatástól meneküljön, a fegyvert is hajlandó volt előadni.

Beismerte azt is, hogy ő az az egyén, akit ápr. 8-án a grófnő vadászni látott. Mikor a tettenéző grófnőt meglátta, elmenekült, hogy felismerhető ne legyen. Menekülés közben fegyverét töltött állapotban a kabátja alá rejtette; az futás közben elsült s a lövés a lábafejét érte.

Ezekután a fegyvert egy másik háztulajdonos kamrájában egy láda alá készített rejtekhelyéből elővette, hol a háztulajdonos tudta nélkül tartogatta.

Simont vadászati kihágás miatt a körmendi főszolgabíró úrnak feljelentettem.

II.

Írta: KOVÁCS ISTVÁN III. tiszthelyettes (Szeged).

Abban az időben, amikor az itt felsorolt események történtek, 1911. évtől — 1914. évig, Bácskában, a jelenleg megszűnt Bezdán községben teljesítettem csendőrségi szolgálatot. Örskörletünkben terült el a kincstári kozorai erdő, mely áttekeredett a szomszédos monostorszegi csendőrségi körletébe is. A monostorszegi örskörletben volt ugyanakkor a Frigyes kir. herceg erdeje is. Úgy a kincstári erdőben, mint a Frigyes kir. herceg erdejében is igen sok nemes vad, szarvas, dámvad, őz és vaddisznó volt, érthető tehát, hogy a kínálkozó alkalom a vadorzók számát igen felszaporította. Ebből kifolyólag természetesen felszaporodott a vadászati kihágások száma is. Egész éven át csaknem nap-nap után érkeztek feljelentések az erdőörök részéről, különösen a késő őszi időben, melyek arról szóltak, hogy az említett erdők különböző pontjain feltalálták egy-egy elejtett vad kiömlött vérszínnyomait, de a tettes kilétének felderítése, különösen értékesebb elejtett vad esetében, sehogyan sem sikerült. A főerdész az erdőöröket elbocsátással fenyegette meg tehetetlenségük miatt, mi csendőrok pedig igen szégyeltük magunkat, hogy minden fáradozásunk

ellenére sem sikerült érdemesebb eredményeket elérni. Az éjnek nem volt olyan órája, amelyben esőben, hóviharban, dermesztő hidegben az erdő különböző pontjain leest ne tartottunk volna, de minden fáradozásunk hiábavalónak bizonyult. Számtalanszor elkeseredve kellett hallanunk az erdőörökkel együtt a lesen, hogy sötét éjben az erdő ellenkező oldalán eldőrdült a vadorzó fegyvere s amikor ránk virradt, a feltalált vértócsából láttuk csak, hogy egy elejtett nemes vaddal ismét kevesebb maradt az erdőben. A tettesek nyoma azonban rendszerint elveszett az erdő szélét övező víznél. Frigyes kir. herceg erdejét ugyanis egy 20 méter széles mesterséges csatorna övezte körül, mely a Kisközszeg felől folyó Dunába ágazott bele. Egy alkalommal előfordult, hogy Szabó János csendőrral rendes őrzőportyázással, éjjel Frigyes kir. herceg erdeje mellett haladtunk el a mesterséges csatorna ellenkező oldalán, a gát oldalában csendesen portyázva. Az idő úgy éjjel után lehetett, amikor a vízen túl, az erdő szélében tűz villant fel, puska dördült és a következő pillanatban előtűnt egy méter távolságra sárral csapta tele arcunkat a töltés oldalába fűródott lövedék. Önkéntelenül a földre vetettük magunkat, löni akartunk, de nem láttunk semmit, csak némi galyropogást hallottunk és utána mély csend lett. A történeteket elhallgattuk, mert nem akartuk, hogy a községben köztudomású legyen, hogy a vadorzók már ránk is lönek, nemcsak a vadakra, de elhatároztuk magunk között annál inkább, hogy addig nem nyugszunk, amíg a vakmerő vadorzót kézre nem kerítjük. Ne-lest ért. Úgy az erdő különböző szélén, mint a község ki- és bejáratainál, leest tartottunk minden elképzelhető helyen, besúgókat vettünk igénybe, érintkezésbe léptünk a hentesekkel és mészárosokkal, hogy vadhúst nem mértek-e ki valahol, de minden fáradozásunk eredménytelen maradt.

Egyszer azután megjött a várva-várt fordulat. A monostorszegi őrsparancsnok, Filók Vazul őrmester megbetegedett és helyettesítésére a zombori szárnyparancsnokság engem vezényelt. A monostorszegi örskörlet egy része olyan volt, hogy a vízen csónakokkal portyáztuk. E célból szerződöttem csónakos volt az örsön felfogadva, aki a csónakot hajtotta és felügyelt a csónakra, amíg az erdei teremtárgyakhoz bementünk. Az egyik ilyen víziportyázás alkalmával Bitner László csendőrral voltam szolgálatban, amikor az erdő szélében a vízen, csónakon egy ismeretlen egyént pillantottam meg. Amikor közelébe értünk, kérdészködésemre elmondta, hogy ő Zetovics János Kisközszeg-ről; Monostorszegen járt beteg sógornőjét meglátogatni, azután tőlünk elköszönve, a vízen Kisközszeg felé elhaladt. Marin György csónakostól megtudtam, hogy Zetovicsot még a régi időből ismeri és úgy tudja, hogy régebben nagy vadorzó volt. A csónakos elbeszélése gondolkodóba ejtett, mire meghagytam neki, hogy térjen vissza azonnal Monostorszegre és Zetovics sógornőjénél, szomszédai útján, bizalmasan tudja meg, hogy járt-e ott Zetovics. Mi, amíg vizsátért, az erdőt leportyáztuk. Amikor az erdő leportyázásáról visszatértünk, csónakosunk már az erdő szélén várt és elmondta, Zetovics nem járt Monostorszegen, a sógornője pedig nem beteg, de Zetovicsékkal évek óta haragban is van.

Az elmondottakból következtetve kezdtem tisztán látni a helyzetet. Tudtam, hogy Zetovics nem a sógornőjét volt meglátogatni, hanem terepszemlén járt a víziúton. Így a következő tervet készítettem elő.

Amikor bealkonyodott, csónakosunkkal már a kisközszegi hajóállomásnál időztünk és vártuk a kedvező alkalmat, hogy elérkezzen az idő, amikor Zetovicsék lakásán kialszik a lámpa, mert akkor indul Zetovics kikémlt út-

jára. Nem sokat kellett időzni, Zetovics kapuja kinyílt és azon át Zetovics egy evezővel kezében lesétált a Dunaparton kikötve volt csónakjához és azzal a Dunán az erdő irányába bevezett. Mi a hajóállomásnál türelmesen várunk. Tervem jónak ígérkezett. Úgy 23 óra tájban csónakosunkat hátrahagyva a hajóállomáson, meghagytam neki, hogy mindent alaposan figyeljen meg, ami a Dunán történik, hogy amikor visszatérünk, részletesen beszámolhasson. Mi ezután két kisközségi esküdttel egyenesen a Zetovics lakására mentünk, feleségét felköltöttük, aki ajtót nyitott és kérdéseimre annyit mondott, hogy férje nincs otthon, de azt nem tudja, hova ment. Zetovicsnénak azután meghagytam, hogy ágyába azonnal feküdjék le és csak akkor szóljon, ha én kérdezem, azután a lámpát eloltottam és a kemence padkáján, meg székeken helyet foglalva, csendben vártuk a fejleményeket. Úgy fél 2 óra lehetett, amikor az udvar kapuja kinyílt és Zetovics az ablakon beszólt, hogy „nyiss ajtót”. Én lábujjhegyen a konyhaajtót kinyitottam, a sötétben Zetovics belépett és egyenesen a szobába haladva, feleségének beszélt, az esküdtek füle hallatára, a sötétben anélkül, hogy lámpát gyújtott volna, hogy egy őzet hozott haza, egy szarvasbikát pedig már átadott a dunai uszálykormányosnak, akivel majd reggel számol el. Azután az őzet a földre tette, gyufát vett elő és meg akarta gyújtani a lámpát, de amikor a világosan minket megpillantott, a gyufát meglepetésében elejtette. Én felszóltottam, „fel a kezekkel!”, járőrtársam rávilágított, az egyik esküdt lámpát gyújtott, a járőrtársam megmotozta és Zetovics első meglepetésében elmondta, hogy már évek óta lőtte és hordta haza a vadakat, de ilyen meglepetésre mégsem számított.

Zetovics a lakásába hazahozott őz és az uszályon feltalált szarvasbika őrizetbe vétele után elmondta, hogy vadászpuskáját és töltényeit az erdőben egy igen alkalmas lyukas fában tartotta és azzal ejtette el a különböző vadakat évek hosszú során; zsákmányát csónakkal a vízen szállította el sógora, Horváth Pál segítségével és rendszerint a Dunán időző német uszály kormányosainak adta el. A kormányosok a vadhúsból sertéshússal keverve kolbászt készítettek és úgy értékesítették az uszályon dolgozó munkások között.

Zetovics beismerte még, hogy az erdőben számtalanszor volt 3—4 méter távolságban elbújva a cserje közepében, bármelyik csendőrijárőrt lelőhetne volna, mert alkalma volt arra, a gát oldalába is ő lőtt át, de nem azért, hogy minket agyon akart löni, hanem csak az erdőőröket akarta megfélemlíteni.

Zetovics orvvadász felderítése azért húzódtott el éveken át, mert senki sem gondolt arra, hogy víziúton szállítja el zsákmányait és azt a Duna hátán hajósnaknál értékesíti. Mi az eleitett vadak húasai. bőre és a csanca után a környékbeli falvakban puhaltunk eredménytelenül.

A helyes irányt csupán a véletlen nappali találkozás és Zetovics valótlán előadása mutatta meg nekünk arra, hogy hol keressük az orvvadászt, akit csónakosunknak is alkalma volt megfigyelni, amikor a szarvasbikát átadta éjjel visszatérésekor az uszálykormányosnak.

III.

Irla: KOVÁCS SÁNDOR II. alhadnagy (Nagybajom).

A zalaszentgróti őrsről őrsvezetői rendfokozatban 1898 március 15-én áthelyeztettem a zalaszántói őrsre, mint őrsparancsnok.

Akkor lettem megbízva először mint őrsparancsnok.

Boldog voltam, hogy őrsparancsnok lehettem és hogy önállóan dolgozhattam. Az őrskörlet nem volt nagyon mozgalmas, de gyönyörű vidék volt. Nagy erdők, magas hegyek díszítették az őrskörletet; az egyik szép erdőben a legmagasabb ponton a „Tátika”, a másikon a „Rezi” várom emelkedett ki. Az őrskörlet valóságos panoráma volt. Örömmel és élvezettel portyáztam a regényes területet, el sem tudtam volna kerülni a várromokat, hogy fel ne mentem volna rájuk.

Hogy a vidék szépségét jobban élvezhessem és abban minél jobban gyönyörködhessem, egy látcsövet vettem s azt szolgálatban mindig magammal vittem.

A látcső beszerzésénél azonban más gondolat is vezetett. Zalaszántó és Zsid községek határában nagy erdőterületek voltak. Azokban sok orvvadász garázdálkodott. Gondoltam, hogy a látcső segítségével az orvvadászokat jobban meg tudom figyelni. Nem is csalódtam, mert a látcső használatának meg is lett az eredménye.

Zsid községben bizalmasan értesültem, hogy Máj János és 4 társa szenvedélyes orvvadászok, de azt reájuk bizonyítani nem tudták, sem pedig a puskájukat feltálni nem sikerült, pedig sok járőr tartott náluk házkutatást.

Én Máj János és 4 társáról bemondás alapján pontos személyleírást vettem, feljegyeztem magamnak minden szükségesnek látszó adatokat, többek között azt is, hogy mikor, hogyan és mire szoktak kimenni vadászni és mikor szoktak visszatérni. Megtudtam, hogy mindig Máj János szokott elsőnek kimenni egyedül, a társai pedig egyenként utána mennek s úgy jönnek haza is.

Rendes szolgálatban 1898 szeptember 20-án a zsid erdőszelvény elrejtőzve az orvvadászokra lest tartottam. D. u. 4 óra tájban Zsid felől egy embert láttam felénk jönni. Látcsővön figyeltem, felénk tartott és felismertem, hogy Máj János. Az irányt mindig betartottam vele, azt akartam, hogy összetalálkozzunk az erdőben, ami meg is történt.

Máj Jánossal azelőtt sohasem beszéltem, mindig elkerültem szándékosan, rajtaütésszerűen akartam vele találkozni.

Mikor Máj János a közelünkbe ért, rejtekhelyünk-ből eléje álltunk, nevére szólítottam és mondtam neki, tudom Máj, hogy vadászni megy, azt is tudom, hogy a társai is jönnek utána, tehát tagadásnak helye nincs, mert tudok minden dolgukról.

Máj természetes tagadott, azt kérdezte tőlem, honnan tudom én, hogy ő kicsoda és hogy ő orvvadászattal foglalkozik. Erre azt feleltem neki, hogy én mindent tudok, mert nekem van egy segédeszközöm, amellyel ha egy emberre ránézek, mindjárt megtudom, hogy az illető kicsoda és milyen büntetendő cselekményeket szokott elkövetni. Máj erre nagyot nézett és azt mondotta, talán boszorkány vagyok, mire azt feleltem, az nem vagyok, de segédeszközömmel, ha belenézek valaki szívébe; onnan kiolvasom, hogy ki milyen ember és miket szokott elkövetni. Máj erre még nagyobb nézett és azt kérdezte, hogy mi az, ami a nyakamba lóg, talán az mond meg mindent? Én igennel feleltem, azt mondtam neki, hogy ami a nyakamba van akasztva, az gukker. Ha azzal valakinek a szájába nézek, kiolvasom, hogy milyen ember és mi nyomja a szívére.

Máj önként azt felelte, hogy nézzek bele hát a szájába és akkor majd megtudom, hogy ő nem orvvadász, hanem tisztességes polgárember.

En azután a látesővel Májnak a szájába néztem és azt mondtam neki, maga tényleg Máj János, már régóta orvvadász, 1 drb kétesövű puskája van, azt az erdőn rejtette el, még 4 társa van, azokat is felsoroltam neki névleg. Majd azt mondtam neki, hogy egyébként tisztességes polgárember, más büntetendő cselekményt nem követett el, csak orvvadászatot.

Máj János csodálkozott, hogy ilyen csoda is megtörténik, hogy a csendőrök már az emberbe is belelátnak, azután töredelmesen beismerte az orvvadászatot, megnevezte a társait is és hogy a puskájukat az erdőben egy odvas fában rejtették el.

Előadta még, hogy ha várunk, társai is megjönnek. Rövid idő múlva meg is jöttek és mind az öt orvvadász kézrekerült, kik a kihágások elkövetését beismerték és a puskájukat az odvas fákból előadták.

Mind az öt orvvadászt 1898 szeptember 21-én 341. ikt. szám alatt a keszthelyi szolgabírói hivatalnak feljelentettem. Mindegyik 100—100 koronára lett büntetve.

Zalaszántó községben az őrsállomás székhelyén ugyancsak voltak orvvadászok, azokról az adatokat esetek szerint gyűjtöttem össze.

A leleplezésükre azonban mást eszeltem ki.

Zalaszántón az Eszterházi-féle uradalmi főerdészi irodában láttam a községben telefont először bevezetve. A főerdész nagyon előzékeny úriember volt, a telefont Keszthelyre és Zalaegerszegre többször igénybe vettem. Egyszer azt mondtam a főerdésznek, hogy a telefont szeretném az orvvadászok leleplezésére igénybe venni, ha megengedné, mire ő azt szíves örömmel átengedte.

Aztán megbeszéltük a tennivalókat.

A zalaszántói uradalmi erdőben rendes szolgálatban 1898 november 18-án 8 óra tájban összerúgtam Bocskor Imre zalaszántói lakos, személyesen ismert orvvadászzal, de puskája nem volt nála.

Bocskor Imrét úgy, mint az előbbi Máj Jánost névleg megállásra szólítottam fel, hogy igazolja, mi célból és mi alapon járt ott az uradalmi erdőben. Bocskor természetesen mentegetőzni kezdett és egyre-másra hivatkozni, mire én erélyes hangon megmondtam neki, hogy ne mentegetőzzön és ne kerteljen, mert tudom határozottan, hogy orvvadászatot volt az erdőben. Bocskor tagadta és azt válaszolta, hogy ha tudom, miért nem fogom meg az orvvadászatot, én visszavágtam, hogy éppen azért jöttünk és meg is fogtuk, de még mindig tagadott.

Hazamentünk vele az őrsre, onnan a főerdész irodájába. Ott Bocskor jelenlétében felhívtam a keszthelyi főerdész-hivatalt, de csak a hívószámot kértem, Bocskor előtt pedig még hozzátettem, hogy a mindentudó igazmondót kérem.

Megállapodás szerint az igazmondó a keszthelyi főerdész volt, vele természetesen már előre meg volt beszélve, hogy „kik a gyanúsított” orvvadászok és ha nevet említke, az van kézben.

A telefonkagylót fogva, a telefon előtt felszólítottam Bocskor Imrét, hogy jöjjön oda, a másik kagylót a kezébe adtam, hogy tartsa a füléhez, azután a telefonba szóltam, hogy „Halló! a mindentudó igazmondót kérem”. Jelentkezett is. Majd felkértem, hogy: „Mindentudó igazmondó, alázattal kérem, mondja meg, ki ez az ember, aki mellettem áll és milyen múltja van?” Mire a telefon bemozdította, hogy ez az ember Bocskor Imre, zalaszántói lakos, földműves, tisztességes ember, egye-

düli büne, hogy orvvadászattal foglalkozik, a vadakat ki-méletlenül pusztítja, még 2 társa van s az „igazmondó” azokat is megnevezte. Azt is mondtam, hogy a puskájukat az erdőben tartják, nem viszik haza.

A mindentudónak a szíves felvilágosítást megköszöntem, a kagylót felakasztottam, Bocskortól is átvettem és azt is felakasztottam.

Bocskor sápadtan, remegve állt előttem. Felszólítottam, hogy most már látja, hogy nincs mit tagadni, tehát mondja el, kik a vadásztársai. Bocskor töredelmesen beismert mindent, társait is megnevezte és a puskáikat az erdőben, egy félreeső bozótos helyen, egy régi rókalyukból elővette és átadta.

Bocskor sápadtan, remegve állt előttem. Felszólítottam a sümegi szolgabírói hivatalnak 421. ikt. szám. alatt feljelentettem. Mindegyik 50—50 korona pénzbírságra lett büntetve.

Bordi Sándor tiszthelyettes.

Az 1916. évi oláh betörés harctérré változtatta Erdély keleti részét. A közbiztonság katonáiból, a csendőrökből Erdély keleti határán, első vonásban küzdő harcászok lettek. A védtelen határokon beözönlött az orvul támadó oláh hadsereg, mely az hitte, hogy a Tiszáig meg sem fog állni. Mint mindenütt, ahol baj van, itt is helyén volt a magyar csendőr szíve és fegyvere.

Nem volt sok idő szervezkedésre, rendszeres ellenállás kiépítésére. Az ezeréves határokat, őseink szent vérével áztatott rögököt oláh bockor taposta. Azonnal cse-

lekedni kellett. A magyar csendőr itt is az elsők között volt.

Eleinte nem kötelékben, hanem teljesen önállóan küzdöttek s mindenütt derekasan megállták helyüket. Megnehezítették és sok esetben lehetlenné tették az oláhok előnyomulását. És ezzel elérték azt, hogy csapataink tervszerűen felvonulhattak s Erdély földjéről kiűzhatték az oláhokat.

Ezekből a dicsőséges harcokból kivette a maga részét Bordi Sándor tiszthelyettes is. Mintegy 40 főnyi, csendőrből, rendőrből és pénzügyőrből álló szakasznak volt harmadmagával jobboldalvédje. A szakaszt Nagytalmács és Verestoronny között az Olt folyó felől várható támadás ellen biztosította. Az oláhok 35—40 főből álló felderítő szakasza át akart kelni a folyón, hogy a folyó balpartján beásva magát, biztosítsa az oláh csapatok előrejutását. Bordi tiszthelyettes harmadmagával megtámadta a tízszer erősebb ellenséget és heves tüzelésével meggátolta az átkelést. Közben megerősítést kapott, mellyel az oláh felderítő szakaszt megsemmisítette.

Ez után a siker után egy gyalog félzászlóaljhoz csatlakozott, melynek minden harcában résztvett. Megtisztították a határmenti falvakat és az erdőt az ellenségtől.

Később az utánpótlás hiánya, de főképen az oláh csapatok nagy túlsúlya visszavonulásra kényszerítette a maroknyi hős csapatot.

Innen Vizaknára került, de már szeptember 3-án újra önként jelentkezett harctéri szolgálatra. A veresemarti, ügyeházi és köhalmi erdőkben végzett felderítő szolgálatra osztották be. Az ellenség erejéről, mozdulatairól, fegyverneméről és tevékenységéről — élete kockázatásával — sok értékes adatot szerzett.

Bordi Sándor tiszthelyettest ezekért a szolgálataiért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

7. kérdés. *Egy gazda felhagyván a gazdálkodással, átadja gazdaságát két felnőtt fiúnak s ugyanakkor nekik két csikót és két üszőt is ajándékoz. Másfél év múltán a gazda a már tehénre fejlett két üszőt, mintha misem történt volna, saját tulajdonként eladja. Az egyik fiú ekkor a két lórol, saját nevelésüknek állítván őket, saját nevére járlatot állítat ki abból a célból, hogy megakadályozza az apát olyan eljárásban, aminőt a tehének dolgában tanusított. Forog-e fenn büncselekmény gyanúja?*

Válasz. A járlatot kiváltó fiú nem volt a két ló tulajdonosa, mert hiszen az ajándékozás értelmében testvérével együtt volt tulajdonos. Ezenkívül saját nevelésüknek sem állítható joggal a lovakat. A marhalevelébe, mint közokiratba tehát valótlán adatok kerültek. A fiúnak ez a cselekménye a Btk. 400. §-ába ütközik s e §. 2. bekezdése szerint minősülő közokirathamisítás büntetékének megállapítására alkalmas lehet. A jogtalan vagyoni haszonra irányuló célzat abból a tényből következtethető, hogy a marhalevel alapján most már a két lóval kizárólagos tulajdonként rendelkezhetett, holtott csak közös tulajdon illette meg.

8. kérdés. *A gyanusított az elemi iskola egyik tantermben tanítás ideje alatt bemegy s a tantermet a tanító tiltakozása ellenére sem hagyja el. Követett-e el büncselekményt?*

Válasz. Az ilyen kérdés elbírálásánál mindig fontos, mily okból történt az iskolába való bemenetel. Ha a bemenetel oka jogos volt, az egyszerű nem engedelmesség, a kiutasításnak mint ú. n. passzív ellenállás nem büntethető, mert az iskola nem magánlak, hanem nyilvános épület, különösen, ha állami iskoláról van szó. Ha azonban az iskola magán- vagy felekezeti iskola, hajlandók vagyunk az iskolát büntetőjogi értelemben vett magánlaknak minősíteni. Ez esetben a cselekmény, mint a Btk. 332. §-ába ütköző, magánindítványra üldözhető magánlakésértés vétsége lenne üldözhető. Ha az iskola állami tanintézet, a tanító hatósági közeg, az esetben a tanítás rendjének megzavarója az 1914:XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző vétséget követ el, ha a tanító ellen fenyegetést vagy erőszakot alkalmaz.

9. kérdés. *A vadászati jog bérlője díjazatlanul átenged 30 holdnyi területet egy 4 tagból álló társaságnak. Ezek a vadászatot ezen a területen rendszeresen gyakorolják. Vadászjeggyel van, bár más területen vadászati joguk nincsen. Nem ütközik-e a vadászati jog bérlőjének, illetőleg a 4 tagból álló társaságnak eljárása valamely jogszabályba?*

Válasz. Ha a vadászatra jogosult közszégi vadászterületet bérel, eljárása jogtalan, mert a vadászterületet alhaszonbérletbe adni, vagy élvezeti jogokat a bérleten kívül állók részére kibocsátani nem szabad. A vadászjegy mellett jóhiszeműen vadászó egyének ellen ilyen esetben nézetünk szerint büntető úton eljárni nem lehet, mert a bérleti szerződés megsértéséért a vadászati jog bérlője polgári perúton elbírálandó felelősséget visel.

Ha a terület magánvadászterület, az albérlletbe adásnak vagy élvezeti és részjegyek kibocsátásának általános jogi akadálya nincsen.

10. kérdés. *Külföldi állampolgár Magyarország területén tartózkodván, elkövetheti-e a Btk. III. fejezete alá eső hütlenség büntetést?*

Válasz. A Btk. III. fejezetében a hütlenség büntetéről szóló rendelkezések helyébe az 1930:III. t.-c. 58—71. §-ában foglalt rendelkezések léptek. E rendelkezések értelmében a hütlenség büntetést idegen honos is elkövetheti, értelmében a régi jogállapottal, amikor a hütlenség büntetést általában csak magyar honos követhette el (kivéve az ú. n. diplomáciai áruilást, amelynek cselekvő alanya külföldi is lehetett.)

11. kérdés. *Mi a különbség a rendőri hatóság és a rendőri közeg perrendtartási fogalma között? Miben különbözik a kettő rendeltetése és hatásköre?*

Válasz. A rendőri hatóság és rendőri közeg fogalmát a Bp. 85. §-a határozza meg. Eszerint rendőri hatóságok az államnak, a törvényhatóságoknak, megyei városoknak és községeknek rendőri hatósággal bíró hatóságai és hivatalai, valamint ezeknek vezetői és önálló intézkedésre jogosított tagjai, nevezetesen a közszégi előjáróságok is.

Az 1919. évi 5047. M. E. sz. rendelet értelmében a rendőrség államosítottván, a törvényhatósági jogú és megyei városok rendőrhatalósága megszűnt, mert ezekben a városokban a rendőri hatóságot a magyar állami rendőrség gyakorolja. A belügyminiszternek joga van az állami rendőrség hatósági körét egyes községekre vagy községesoportokra is kiterjeszteni.

Eszerint rendőri hatóságok a székesfővárosban, tövényhatósági és megyei városokban a magyar állami rendőrség, a járásokban a fűszolgabíró, községekben az előjáróság.

Közelebről rendőri hatóságok ezeknek a hatóságoknak főnökei, vezetői és azok a tagjai, akik bűnügyi nyomozásokban álló intézkedésekre vannak feljogosítva, tehát pl. Budapesten a bűnügyi osztály vezetője, ennek helyettese, a csoportvezető, önálló eljárásra jogosított más rendőrtisztviselők, a központi ügyelet vezetője és helyettese, a kerületi kapitányság vezetője és helyettese.

Rendőrközégek a rendőrhatalóságnak alárendelt hivatalnokok, állami rendőrök és detektívek, valamint a csendőrség al tisztjei és legénysége, amennyiben őrsökre vagy, nyomozó alakulatokhoz vannak beosztva.

A kir. ügyészségnek utasító joga van a nyomozás kérdésében általában a rendőrközégekkel és a közszégi előjáróságokkal szemben, a rendőri hatóságokkal egyébként általában megkeresés útján érintkezik. Ennek a megkeresésnek azonban a rendőrhatalóság is azonnal eleget tenni tartozik még akkor is, ha esetleg a megkeresés inkább utasítás vagy felhívás. Meg kell jegyeznünk, hogy a kir. ügyészségnek utasító joga

van a rendőri hatóság olyan tagjával szemben is, aki bár bűnügyi nyomozó hatáskört tölt be, de önálló hatásköre beosztásánál fogva nincsen.

Azok a rendőri közegek és hatóságok, amelyekkel a kir. ügyészség utasítás vagy felhívás alakjában érintkezik, a kir. ügyészséghez jelentést tesznek, egyébként pedig a rendőri hatóságok átirat alakjában érintkeznek a kir. ügyészséggel.

Amennyiben valamely nyomozás folyamán a rendőri hatóság főnöke, illetve vezetője a rendőrség tagját vagy közegét, illetőleg a csendőrparancsnokság a járórt vagy csendőrt utasítással látta el, ez az utasítás csak addig érvényes, amíg e tárgyban a kir. ügyészség ellenkező vagy attól eltérő tartalmú megkeresést vagy utasítást (felhívást) nem intézett a rendőrséghez, a csendőrséghez, illetve a csendőrhöz.

Csendőrtisztok és legénységi állományú más csendőregyenek, akik nem csendőrparancsnokok, jelentéseiket, sürgős szükség esetét kivéve, nem közvetlenül a kir. ügyészségnél, hanem a csendőrsparancsnokságnál teszik meg és az utóbbi tesz jelentést a kir. ügyészségnek.

A rendőri hatóság a nyomozás teljesítésénél a vizsgálatra előírt alakszerűségeket tartozik megtartani, tehát minden nyomozó cselekményről jegyzőkönyvet kell felvennie, még pedig jegyzőkönyvvezető alkalmazása mellett.

A rendőri hatóság rendszerint csak a következő nyomozó cselekményeket fogantathatja: bűnjel megismerése és biztosítása, (súlyosabb bűncselekményeknél a színhely változatlan biztosítása a vizsgálóbíró megjelenéséig), a gyanúsított megidézése és kihallgatása, tanúkihallgatás, szembesítés. Kivételesen, ha a késedelem veszéllyel jár, fogantathatja a következő cselekményeket is: előzetes letartóztatás, szemle, lefoglalás, házkutatás, személymotezés, bűnügyi zárlat.

A rendőri közegre nem kötelező a nyomozás során a rendőrhatalomra kötelező alakiságok megtartása. Ennek gyakorlati jelentősége abban van, hogy a rendőri közeg nyomozó cselekményeiről készült jelentések és iratoknak nincs meg a közhitelesség szempontjából az a jelentőségük, ami a Bp. által a vizsgálatra megszabott alakiságok megtartásával készült jegyzőkönyveknek és egyéb, a nyomozó cselekmények fogantatását tanúsító iratoknak. A rendőri hatóságok úgy segítenek a rendőrközeg végezte nyomozás eme hiányán, hogy a rendőrközeg összefoglaló jelentéséből kivesszük a fontosabb nyomozó cselekményeket és ezeket alakszerűen megismétlik s így küldik át a kir. ügyészséghez a nyomozás anyagát. Ez történt sokáig a csendőrségi jelentésekkel és tényvázlatokkal is, hogy a kir. ügyészség az ezeket foglalt nyomozó cselekményeket vagy a vizsgálóbíróval vizsgálat indítványozásával vagy a rendőri hatóságok egyszerű megkeresésével alakszerűen megismételték. Minthogy azonban a Szut. nagy súlyt helyezett arra, hogy a csendőrség nyomozása, ha nem alakszerű jegyzőkönyvek felvétele mellett történik is, összhangban álljon a fennálló törvényes rendelkezésekkel s evégből megfelelő kötelező szabályokat alkotott, mindenképpent pedig köteletségévé tette a csendőrnek a lelkiismeretességét, pontosságát és a tényállás minden irányú kiderítését, a csendőri jelentéseket és tényvázlátokat olyan megbízható színvonalra emelte, hogy ezek ma már, ha a szó szoros értelmében közhitelesség okiratoknak nem is tekinthető, de az abban foglalt tényekről a kir. ügyészségeknek és bíróságoknak megbízható tájékoztatást adnak. Ez pedig a lényeg, mert az újabb jogfejlődés irányá az, hogy nem az alakszerűség adja a nyomozás értékét, hanem a nyomozó hatóság vagy közeg igazságszeretete, szakértelme és lelkiismeretes pontossága.

12. kérdés. *Külföldi állam követé bérlet lakásában egy vidéki városban nyaral. Gyilkosság bűntettével gyanúsított egyén a járőr elől a követ lakásába menekül. Van-e joga a járőrnek a gyilkos üldözése végett a lakásba behatolni és az ott rejtőzö gyanúsított után kutatni?*

Válasz. Az idegen állam követét a területkivüliség kiváltsága minden körülmények között, tehát magánlakásában is megilleti, mert rajta az állam sem rendőri, sem bírói, sem általában semmiféle kormányhatalmat nem gyakorolhat. A csendőrség megjelenése és a gyilkos után való kutatása a követ lakásában az államhatalom olyan megnyilvánulása lenne, amelytől a követ mentes. A területenkivüliség kiterjed azokra a dolgokra is, amelyeket az ilyen mentességet élvező személyek használnak. Tehát a gyilkost akkor sem üldözhetné a csendőr, ha például a követ gépkocsijába ugrana s azon menekülne.

A csendőr ily esetben nem tehet egyebet, minthogy jelentést tesz a kir. ügyészségnek. Csak természetesen, ha így arra az esetre azonban megfelelő intézkedést tesz, ha a gyilkos a területenkivüliséget élvező személy lakását elhagyja.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

A növekvő munkahiány az utóbbi időben mind több és több ember szájából vette ki a betevő faatot. Nincs senki az országban, aki jobban látná a nyomort, mint a csendőr, aki az életét a nép között tölti és ami az általános helyzetéről nemcsak magánérveléssel, de szolgálati szempontból is tájékozott kötelessége. Hányszor vagyunk tanúi az őrön, hogy a falusi, aszsony utolsó baromtat hordozza házról-nazra s kínálja megvételeire, hogy az araból legább két-három napra kenyeret vásárolhasson. Latjuk a gyerekeket, amint énesen mennek az iskolába, vagy pedig a megrögti dideregve, alig a legszukösebb ruházatban.

Nem csoda, ha ilyen viszonyok között megmozdult a társadalom is és egymást érik a nyomoronyhítési akciók. Igaz, hogy az ugyeneoed még nem megoldása a dolgozó ak, legjeljese elodazasa az, amig a jottakott ember ujra megenezik, de mégis történik valami és ez a fő. Nem hivatásom nekem azt kutatni, hogy ki mennyit áldozott a nyomor enyhítésére, csak azt akarom megállapítani, hogy az áldozatból szerény anyagi tenetesse szerint a csendőrség kiveszi a reszet. Azt hiszem, nincs a testületnek tagja, aki valamilyen formában ne áldozott volna valamit a szukuloakok felsegyezesere. Segített, kin ahogy tudott, többnyire azon, aki hozzá a legközelebb állt, anyagi erejének menten. Azt mindenki belátja, hogy egy csendőr jovedelméből nem telik arra, hogy egy egész község szegényeit felszegyezze és egy 4-5 toofü aló csendőrs. nem képes felnevelni egy fau összes szegeny gyermekeit. De ezt nem is várja egy őrstől senki sem. A lényeg az, hogy mindenki adjon és pedig annyit, amennyit csak tud.

Levelem cejja azonban nem ez, hanem az, hogy aki a szegényeknek ad, ne hivalkodásból és feltünnivágyásból adja, hanem Isten nevében, emórtársai iránt érzett kötelességből és keresztényi szeretetből.

Tudok őrst, ahol egész éven át eltartanak egy-két szegénysorsú gyermeket s oyat is, ahol — bár az őr létszáma csekély — karacsony szent ünnepen 20 szegénysorsú gyermeket vendégelt meg ebéddel, vacsorával és még ajándékokkal is. De egyik őr sem küldöte be ezt a jöteményét a Csendőrségi Lapoknak közlés végett, mert azt a nézetet vallották, amit a Szentírás mond, hogy: „Ne tudja meg a te balkezed, ami jót cselekszik a jobb!” Mert hogy va.aki adakozik, az keresztényi cselekedet, de hogy azt köznirre teszi, az mar nem keresztény faj szokasa. Adakozunk bajtársak minél többet és minél többnek, de ne várjunk érte dicséretet sem a Csendőrségi Lapoktól, sem pedig a helybeli fozistelenő őrölt. Legyünk a mi valóban csekély adományaink értékelésében szerények és ne becsljük túl a jó szívünket.

En jól tudom, hogy a Csendőrségi Lapok szerkesztősége szívesen helyt ad minden közleménynek, amit a bajtársak beküldenek és nagyon kíváncsok is, hogy kedves lapunkból mindig tudomást szerezzünk mindenről, ami a testületben történik, de már ahhoz, hogy egy-két szegényen megesset a szívünk és egy tányér meleg ételt adtunk nekik, vagy egy elviselt ruhadarabot, a nyilvánosságnak semmi köze nincsen.

Szany, 1932. január 17-én.

Szalai Sándor tiszthelyettes.

KI TUDJA?

A leghirebb porcellángyártmányok öt európai város nevével viselik. Hogy hívják ezt az öt várost?

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos vasúti jegylopások kiderítése.

Írta: MAGYAR JÓZSEF tiszthelyettes (Budapest).

(Nyomozta: a dévaványai őrs a budapesti 1. és a szegedi 5. nyomozó alosztályok közreműködésével.)

1931 szeptember havában Szeghalom állomásra mintegy 9.000 drb. 15, 20 és 30 kilométer viszonylatú, III. osztályú bárcajegy érkezett különböző állomásokról, a szegedi Máv. üzletvezetőség rendeletére. Az állomásfőnök és a pénztárkezelők csodálkoztak a küldeményen, mert elegendő mennyiségű jegyük volt s a jegykészlet kiegészítését nem kérték. Már kérdést akartak intézni az üzletvezetőséghez, mikor szeptember 26-án az üzletvezetőségtől 12.685—1931. szám alatt rendelet érkezett, mely úgy intézkedett, hogy a tévesen Szeghalom állomásra irányított menetjegyekből az állomás 4000 drb. 15, 4000 drb. 20, 1000 drb. 30 kilométeres III. osztályú és 500 drb. féláru II. osztályú bárcajegyet küldjön el Mezőtúr állomás „A” jegypénztárának. Ladányi Zénó állomásfőnök és az egyik pénztárkezelő, Ortvai Gyula Máv. segédtiszt szeptember 27-én. a rendelet értelmében összecsomagolták a 15, 20 és 30 kilométeres III. osztályú bárcajegyeket. A csomagba beletették a jegyek átvételéről kiállított vét-, illetve ellenvételeket is. Kifejezték azonban a csomagból az üzletvezetőség rendeletét, melyet a szabályok szerint szintén a jegyekkel kellett volna elküldeni. Így a rendeletet külön borítékba csomagolták. Egyidejűleg az állomásfőnök bejelentette az üzletvezetőségnek, hogy a kiadott rendelet értelmében a III. osztályú bárcajegyeket átutalták Mezőtúr állomás „A” jegypénztárának, egyúttal intézkedést kért, hogy a II. osztályú bárcajegyek milyen kilométer-viszonylatúak legyenek, mert azokat addig nem tudja elküldeni. Mindhárom küldeményt szeptember 27-én délután a rendes vasúti postát szállító vonattal továbbították. Szeptember 30-án megérkeztek a jegyek átvételét igazoló vételek Mezőtúr állomástól.

A szeghalmi állomásfőnök jelentése szeptember 28-án érkezett a szegedi üzletvezetőséghez. Itt keresték az ügyre vonatkozó iratokat, de a bejelentett iktatószám alatt egészen más tartalmú iratokat találtak. Erre bekérték Szeghalom állomástól az eredeti rendeletet. Szeghalom visszajelentette, hogy az eredeti rendeletet a szabályok értelmében a jegyekkel együtt elküldte Mezőtúr állomásra. Az üzletvezetőség most már Mezőtúr állomást utasította az eredeti rendelet beküldésére. Mezőtúr jelentette, hogy Szeghalomról sem rendeletet, sem jegyet nem kapott. Érkezett ugyan a napokban egy levél Szeghalomról, de abban csupán 30 ív üres menetjegyelőjegyzési őrlap volt.

Az üzletvezetőség látva, hogy a jegyátutalás körül valami nincs rendben, vizsgálatot rendelt el, melynek során megállapítást nyert, hogy 1931 szeptember 2-ikl kelettel a

szeghalmi állomástól az üzletvezetőséghez 2 drb. vétlevél és 2 drb. ellenvétellel érkezett be, melyek értelmében a szeghalmi állomás „A” pénztára részére 2000 drb. 15, 2000 drb. 20 és 500 drb. 30 kilométeres III. osztályú, a „B” pénztára részére pedig 2000 drb. 15, 2000 drb. 20 és 1000 drb. 30 kilométeres III. osztályú bárcajegyet rendelt. A megrendelt bárcajegyeket az üzletvezetőség rendeletére több állomás küldte meg Szeghalom állomásnak. Kiderült, hogy a megrendelést nem Szeghalom állomás tette s az okmányokon szereplő aláírások hamisak. Ugyancsak hamisnak bizonyult az a két drb. vétellel is, melyeket Mezőtúr a jegyek átvételéről Szeghalomnak küldött. Az üzletvezetőségnek megvizsgálták a kimutatásokat is, melyeket a szeghalmi állomás a saját jegykészletéről és az átlagos évi jegyfogyasztásáról augusztus végén küldött be. Mindkét kimutatáson sok vakarás és átjavítás volt látható. A szeghalmi állomásfőnök és a kimutatásokat készítő pénztárnok határozottan állította, hogy a kimutatásokat vakarás és javítás nélkül terjesztették be.

Az üzletvezetőség rendelkezésére a Szeghalom környékén levő állomások az utasoktól elszedett bárcajegyeket beszállították, de azok között olyan sorszámú jegy, amely az eltűnt jegyek közül való lett volna, nem akadt, viszont a Szeghalom szomszédságában levő Körösladány állomás bejelentette, hogy az általa augusztus hóban rendelt 50 drb. II. osztályú és 100 drb. III. osztályú. Szent István-napi alkalmi féláru menettérti jegyet még mindig nem kapta meg. A menetjegynyomda kimutatta, hogy a kérdéses jegyeket még augusztus közepén kiszállította. A jegyek útja Gyoma állomásig követhető volt, de innen kezdve nyomuk veszett.

Az üzletvezetőség látva, hogy az ügy egyre bonyolultabb lesz az azt házi vizsgálattal tisztázni nem lehet, 1931 október 31-én a szeghalmi őrsön feljelentést tett. A szeghalmi őrs az ügyet bejelentette a szegedi 5. nyomozó alosztálynak, honnan Kiss Kálmán és Sebe Márton tiszthelyettesekből álló járőr érkezett az őrs támogatására. A lefolytatott nyomozás sem tudott teljes fényt deríteni a bűncselekményekre, azonban a szeghalmi állomás két tisztviselője ellen annyi gyanújel merült fel, hogy ellenük az őrs lopás és okirathamisítás miatt feljelentést tett a gyulai királyi ügyészséghez. Az ügyészség a tisztviselők ellen vádat is emelt.

Egy év múlva, 1932 december 7-én a dévaványai Máv. állomásfőnök a dévaványai őrsön feljelentést tett, hogy 1932 november 14. és december 3-ika közötti időben az állomás „A” pénztárának ú. n. nagy készletéből (tartalék-készlet) ismeretlen tettes 3437 drb. különböző kilométer-viszonylatú és osztályú bárcajegyet és tanuló havi bérletjegyet ellopott. Jelentette továbbá, hogy a jegyek ellopását már december 3-án bejelentette a szegedi üzletvezetőségnek. Az üzletvezetőségtől kiszállott bizottság elrendelte a környéki állomásokon az utasoktól elszedett bárcajegyek beszállítását. A beszállított bárcajegyek között négy darab olyan jegyet talált a bizottság, melyek sorszámaik szerint a múlt esztendőben Szeghalomról Mezőtúrra átutalt és eltűnt jegyek közül valók voltak. A négy drb. jegyet Dévaványa állomás „A” jegypénztára 1932 november 19., 28. és 30-án szolgáltatta ki.

Ugyaneznap feljelentést tett Damó Andor Máv. segédtiszt, a dévaványai állomás „B” jegypénztárának kezelője, hogy október 1-én bezárt pénztárfiókjából ismeretlen tettes 40 P készpénzt ellopott. Annak idején nem tett feljelentést, mert a pénztárfiók zárja sértetlen volt. Abban a hiszemben, hogy elszámolta magát, sajátjából pótolta a hiányt.

A dévaványai őrsparancsnok tekintettel az eset szövevényes voltára, azonnal jelentést tett a budapesti 1. nyomozó alosztálynak. Azonkívül, amennyiben az eset kapcsolatosnak mutatkozott a múlt évi szeghalmi esettel, igen helyesen, jelentést tett a szegedi 5. nyomozó alosztályhoz is, kérve, hogy az a járőr, mely a múlt évben a szeghalmi őrsnek segédkézett, vezényeltessék ki ismét a szeghalmi ügy pótnyomozására.

A budapesti 1. nyomozó alosztálytól Magyar József tiszthelyettes és Sallós Ferenc törzsörmeisterből álló polgári ruhás, a szegedi 5. nyomozó alosztálytól pedig Kiss Kálmán és Sebe Márton tiszthelyettesekből álló egyenruhás járőr vezényeltetett ki az őrs támogatására. Kiszállott Dévaványára Doba Mihály alhadnagy, mezőtúri szakaszparancsnok is, aki átvette a nyomozás irányítását.

A helyszíni szemle megejtésekor nyomot, vagy elváltást felfedezni nem sikerült. Az elkövetés idejére mindössze annyit lehetett megállapítani, hogy a pénztár jegykészlete november 14-én még hiánytalanul megvolt. A tanulóberletjegyek hiányát november 30-án este, a bárcajegyek hiányát pedig december 3-án észlelték, tehát a lopás november 14. és december 3. között történt.

A jegykészletet tartalmazó szekrény biztonsági lakattal volt lelakatolva. A lakat külsőleg sértetlennek látszott. A lakatot szakértő szerszede, megvizsgálta és azt a véleményt adta, hogy a zárólemezain és általában a belső részen semmiféle elváltozás (karcolás, fessegetési nyomok, stb.) nem mutatkozik, kinyitására tehát a saját kulcsát használták.

A pénztárhelyiségben szolgálatot teljesítő pénztárkezelők nem emlékeztek semmi gyanus körülményre, mely a lopásokra világosságot deríthetett volna.

Annak megállapítása után, hogy a lakatot csak saját kulcsával nyithatták ki s hogy kizárólag csak vasúti jegyeket loptak el, a nyomozásban résztvevők azt a feltevést találták legelfogadhatóbbnak, hogy:

1. a lopás elkövetője, vagy értelmi szerzője vasutas;
2. a tolvajnak birtokában volt a lakat kulcsa;
3. a tolvaj a helyszínen ismerős volt, mert jelenléte nem volt feltűnő; tudta, hogy a jegyek hol állanak és ki tudta választani a lopás elkövetésére a legalkalmasabb időt is.

A nyomozás első feladata volt megállapítani, hogy a lakat kulcsai kinek a birtokában vannak.

A pénztár kezelője, Lévai Gyula Máv. segédtsízt előadta, hogy a pénztárt november 10-én vette át Luka József Máv. segédtsíztől, a vonalfőnök jelenlétében. A jegyek darabszám szerint hiánytalanul megvoltak. A lakatot szintén Lukától kapta, egy darab kulccsal. A jegykészlethez csak november 14-én nyúlt, amikor a jegytartó karnokat javította meg. A jegyek akkor még hiánytalanul megvoltak.

Luka József Máv. segédtsízt előadta, hogy a pénztárt ideiglenesen kezelte október 1-től november 10-ig. A készletet hiány nélkül vette át és hiánytalanul is adta át. A lakatot az előző pénztárnoktól, Szegedi Károly*) Máv. segédtsíztől kapta egy darab kulccsal. Szegedi október 1-én katonai szolgálatra vonult be. Arról, hogy a lakatnak van-e második kulcsa és az hol lehet, egyikük sem tudott felvilágosítást adni. Ennek megállapítása pedig fontos volt, mert köztudomású, hogy vásárláskor minden lakathoz két kulcsot adnak. Tekintettel a lakat sértetlenségére,

kézenfekvő volt a feltevés, hogy a lakatot a hiányzó második kulccsal nyithatta ki a tettes.

A nyomozás vezetője a második lakatkulcs sorsának tisztázása végett járőrt küldött Budapestre, hogy Szegedi Károlyt, ki ott katonai szolgálatot teljesített, kikérdezze.

A járőr Budapestben jelentkezett a Szegedi Károly parancsnoknál s engedélyt kért nevezett kikérdezésére és esetleg holmijának átkutatására is. A parancsnok úr az engedélyt megadta s egyúttal közölte a járőrrel, hogy Szegedi bevonulása óta hat ízben kért eltávozási engedélyt Dévaványára azzal az ürüggyel, hogy bevonulásakor a pénztárt nem adta át teljesen s annak rendezése végett kell Dévaványára utaznia. Közölte azt is, hogy Szegedi bevonulásakor a törzsörmeister a holmiját átvizsgálta s ládájában nagymennyiségű vasuti bárcajegyet látott. Kérdésére Szegedi azt válaszolta, hogy a vasútnál mint pénztárnok működött s a jegyekkel még nem számolt el, azért vannak nála. Szegedi három ízben kapott parancsnokától eltávozási engedélyt.

Szegedi tagadta a járőr előtt, hogy pénztárrendezés ürüggye alatt kért volna eltávozást. Tagadta azt is, hogy a ládájában vasúti bárcajegyek lettek volna. A lakatra vonatkozólag azt adta elő, hogy azt a múlt évben Budapestben vásárolta s azzal csak egy kulcsot kapott, melyet bevonulásakor a lakattal együtt a pénztárt tőle átvevő Luka segédtsíztnek adott át.

A járőr ezután Szegedi ingóságainak átvizsgálásához fogott. Ládájából a következő tárgyak kerültek elő:

- 100 darab IV/10 mintájú ürjegy,
- 250 drb 20 kilométeres bárcajegy,
- 43 drb II. osztályú Szent-István-napi félárú alkalmi menettérti ürjegy,
- 1 drb 6.35 mm-es Browning-pisztoly tárral és 20 drb tölténnyel,
- 5 drb kisebb-nagyobb tolvajkulcs,
- 1 drb ajtókulcs,
- 1 drb fiókkulcs,
- 1 drb „Aszód” feliratú ruggyanta bélyegző,
- egy magántanintézet által Szegedi nevére kiállított 120 P kifizetését igazoló irat, azonkívül a saját elhasznált szabadjegyei, melyeken szintén hamisítások voltak felfedezhetők.

A kutatás megtartása után a járőr a parancsnokság engedélyével Szegedit a bűnjelekkel együtt Dévaványára kísérte a nyomozás lefolytatása végett. Dévaványán Szegedi először különböző mesékkal állt elő, de rövidesen beismerte, hogy nemcsak a dévaványai állomás pénztárából lopta el a jegyeket és a 40 pengőt, hanem ő lopta el 1931. szeptember 27-én a Szeghalomról Mezőtúrra irányított 9.000 drb bárcajegyet is. Beismerte, hogy 1931. szeptember havában ellopta a Körösladányra irányított 50 drb II. oszt., 100 drb III. oszt. Szent-István-napi félárú alkalmi menettérti jegyet és a Nagygyanté állomásra irányított IV/10 mintájú ürjegyet is.

Eme lopások elkövetésénél a szigorú pénztári ellenőrzést nagy agyafurtsággal játszotta ki a következőképpen:

1931 augusztus végén egy délután átment Szeghalomra. Az ottani pénztáros, Ortvai Gyula éppen akkor készíttette a szegedi üzletvezetőség rendeletére a jegykészlet-ről és az évi jegyfogyasztásról szóló kimutatást. Ortvai megjegyezte, hogy ennek valószínűleg az lesz a következménye, hogy az egyik állomásról a másik állomásra fognak a forgalomhoz képest jegyeket átutalni, ami nem észszerű, mert a jegyek szállítás közben elveszhetnek. Ortvai eme kijelentése adta a gondolatot, hogy megróbáljon jegyekhez jutni.

Tudta, hogy Szeghalom állomás a kimutatásokat a

*) A nevetek megváltoztattuk. (Szerk.)

rendes postaszállító vonattal továbbítja, mely Szeghalomról 15 óra 55 perckor indul és Dévaványára 17 órakor érkezik, ahol 1 óra hosszat tartózkodik. A postaszállító vonat előtt induló személyvonattal hazautazott Dévaványára s várta a postaszállító vonat érkezését. Mikor a vonat beérkezett s a vonatkísérő személyzet tolatással foglalkozott, felpódozott a kalauzkocsiba s a levelek közül kiolta a szeghalmi állomás kimutatásait tartalmazó borítékot. Lakására sietett, a borítékot óvafoosan felnyitotta, a kimutatásokat részben vakarással, részben átírással meghamisította, úgy, hogy a jegykészlet jóval kevesebbnek, az átlagos évi jegyfogyasztás pedig a valóságosnál 5—6-szor nagyobbnak tűnik fel. A meghamisított kimutatásokat visszatette a borítékba, leragasztotta, kisetett az állomásra s a még mindig ott tartózkodó vonat kalauzkocsijába, a többi levél közé visszacsempészte.

Néhány nap múlva ismét átment Szeghalomra s magával vitt jegyigényléshez szükséges 2 drb vétlevelél és 2 drb ellenvétlevelél nyomtatványt. Ezeket egy óvatlan pillanatban lebélyegezte a szeghalmi állomás bélyegzőjével, azután hazautazott. Még aznap este meglátogatta egy Darvas Imre nevű barátja, kit megkért, hogy amíg beretválkozik, a lebélyezett vét- és ellenvétleveleket úbaigazítása szerint töltsse ki. Darvas ezt meg is tette anélkül, hogy a Szegedi szándékairól sejtelve lett volna. A vétlevelekre, melyek Szeghalom állomás részére 9.500 drb különböző bárcajegy igénylését tartalmazták, később ráhamisította a szeghalmi állomásfőnök és a két pénztárkezelő nevét. A hamis vét- és ellenvétleveleket borítékba tette, megcímezte a szegedi üzletvezetőségnek és szeptember 5. vagy 6-án a postát Szeged felé továbbító vonat kalauzkocsijába csempészte a többi levelek közé.

Szeptember közepe táján hallotta, hogy Szeghalomra nagymennyiségű bárcajegy érkezett, különböző állomásokról. Ezért szeptember 21-én éjjel a forgalmi irodában, ahol egyedül teljesített szolgálatot, kölcsönként írógépen, a dévaványai állomásra érkezett üzletvezetőségi rendeletet mintául véve, hamis üzletvezetőségi rendeletet készített, mely szerint Szeghalom állomás utasíttatik, hogy Mezőtúr „A” jegypénztárának 4.000 drb 15, 4.000 drb 20, 1.000 drb 30 kilométeres III. osztályú és 500 drb II. osztályú bárcajegyet utaljon át. A szükséges aláírásokat az eredeti rendeletről kopírozással áthamisította és iktatószámul ráírta a 12.685/1931. számot, mert ez számítása szerint megfelelt az üzletvezetőség akkori iktatószámának. Az így elkészített hamis rendeletet egy olyan borítékba tette, melyben az üzletvezetőség Dévaványa állomásnak küldött postát. A borítékról levakarta a Dévaványa szót és rendeltetési helyül Szeghalomot írta rá. A levelet szeptember 27-én reggel a Szeghalom felé haladó, postát szállító vonat kalauzkocsijába csempészte a többi levél közé. Ugyanaznap délután már figyelte a postaszállító vonatot. Felpódozott a kalauzkocsiba s a levelek között tényleg meg is találta a Szeghalomban feladott, bárcajegyeket tartalmazó levélcsomagot. Ezt ellopta s azzal a lakására sietett. A csomagban talált bárcajegyeket, a vét- és ellenvétleveleket elrejtette. A borítékba 30 iv üres menetjegyelőjegyzési űrlapot helyezett s visszament az állomásra, hogy a levelek közé visszacsempészsze. A vonat azonban már elment Dévaványáról. Ezért aznap este Gyomára utazott s ott a levelet a Mezőtúr felé haladó postaszállító vonat kalauzkocsijába bedobta. Mivel az általa hamisított üzletvezetőségi rendeletet a bárcajegyek mellett nem találta, gondolta, hogy Szeghalom azt külön borítékban küldi. Bement a gyomai forgalmi irodába s mikor a személyzet kint volt elfoglalva, keresni kezdte a hamis rendeletet tartalmazó borítékot a továbbításra váró levelek között. Meg is ta-

lálta. Ellopta s később összetépve az állomás árnyékszékebe dobta, az éjjeli vonattal pedig hazautazott Dévaványára.

Szeptember 29-én Budapestre utazott s az esti vonattal tért vissza. Vonata 20 percig tartózkodott Mezőtúr állomáson. Ez alatt az idő alatt bement az állomás ú. n. átmeneti irodájába s az ott talált állomásbélyegzővel lebélyegezte a 9.000 drb bárcajegy átvételét tanúsító 2 drb vétlevelet s tovább utazott. Másnap a lebélyezett vétlevelekre ráhamisította a mezőtúri állomásfőnök és pénztárkezelő aláírását. A vétleveleket borítékba zárta, Szeghalomra címezte s a postavonat kalauzkocsijába csempészte. Mezőtúron jól tudott tájékozódni, mert ezen az állomáson huzamosabb ideig szolgált.

Néhány nap múlva hallotta, hogy keresik az általa ellopott bárcajegyeket. Az üzletvezetőségtől kiszállott bizottság az ő pénztárát is megrovincsolta, ki is kérdezték őt, de senki sem gyanakodott, hogy a jegyeket ő lopta el.

1932. tavaszán, mikor az ügy már kezdett feledésbe menni, elhatározta, hogy a lopott jegyeket értékesíti. De miután tudta, hogy az elveszett, illetve az általa ellopott jegyek sorszámaait nyilvántartják, nem azokat használta fel, hanem az érintetlen csomagolású 15 és 20 kilométer viszonylatú bárcajegyek pergamentpapír csomagolását óvatosan felnyitotta, abból kb. 800—800 drb-ot kivett s helyettük ugyanannyi lopott bárcajegyet tett, úgy, hogy a csomagban alul és felül 100—100 drb jó jegy maradt. Ezután a jegyeket a pergamentpapírba ügyesen visszacsomagolta, hogy nem lehetett észrevenni, hogy a csomag fel volt bontva. A kicserélt jegyeket azután szolgálatai alkalmával eladogatta s az értük befolyó pénzt saját céljaira fordította. Nagyon vigyázott azonban arra, hogy saját pénztára s a „B” pénztár forgalma között feltűnő eltérés ne legyen.

Időközben a postaszállító vonat kalauzkocsijából még két alkalommal ellopott egy-egy jegyeket tartalmazó csomagot. Az egyik csomagban 50 drb II. osztályú és 100 drb III. osztályú Szent-István-napi félárú alkalmi menetérti jegy, a másikban 2 tömb (50—50 drb) IV/10 mintájú űrjegy volt. Az alkalmi félárú jegyekből Szent-István-nap alkalmával mintegy 30—35 drb-ot értékesített, a tömbjegyekből pedig saját utazásai alkalmával használt fel 10 drb-ot.

A bárcajegyeket csak gyéren tudta értékesíteni, ezért a jegykészletében levő két 50—50-es csomagolású tanuló havi bérletjegyet is felbontotta, azokból 8—8 drb-ot kivett s a jegycsomagokat úgy csomagolta vissza, hogy a hiány ne legyen észrevehető. Az elsikkasztott tanuló havi bérletjegyeket kiadta, de az értük befolyó pénzt nem tette a pénztárba, hanem megtartotta magának.

Toborzás folytán 1932. október 1-én be kellett vonulnia katonai szolgálatra. A behívó rosszkor jött, mert tudta, hogy ha bevonul katonának, rájönnek az üzelmire. Ezért rábeszélte Darvas nevű barátját, hogy az ő nevében iratkozzék be az egyik budapesti magánintézetbe s tegyen helyette érettségét. Darvas ebbe bele is egyezett. Együtt felutaztak Budapestre, elmentek az intézetbe, ahol Darvas mint Szegedi Károly szerepelt. Szegedi pedig mint a bátyja. Megegyeztek az igazgatóval, Darvas rendszeresen látogatta az előadásokat, de minden költséget (tandíj, könyvek, lakás, élelmezés, zsebpénz) Szegedi fedezett. Az igazgató megígérte, hogy megszerzi a honvédelmi minisztériumból a felmentést arra az időre, míg a tanulás folyik, de nem tudta megszerezni a felmentést s így Szegedi Károlynak be kellett vonulnia. Erre a tanulást Darvasal abbahagyatta.

Október 1-én, a pénztár átadása napján mintegy 100—

120 pengő készpénzhiánya volt. Hogy ezt az átadásakor ne vegyék észre, íróasztalfiókjának kulcsával, melyről már régebben tudta, hogy a „B” pénztárfiókot is nyitja, kinyitotta a „B” pénztár fiókját s abból 120 pengő készpénzt ellopott. Így sikerült a pénztárt hiány nélkül átadnia Luka Józsefnek. A lakatot, mellyel a jegykészletet elzárva tartotta, egy kulccsal Lukának ajándékozta, azzal, hogy neki egyelőre úgy sincs rá szüksége. A lakat második kulcsát azonban magánál tartotta. Október 1-én délután kapta meg október havi fizetését, ebből 80 pengőt visszatett a „B” pénztárfiókba, a többit pedig megtartotta magának. Innen eredt a „B” pénztár 40 pengős hiánya. Az esti vonattal elutazott Budapestre s 2-án reggel jelentkezett katonai szolgálatra. A még nem értékesített, kb. 7000 drb bárcajegyet, az alkalmi menettértei félárújegyeket és a tömbjegyeket magával vitte. Műtán a jegyeket nála a törzsmester meglátta, megijedt s még aznap a legénységi szoba kályhájában az összes bárcajegyeket és a III. osztályú félárú alkalmi menettértei jegyeket elégette, a megmaradt II. osztályú alkalmi félárújegyeket és a tömbjegyeket pedig fehérműje közé dugta.

Szükségesnek tartotta, hogy a jegykészletébe becsérélt, Szeghalom állomásról származó jegyeket, mielőtt azok árusításra kerülnének, eltüntesse, ezért október 31-én eltávozási engedélyt kért és kapott Dévaványára. Kiment Pesterzsébetre egy ismerős családhoz, ahol bevonulása óta polgári ruháját tartotta, átöltözött polgári ruhába s az esti vonattal elutazott Dévaványára. Ide hajnali félötkor érkezett meg. Bement a váróterembe, de a pénztárablakon keresztül látva, hogy Luka József van szolgálatban, lopási tervével felhagyott, mert tudta, hogy Luka néhány napon belül átadja a pénztárt a véglegesen beosztott pénztárkezelőnek s az átadásakor a hiányt azonnal fedeznék. Dolgvégezetien visszautazott 6 óra 15 perckor Kisújszálláson keresztül Budapestre.

November 19-én ismét eltávozási engedélyt kért és kapott Dévaványára. Polgári ruhába öltözve, az esti vonattal elutazott s ismét hajnali félötkor érkezett Dévaványára. Látva, hogy most már végleges utódja, Lévai Gyula teljesít szolgálatot, kileste, mikor Lévai a váltókat megy ellenőrizni, mert tudta, hogy akkor a pénztárhelyiség üresen marad. Öt óra előtt Lévai tényleg ki is ment a váltókhoz. Míg kint tartózkodott, Szegedi besurrant az irodába, a lakatot a birtokában levő második kulccsal kinyitotta s a jegykészletből az ezres csomagolású 15 és 20 kilométeres bárcajegyeket kilopta. Izgatottságában azonban nemcsak ezeket a jegyeket markolta össze, hanem a mellettük levő egyéb jegyeket is. Ellopta azonkívül az összes tanuló havi bérletjegyeket is. A jegyeket télikabátja zsebébe tette, a szekrényt ismét lelakatolta s kiment az irodából. A váróteremben megvárta a 6 óra 15 perckor induló vonatot, a pénztárnál váltott egy Kisújszállásig érvényes egész jegyet s elutazott Kisújszállásra. Kisújszálláson megkérte a pénztári tisztet, hogy egy régi szabadjegyen a keletbélyegzőt a november 20-iki keletbélyegzővel tüsse át, hogy ismét használni tudja. A pénztártiszt ezt a szíveséget meg is tette. Így Kisújszállásról ezzel a hamisított szabadjeggyel utazott. Budapestre érve, kiment Pesterzsébeten lakó ismerőseihez. Ott csak a gyermekeket találta otthon. Várakozás közben az ellopott bárcajegyeket a kályhában elégette. Később hazatértek ismerősei s odajött a szintén Budapesten tartózkodó barátja, Darvas Imre is. Átöltözés közben vette észre, hogy a bárcajegyekből egy csomó megmaradt. Ezeket katonaköpenye zsebébe tette, Darvassal együtt eltávozott ismerőseitől. Darvast megkérte, hogy november 29-én adjon fel a címére egy táviratot, mely szerint fontos tárgyaláson

kell december 1-én a kisújszállási járásbírószálláson megjelennie. Erre azért volt szüksége, mert december 1-én ismét le akart utazni Dévaványára, hogy a tanuló havi bérletjegyekről vezetett kimutatást is ellopja. Ezt a kimutatást november 20-án nem tudta ellopni, mert egyrészt ideje nem volt rá, másrészt a kimutatásra csak elcsúszott van szükség s az máskor az állomásfőnöknél van elzárva.

Darvas a megbeszélte időben el is küldte a táviratot. A távirat alapján eltávozási engedélyt kapott Kisújszállásra, századparancsnok azonban egy olyan értelmű igazolványszöveget is átadott neki, melyben igazolják, hogy a tárgyaláson megjelent s megparancsolta, hogy az igazolványt a tárgyalás befejezése után a járásbíróval irassa alá és a járásbírószállás körbélyegzőjével is bélyegeztesse le.

Egyik katonabajtársától, aki Kisújszállásról vonult be s a járásbírószálláson az egyik irnokkal jóbarátságban volt, néhány sor ajánlást kért a járásbírószállási irnokhoz. November 30-án este polgári ruhában leutazott Dévaványára, hová hajnalban érkezett. Kileste, mikor a szolgálatban álló Lévai segéd tisztet kimegy a váltókhoz, besurrant az irodába s a tanuló havi bérletjegyekről szóló kimutatást, melyet az egyik asztalon tényleg megtalált, ellopva, visszament a váróterembe. A 6 óra 15 perckor induló vonatra egész jegyet váltott Kisújszállásig s elutazott. Kisújszálláson felkereste a járásbírószállási irnokot s rábeszélte, hogy az igazolványt írja alá és bélyegezze le. Az irnok ezt meg is tette. Az állomáson a szolgálatot teljesítő pénztárnokot megkérte, hogy a múlt alkalommal meghamisított szabadjegyébe november 20-iki kelettel útmegszakítást vezessen be, hogy így a szabadjegyet még egyszer fel tudja használni. Azután a már kétszeresen meghamisított szabadjeggyel visszautazott Budapestre. Útközben az ellopott kimutatást összetépte s kiszórta a vonat ablakán.

Budapesten átöltözött egyenruhába s bevonult a századhoz. A járásbírószálláson lebélyegzett és aláírt igazolványt századparancsnokának kihallgatáson bemutatta, a lakat második kulcsát pedig a zsebébe dobta.

Nem közönséges körmönfonsága mellett olyan szerencséje is volt, hogy bár három ízben is járt Dévaványán, egyik alkalommal sem találkozott ismerőssel. Lévai, kitől jegyet váltott, személyesen nem ismerte s hogy a vasúti személyzet se ismerje fel, Kisújszállásig egész jeggyel utazott. A vonaton felgyűrte télikabátja gallérját s így nyugtatta át jegyét kezelésre. Tényleg, egyetlen tanút sem sikerült a nyomozás során találni, aki Szegedit bevonulása óta Dévaványán látta volna.

Szegedinek bűncselekményei e követésénél is határozott szerencséje volt. Mint vasutas, a különböző állomásokon feltűnés nélkül megfordulhatott, szolgálatteljesítés közben a kalauzkoesikba is fel kellett mennie, állomásfőnöke igen szerette s megbízható embernek tartotta. A vizsgálatok és a csendőri nyomozás során senki sem tételezte fel, hogy az alig 21 éves, mindig vidám, mosolygós fiatal ember követi el a sok titokzatos dolgot, melyeknek még az üzletvezetőség szakképzet, tapasztalt tisztviselői és ellenőrzői sem tudnak a nyitjárja jönni. S ha a hamis üzletvezetőségi rendeletbe nem felejt el beleírni a II. osztályú félárú bárcajegyek kilométer-viszonylatát, akkor üzelmére jóval később jöttek volna rá, mert a szeghalmi állomásfőnök nem intéz kérdést az üzletvezetőséghez, hanem a Mezőtúrról visszaérkezett vételevek birtokában teljesen elintézettnek tekintette volna a jegyátutalást.

Szegedi a Máv.-nak összesen 29.099 pengő kárt okozott, de magának mindössze 1500—1600 pengő jogtalan vagyoni hasznot szerzett, mert az ellopott és elsikkasztott értékek legnagyobb részét elégette, azok másrésze pedig megkerült.

Az örs Szegedi Károlyt feljelentéssel és a bűnjeleket együtt katonai parancsnokságának adta át.

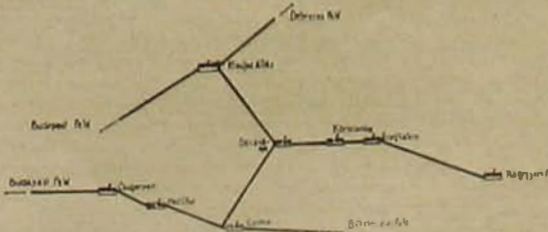
A leírt esetenél nem annyira a lefolytatott nyomozás, mint a mesteri ügyességgel és körmönfontossággal tervezett és végrehajtott cselekmények elkövetési módja nyújt tanulságot.

A művelődés általános emelkedésével a bűnözés súlypontja az erőszakos bűncselekményekről mindinkább az intellektuális bűncselekmények felé tolódik el. Ezzel számolnunk kell, éppen ezért a leírt eset alapos tanulmányozása a nyomozó csendőr részére igen hasznos. Minél bővebbek a csendőr bűnügytörténelmi ismeretei, azaz minél több a valóságban elkövetett bűncselekmény története és minden részletével együtt emlékezetében, annál könnyebb a helyzete egy újabb nyomozásnál.

A nyomozással kapcsolatban rámutatunk arra, hogy az ilyen természetű, különleges viszonyok között elkövetett bűncselekmények nyomozása különleges felkészültséget is követel.

Ennél az esetenél a nyomozó csak úgy boldogulhatott, ha a vasúti ügykezeléssel tisztában van. A szegedi nyomozó alosztályparancsnokság ezt a kérdést úgy oldotta meg, hogy a kivezényelt járőr az szolgálat megkezdése előtt a vasúti üzletvezetőséghez küldte alapos tájékoztatót végett.

Tény az, hogy utólag mindig könnyebb bírítani, mint eredetileg helyesen cselekedni. Ennek dacára rá kell mutatni arra, hogy a szeghalmi jegycsálás és lopás kiderítése már az első nyomozás alkalmával sem volt lehetetlen. Egy pillantás a vasúti térképre, azt mutatja, hogy Dévaványa

annak a területnek középpontjában fekszik, melyen a cselekmények egyes mozzanatai lejátszódtak. Ezen a térbeli adottságon kívül még más adatok is utaltak a tettesre. A tettesnek az adatok szerint olyan vasutasnak kellett lennie, aki gyakran megfordulhatott Szeghalmon és igen otthonosan mozgott Mezőtúron is. Ezek az adatok Szegedire mutattak, ki huzamos időn keresztül szolgált Mezőtúr állomáson. Azonnal megindított nyomozás során Szegedi gyakori személyes utazgatásai is napfényre kerültek és bizonyítékokat szolgáltatott volna. Nagyon megnehezítette a nyomozást a későn tett feljelentés. Ilyen eseteknél sokkal célszerűbb lenne, ha a sértett intézmény a házivizsgálat megindításával egyidejűleg a feljelentést is megtenné, mert így a nyomozás sikerére mindig veszélyes késedelmét el lehet kerülni.

Végeredményében pedig a mezőtúri szakasziparancsnoknak, a dévaványai őrsnek, valamint a budapesti és szegedi nyomozó alosztályoknak elvitatlanul érdeme, hogy ezt a kimondottan vasúti szakküldetésű cselekményt, amelynek maga az üzletvezetőség sem tudott nyitására jönni, a csendőrség rövid idő alatt minden részletében felderítette.

A takarodónak német „Zapfenstreifen” elnevezésű onnan származik, hogy a régi időkben (30 éves háború) az őrnagy takarodókor bejárta a markotányosok helyiségeit, a további italmérést aznapra beüzemeltette és a hordón krétavonással megjelölte, hogy meddig hiányzik belőle a bor, vagy sör.

A székely hadosztály tábornokának emléke. A „Székely Hadosztály Egyesület” mozgalmat indított, hogy a Hadosztály és tábornokának, *Váti Nagy Frigyesnek* emléket méltó módon örökítsék meg. A múlt év júliusában Debrecenben elhunyt tábornok annak idején nagy fáradozással és utánjárással meneteképesé tette a minden felszerelést nélkülöző 39. ezredet és a nehéz körülmények között minden lehető megtett, hogy a Székely Hadosztály teljes erejével harcolhasson Magyarországon és Erdély soraáért. Az országos mozgalomra való felhívást *Kratochvíl Károly* ny. altábornagy, a Székely Hadosztály volt parancsnoka indította meg.

A magyar katasztrófa 1918/19. Amikor 1918-ban ránk szakadt a veszített háború minden átka, amikor a nékülözés-séltől és esúlásuktól elgyengülve azt hittük, hogy békojobbnak elfogadják és csak a kinyújtott kezünkbe dőfött szuronyok dresztettek a véres, a borzalmas valósággra, akkor so időnk, so alkalmunk nem volt a magyar vltéségek azokban az időkben véghezvitt hallatlan teljesítményekre visszaemlékezni. Sőt ellenkezőleg, a külföldön megjelenő emlékiratok, a monarchia felbomlásának és a háború elvesztésének okait vizsgáló munkák áradatában megdöbbenve kellett felfedeznünk, hogy a magyarság hírneve, a magyar katonai harclerényel ellen odakin, a német nyelv elterjedtségének segítségével valóságos rágalmhadjárat folyik, amely megtalálta útját még a tengerentúli országok történetírásába is. Ennek figyelembevételével őrlési szolgálatot telt a magyar ügynek egy fiatal történészünk, *Szendy Zoltán dr.*, aki évek hosszú során felkutatott levéltári okmányok és ismeretlen feljegyzések alapján, ugyancsak német nyelven megírt könyvvel állt ki a világ nyilvánosságára elő a magyarság védelmére. Könyve oly megrázó részleteket tárt a külföld szemé elő a magyarság utolsó hősi teljesítményeiről és a történelmi Magyarország feldarabolását előldöző történelmi erők kialakulásáról, hogy egy csapásra a világsajtó szárnyaira kelt, s egyben gyökeresen vezetett a külső rágalmhadjáratával. De magyar érdekeinken túlmenőleg is, a könyv olyan tömeget tárja fel egészen ismeretlen eseményeknek és összefüggéseknek, hogy valóságos kútfőjét képezi minden történetírónak, aki az Osztrák-magyar monarchia és egyáltalán a világháború utolsó időszakával foglalkozni fog. Az olvasó szemé előtt ámulaj mozgalmassággal vonulnak Károly király békefelajánlása, azok meghírdültsései, a bécsi, budapesti, prágai, zágrábi, leibich és serajevói forradalmak s közben a piavel végküzdelem magyar Krisztusainak emberfeletti erőpróbái. Borzalma élik végig Linder Béla kapitulációját az ellenség előtt, malatt a magyar hadtestek az összes frontokról rémregénybe illő kalandok közepette igyekeznek a magyar háfárokra, — ahol lefegyverzik őket és inkább napiroslaszvekekkel védekeznek az ellenségnek invázió napokénti veresztése ellen... — Most fejtí cím alatt a magyar magyarság is megjelenik, hogy minden magyar család azáltal elfoglalja méltó helyét. — A magyar lakú. 11 éves (kb. 175 o.) munkát a *Madách-könyvkiadósa* (Budapest, IV., Magyar-u. 62.) március 1-ig történő előzetes rendelés és befizetés esetén 200 P kedvezményes előfizetési áron szállítják, míg megjelenés utáni bolti ára 380 P lesz. A befizetés és a minden postabizonylatnál kapható ú. n. bírság-csekkkalon a kiadósa 48.800. sz. postaküldetés-csekkkalon átjárva is eszközölhető.

Felvonuló tömeg az országban. Kaha községben Január 11-én 11 órakor mintegy 25 fősől álló férfilegiont vonult a községvezető és segélylártni kérését akarta ott előadni. A csapatot egyes tagjai a tömeget arra isztatták, hogy a bírót dobják le az emeletre. Az oltani őrs egyik sűrűre a helyszínen megjelent, hol a tömeg felháború széteszlott. A felújított és bes kinyomozta s elfogva a debreceni kir. ügyészségnek átadta. A résztvevőket pedig feljelentette.

Elfogás hatósági közeg elleni vétség miatt. A rákóczi-falvai őrök egyik jára január 15-én 22 órakor közrend elleni kihágási ügyben *Bujdosó János* ottani asztalossegédet kérdezte ki. *Bujdosó* kikérdezése közben a járőrvetető fejéhez kapott és el akarta lökni az útjából, hogy elmenekülhessen. A járőrvetető járótársa segítségével *Bujdosó*t elfogta és hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt a szolnoki kir. ügyészségnek átadta.

Eredménytelen löfegyverhasználat. A szini őr állománya tartozó *Darvas József* törzsrőmester január hó 18-án 22—23 óra között Szin községben helyi szolgálatot teljesített. A törzsrőmestert a község utcáján ismeretlen egyén kövel dobálta. A törzsrőmester az ismeretlen ködöbálóval szemben löfegyverét használta, de a sötétség miatt a lövés nem talált. A támadó erre elmenekült. A törzsrőmester nem sérült meg. A lövedék senkit sem sebesített meg. A dobáló kézrekerítése végett a nyomozás és a fegyverhasználati ügy kivizsgálása folyamatban van.

Kardfegyverhasználat. *Kovács Mihály* II., a kisteleki őrseről a budapesti rádiótanfolyamba vezényelt őrmester január 15-én délután szolgálaton kívül a városban tartózkodott. A Gyóri-út és a Csörög-utca sarkán *Rozsonyi János* tartalékos főhadnagy, Máv. ellenőr más polgári egyének társaságában értesítette *Kovács* őrmestert, hogy a Csörög-utcaban egy ismeretlen honvédegyén több polgári egyént megtámadott s kardot rántva azokkal dulakodik. A polgári egyének kérétek nevezett őrmestert, hogy a garázdálkodót, ki a járőrelők testi épségét veszélyezteti, fékezze meg. *Kovács* őrmester a közelben rendőrt nem látott, ezért a helyszínre sietett, hol egy karposztmányviselőre jogosított őrmestert talált, (későbbi megállapítás szerint *Imreh Vince* I. honvéd gyalogezred állományába tartozó kvj. őrmester), ki kigombolt köpenyben egy polgári egyénnel dulakodott, kardja már a vele dulakodó polgári egyénnél volt. *Kovács* őrmester látva, hogy ittas emberrel van dolga, barátságosan felkérte *Imreh* őrmestert, hogy a dulakodást hagyja abba, mondja meg a lakáscímét s majd elkíséri haza. A dühöngő *Imreh* erre *Kovács* őrmestert durván szidalmazva, ököllel fejbesújtotta. *Kovács* őrmester kardot rántott és a törvény nevében *Imreh* elfogását kijelentette, egyben figyelmeztette, hogy további támadás esetén fegyverét fogja használni. *Imreh* a figyelmeztetés ellenére *Kovács* őrmesterhez ugrott, annak kardját kéztízben megragadta. *Kovács* őrmester mindkét esetben egy-egy rántással kiszabadította a kard pengéjét és a közben odaérkezett rendőri segítséggel a dühöngőt elfogta és a közeli Vörös Kereszt-kórházba szállíttatta. *Imreh* őrmester kezén a kirántott kard súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket okozott. *Kovács* őrmester a laktanyába bevonulva az esetről jelentést tett. A kivizsgálás az ügyben folyamatban van.

Piller György százados névmagyarosítása. *Piller György* százados, aki a losangelesi olimpiai játékokon a kardvívás világbajnoka lett, német hangzású nevét magyarul cserélte fel. A hivatalos lap szerint nevét „*Jekkefahasy*” névre változtatta át.

Öngyilkosság. *Toldi János*, a dombóvári őr állományába tartozó törzsrőmester, aki a budakeszi József kir. herceg szanatóriumában gyógykezelés alatt állott, január 23-án orvosi megvizsgálása céljából Budapestre nyert eltávozást. A törzsrőmester aznap 15 óra 45 perc tájban Budapesten, a VII. kerület, Mexikói-út 60. számú ház előtt öngyilkossági szándékából a 746. számú személyvonat elé vetette magát. A vonat kerekei a törzsrőmester alsó végtagjait a törzsnél levágták. *Toldi* a helyszínen azonnal meghalt.

Halálozások. A zalaegerszegi osztály állományába tartozó *Balogh Károly* tiszthelyettes január hó 13-án Szombathelyen meghalt.

Dr. haralyi és bereczki *Fejér Kálmánné* szül. *Kovácsnai Csutak Klára* január 18-án Hódmezővásárhelyen életének 61. évében meghalt. Az elhunytban *Fejér Károly* százados, a szombathelyi őrparancsnokképzőiskola tanára édesanyját gyászolja.

Szolgálatvezetői megbízatás. A pécsi 4. nyomozó alosztályról kipróbálás végett az ideiglenes szolgálatvezetői teendők ellátásával megbízott *Oszoli István* th.

Őrparancsnokká kinevezetett: a székesfehérvári II. kerületben *Takács János* II. th.

Előléptek. A budapesti I. kerületben törzsrőmesterré: *Bokkon Lajos* és *Faragó István* őrmesterek. A szombathelyi III. kerületben őrmesterré: *Bertalan József* cs. A miskolci VII. kerületben törzsrőmesterré: *Boros József*, *Zoltán István* és *Apostol Lajos* őrmesterek.

Házasságot kötött. A székesfehérvári II. kerületben: *Kun Miklós* th. Nagy Eszterrel *Jászap* községben. A szombathelyi III. kerületben: *Németh József* III. t. örm. Szabó Rozáliával *Lenti* községben és *Németh János* III. t. örm. *Hákdár Teréz*szel *Vasszentmihály* községben. A pécsi IV. kerületben: *Szabó Imre* I. t. örm. *Balog Juliannával* *Kozármisleny* községben. A szegedi V. kerületben: *Jusztin Márton* t. örm. *Dudás Margittal* *Kiskundorozsmán*. A debreceni VI. kerületben: *Cs. Szabó Imre* örm. *Forrás Irén*szel *Zsadányban*, *Marsi Tamás* t. örm. *P. Nagy Erzsébet*szel *Derescsán*. A miskolci VII. kerületben: *Czuczai Béla* th. *Iványi Antal* *Margit* hajadonnal *Pétersására* községben.

Csendőrségi Közlöny. 2. szám. Személyes ügyek. Kormányzó elhatározások. A Kormányzó Úr öfömlétsége magas elhatározásával adományozni méltóztatott a Magyar Bronz Érdemérmény zöld szalagon: *Novák-Kovács Imre* II. kerületbeli th.-nek és *Pénzes Mihály* III. kerületbeli t. örm.-nek több éven keresztül, különleges szolgálatban odaadó, hazafias buzgalommal teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálataiért; továbbá *Szabó Vince* VI. kerületbeli t. örm.-nek és *Hornyák András* VI. kerületbeli örm.-nek nagyobb és a közbiztonságra veszélyes ellenszegülő tömeggel szemben tanúsított határozott, erélyes és igen eredményes magatartásuk elismerésül. — Miniszteri rendeletek. *Podhradzky-Butyri Aurél* g. zls.-nak a székszárdi cs. gazdasági hivatalhoz történt tartós vezénylése megszűnt. — Végleges nyugállományba helyezettek: *Kotolai András* I. és *Máté György* VII. kerületbeli th.-ek. Ideiglenes nyugállományba helyezettek: *Majorcák János* I., *Szigeti Miklós* és *Bánfi Gyula* II., valamint *Pujcsák Sándor* IV. kerületbeli th.-ek. Várakozási illetményekkel szabadságot tettek: *Koncz Mihály* IV., *Bán József* VII. és *Hunyadi Pál* V. kerületbeli th.-ek. Ideiglenes nyugállományban meghagyattak: *L. Sárközi Károly* VI., *Czirják János* és *Matus György* VII. kerületbeli th.-ek. — *Skerlán Kálmán Mihály* *Mátyás* szds. családi nevét „*Sáróy*”-ra, *Marszelek*, másként *Marszelek János* alezr. „*Marsay*”-ra, *Czirjener József* alezr. „*Bánházy*”-ra, *Martonitz István* prbes. „*Megyes*”-re, *Bicsák Ferenc* t. örm. „*Békési*”-re, *Jelics Mihály* prbes. „*Józsa*”-ra, *Bázinger György* t. örm. „*Szabolos*”-ra *Matus Béla* cs. „*Majoros*”-ra, *Gábel Béla* th. „*Gáldonyi*”-ra, *Tebacher Ferenc* t. örm. „*Tölgyes*”-re, *Matócs János* örm. „*Maros*”-ra, *Zefer István* t. örm. „*Zombori*”-ra, *Shaller Imre* cs. „*Szabolos*”-ra változtatta át. — *Schmol István* t. örm. névváltoztatását tárgyaló rendeletben a „*Szekely*” családi név „*Magyar*”-ra helyesbítendő. — Szabályrendeletek. Betegség- és balesetbiztosítási járulékok fizetése. — Magyar hatóságok által kiállított, lejárt útlevelekkel és magyar állampolgároknak vélelmezhető egyének útlevel nélkül belépésének szabályozása, valamint az útlevelek érvénytelenné nyilvánítása. — Külföldi hajóstársaságok részére kívándorlók szállítására adott engedélyek meghosszabbítása. — Sajtótermékek terjesztésének eltiltása. — A hónap második felében engedélyezett rádióvevő berendezések díjfizetési és dífkötelezettségi idejének megállapítása. — Vámelőjegyzési eljárásban kezelt borsherdőknél az irtartalom és tarsúly beföldön való jelzésének mellőzése tárgyában kiadott rendelet hatálya alá eső borkereskedelmi vállalatoknak hivatalos jegyzéke. — A sertéspestis szűrum legmagasabb fogyasztói ára. — *Paldsti István* cs., *Juhász István* t. örm. és *Békai Márton* th. személyazonosságai igazolványának érvénytelenítése.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít *Vlahina Mihály* polgári altiszt, Budapest, I., Böszörményi-út 21 (Csendőrlaktanya) vagy *Fekete Imre* ny. törzsrőmester, Kunszentmiklós. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Kérelem. *Barta Lőrinc* törzsrőmester (Szombathely, őrparancsnokképzőiskola) kéri azokat a bajtársait, akik a világháború alatt, 1917. évben a 40. honvéd táborig tüzérezred 4. ütegénél teljesítettek szolgálatot, vagy akik az őrskörletükben ott szolgált egyenekről tudnak, szíveskedjenek címüket vele közölni.

Eladó egy nagy „*Royal*”-gyártmányú, nagy teljesítőképességű, keveset használt, jó karban levő gyöngybetűrendszerezéses frógép, készpénzfizetés mellett vagy részletre is. Érdeklődni lehet *Hejri Márton* őrmesternél (letenyei őr), ki kívánatra írásmintát is küld.

Lópoónak ajánlkozik. *Somogyi Imre* (Józsa, Hajdu m.). Négy és félévig huszárőrnagy lovasa volt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogukat feantartjuk, azokat tehát belegyezesünk nélkül nem szabad utánuyomtatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megjelölt és választékkal ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasáhosan, fröggéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézíráttal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírást hasáznál hosszabb kéziratot csak előzetes meggyezés után fogadunk el. — A elkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szorzóink különnyomatokat közvetlenül a Stádlum-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI. Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk együtt szerződésének árszába szerinti köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Hozzánk intézett levelek tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kérésre figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges bekegyezni. — Jelégül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy utcajegy számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezelhetőségi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőri Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legelőbb félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazgatási és közgazdasági hatóságok tényleges vagy nyugdíjas tagjaitól fogadunk el. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megjelölni, mert a felszólítás kötséget külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. Bűszörményi-út 21. szám.”

Új előfizetőinkhez. Előfizetőink száma a folyó év január 1-vel rendkívül megsaporodott. Sok előfizetési bejelentés azonban csak december 31. után érkezett hozzánk, amikor a folyó évi 1. számunkat már postára adtuk. Ilyen tömeges új előfizetésre nem számítottunk s ezért az 1. számot sok új előfizetőnek nem tudjuk megküldeni. Ami tartalék példányunk volt, azt az előfizetéseik beérkezésének sorrendjében szétküldtük, az utólagos igények zömét azonban nem tudjuk kielégíteni. A 2. számtól kezdődően mindenki megkapja a példányt.

Rádiót

kizárólag a

Rádionova

cégnél vegyünk, IV. Váci-u. 27-29. (Piarista-palota), ahol minden márkás gyári készülék kapható **Előnyös csereakció!**

nyát. A mai szűkös viszonyok mellett tartalékpéldányainkat a legszűkebb számra korlátozzuk s ezért csak azoknak az előfizetőknek küldetjük a lapot pontosan, akik idejében — legalább két héttel előbb — jelezték be előfizetési igényüket. Tudniok kell legénységi előfizetőinknek azt is, hogy az általuk fizetett előfizetési díj éppen hogy csak az önközlési árat fedezi, a hasznosra dolgozó üzletszerűségnek ebben sem nyitunk utat lapunknál s éppen ezért nemcsak az érdekelteknek, de a lapnak is javára valik, ha az előfizetők:

1. Idejében bejelentik előfizetési szándékukat.
2. Pontosán beüldik az előfizetési díjukat.
3. Idejében közlik velünk, hogy előfizetésüket nem fogják meghosszabbítani. Így mindenki pontosan megkapja a maga példányait és a lapot sem érintik károk, megzavarok.

H. L. 1905. 1. Nem magyaros, kérjen helyette másikat. Már csak azért is, mert sokkal szebbet és jobbat kapnak helyette. 2. Lekszikonválaszt kap.

Fényves. Német hangzú név, de Újtordai előnévvel Bethlen Gábor 1619 augusztus 28-án címeres nemesi levelet adományozott a családnak. Egyebéket ugyanaz a választunk, mint amit mai számunkban „Érdeklődő 1.” jellegre üzeniünk.

Rím. Egyik sem magyar, bár a számos ág között van néhány nemes is. Változtassa meg valami — harmadikra.

1989. 1. Hat évi tényleges szolgálati idő alapján az igényjogosultsági igazolványon kérhető. Ha a minősítésben nincs hiba, megadják. 2. Semmiféle okmányt nem kell csatolni, csak jelentse be az igényét. 3—6. A postához belátható időn belül a legszerűsebb útlásokra sem lesz felvétel. Kár a kísérletezésért.

L. S. örm., Zsadány. Legrövidebb előfizetési időtartam: félév, erre az időre az előfizetés: 3 P. Őki kell egészítenie.

T. F. th., Csépa. Legénységi előfizetés egy évre 6 P., a most beküldött összeggel tehát előfizetését 1934 december hó 31-ig rendezte.

F. P., V. A. th.-ek és B. B. es., Nagymaros. Olvassák el mai számunkban „Új előfizetőinkhez” jellegre küldött általános üzenetünket. Előfizetési díj egy évre 6 P., félévre 3 P. Félévnél rövidebb időre előfizetést nem fogadunk el. A lapot ezzel a számmal megindítottuk a címükre.

Ják. 1. Nagyon sok kérés érkezik hozzánk nemcsak a csendőrség köréből, hanem a csendőrséggel társadalmi összeköttetést tartó polgári körökből is, hogy a lapot a testületen (illetve a bíróságokon, honvédségen és rendőrségen) kívülálló előfizetők részére is küldjék meg, de szigorú és kivételet nem ismerő elvünk, hogy ezeknek a kívánságoknak nem tehetünk eleget. Bizonyára meg tudja ragyarázni a menyasszonyának, hogy ez az elvünk senki személyét nem érinti s hogy arra meg

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintarló gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — — — — 17—
Khaki kamgára, szintarló, tiszta gyapju	— — — — — 18—
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 22— 25—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raklaron, tollforgókkal együtt	7.60

e 41 év óta lennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hűtetre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

is van általában az okunk. Az elismerésnek és érdeklődésnek egyébként orvondunk. 2. A Cs. 20. utasítás III. fejezet 4. pont 4. bekezdése értelmében az őrsről „végleg távoznak” a vagyonszétválasztás ki kell adni. Mivel pedig a tartós vezénylés lényegében nem más, mint átélvezés, a tartós vezénylést is végleges távozásnak kell tekinteni. A fejenkénti osztaléko tehát a tartósan e vezénylőnek is ki kell fizetni. Ez a helyes eljárás már csak azért is, mert az új őrsön — különként — a tartósan odavezényelt nem fizethet felemelt napibetéteket, mert ezt az említett utasítás nem írja — s vezényeltetési pótdíj hiányában nem is írhatja — elő. Viszont, ha a tartósan vezényelt csendőr nem fizeti a felemelt napibetéteket, akkor rá számot kell tenni, részes tag pedig csak úgy lehet, ha a közzgazdálkodási vagyonszétválasztás magával hozza az új őrsére s ott a megfelelő alaptőkét a magával hozott összegből befizeti. Így áll a dolog, ha az említett utasítást és a célszerűséget vesszük alapul. Közbejártatik azonban az a gyakorlat, hogy az utóbbi időben számos olyan tartósan minősített vezénylés történik, amelyik valójában ideiglenes vezénylések felel meg. A közzgazdálkodások szempontjából ez okozza a zavarokat. Mert ma is nevezik az elorelatatlanok csak annyit meg, legteljesebb egy-két hónapig tartó vezénylést tartósan, ennyi ideig tartó távollét miatt nem gazdaságos és nem okos dolog az illetővel végleg elszámolni, a vezényeltetési helyen alaptőkét befizettetni vele, majd ott megint becsúlni, kifizetni s az anya-őrsön megint alaptőkét fizetni. Gyökeresen segíteni ezen a felemelt helyzeten nem lehet addig, amíg a tartós és ideiglenes vezénylések közötti különbség a gyakorlatban is újra helyre nem áll. Átmeneti megoldás lehetne addig, hogy az anya-őrsön a végleges elszámolás elmarad, a vezénylés helyén pedig méltányolják azt, hogy a „tartósan” vezényelt bajtárs aránylag rövid szolgálati ottartózkodása alatt, vezényeltetési pótdíját nem kap s így nem kívánják tőle, hogy a napibetéteket felemelten fizesse. A közzgazdálkodások tagjainak nem szabad elfelejteniük, hogy mindenkit érhet ilyen „baleset.” Ha a közzgazdálkodások nincsenek belátással a kincstár érdekeivel szemben, akkor egyszer a kincstár is meggondolhatja magát és ha pedig a díjaztat konyhat stb. felszámítandó, a gazdasági általánosságok pedig megállítandó, hogy fölöslegeiket a közzgazdálkodásoknak átadják, — odaajándékozzák — akkor a közzgazdálkodások nagyon rosszul járnának. A nőknek ugyan nincsenek ilyen problémáik, amilyenről fentebb írtunk, de nekik nincsenek olyan előnyeik sem, amilyeneket a nőknek élveznek. Mi szívesen megírjuk pontosan a „szabályokat”, de nem csinálunk titkot abból sem, hogy nem féltjük a nőket legénységét az éhenhalástól és nem nézzük jó szemmel, ha a közzgazdálkodások körül kicsinyeskedés folyik. A felvetett kérdésben minden azon fordul meg, hogy a szóban forgó törzsröster vezetőjében végleg, vagy — a tartós vezénylés dacára is — csak ideiglenesen van-e az őrsükre helyezve? Ha végleg oda van helyezve, akkor a régi őrsén feltétlenül el kell vele számolni, míg ha nem végleg van odahelyezve, hanem kitérés van arra, hogy az anya-őrsére vissza fog térni, akkor még gavaléros dolog is az illető őrsparancsnoktól, hogy az új közzgazdálkodás számára a törzsröster vagyonszétválasztásból 100 pengőt segítségképpen átenged.

Pergőtűz. Megérdemelné egy szidási pergőtűzet! Hogy lehet ilyen dolgot nyílt lapon kérdezni s hozzá még nagyon is illetéktelenül? Nem tudjuk hirtelenében, rá lehetne-e olvasni valamelyik paragrafusát a meggondolatlanúságára, azért megelégszünk annak a megállapításával, hogy bizonyos dolgokhoz nem sok érteke van. Szerencsére, hogy ebből minden levelet

Hegedű, vargató, harmonika,
RÁDIO, GRAMOFON
cimbalom, az összes hangszerrel a
csendőrségi tagoknak részére is.
Arányos áron ingyen adja a csendőrség
nek az év óta megfizethető állítója

Mogyoróssy Gyula
világíró hangszeres
Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

titokban tartunk, még ilyen haldvések esetében is. Még felelős állásban levő ténylegk is meggondolnák, hogy kíváncsiságból vagy magánérdekből ilyen kérdést firtassanak.

B. G. A. fogtechnikus, Miskolc, honvédkórház. 1. Levelét illetékes helyre juttattuk s ha atya adatait a csendőrség ősi halottai között megtalálják, a kért igazolványt megkapja. 2. Erről mondjon le, teljesen kizárólag, kivétel nélkül. A magyar állam nem tehet arról, hogy Kassát a csehnek megszálva tartják s emiatt önnek a nevelési járuléka nem volt folyósítható. Mikor pedig átjött, akkor már katonaköteles korban volt. A levélben említett címen a fél Felvidék, Er ély jöhetne ezzel az igénnyel.

Mátra. Nem írta meg a véglegesítés napját, de azt is elegendő tudnia, hogy kétvi csendőri rendfokozatban töltött idő után lép be a magasabbik fizetési fokozatba. Az előteptetéssel bizony várnia kell. Sokáig. Másutt már évekket ez előtt megkezdtek az emberek ezt a várakozást.

Kemese. Szíves türelmet kérünk: legközelebb jön.

Szalmárnémeti, 1. Évszám szerint — mint ön gondolja — senki sem lehet 80 éves, csak a születés napja szerint. Ön tehát 1933 december 27-én lesz 30 éves, december 28-án beadhatja a nőszülési kérvényét. 2. A volt férj halotti anyakönyvi kivonatát és a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, egyébként a szokásos okmányokat. 3. A leközölni-rovatban kap választ.

Kaposmérői, nemesszalóki őrs. Nem tudjuk pótolni.

B. J. cs., Moca. Mindent értékesítsen, illetve rendeljen vissza. Ezután majd mindenkinek többet kell várnia. Levelet nem írunk, a 30 filléres bélyeget bevételük.

K. F. törm., Seregélyes. Az utasítás határozottan megmondja, hogy csak az „országhatáron és az országhatár mentén.” Levele pedig kifejezetten belterületet említi. De hogy volna „jogos.”

Balassagyarmat. Igaz, de ott a hiba, hogy az utasítás szerint a pihenőt az őrsparancsnok kell megtartani. A Szut, 288. pontja a laktanyában való pihenést csak mint kivételt engedi meg, „amikor valamely őrsparancsnok pihenőhely egyáltalában nem áll rendelkezésre.” Ha tehát olyan őrsparancsnok, amelyben pihenőhely rendelkezésre áll, a laktanyában tart valaki nagy pihenőt, ez már utasításellenes. Eltekintve azonban attól, hogy kérdések elvi tisztázása során az alapot adó utasításról nem lehet megelégedni, gyakorlatilag sem tartjuk helyesnek, hogy

Használjunk **Schmoll Pastát** Magyar gyártmány

Anyaszorból is kispasztóval átvett prima háló, ebédlők, úriasztók
BŐTORTERMELO ÉS olcsó áron adó
ÉRTÉKESÍTŐ RT. Dohány-u. 27. és 31.

REFORM RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 5 SZÁM
TELEFON I. Aut. 130-98 és 132-96.

Örömmel adjuk tudlara a 1. vevőinknek, hogy tavaszi beszerzéseinket befejeztük és rendkívül dús választékú árú-készletünkben igen olcsó árak mellett áll módunkban a legkényesebb igényeket is kielégíteni.

Kelvezményes fizetési feltételeinket továbbra is érvényben tartjuk!

Mintákkal és meglepetésküldeményekkel szívesen szolgálunk! — Postai megrendeléseket aznap elintézzük!

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

az őrsparancsnok pihenő nélkül portyázza végig az őrzőjáratot csak azért, hogy így váratlanul előbb bevonulva, ellenőrizze az otthonlevőket. Előszörjük, hogy néhány ilyen pihenőnélküli portyázás — különösen rövid őrzőjáratban — még nem tenné tönkre az őrsparancsnokot, de rendszernek ez mégsem megfelelő és beleütközik az utasításba is. Azonfelül ma az, ha valaki néha ünszántából vállalja az ilyen végigportyázást és megint más, ha erre szolgálati rendszer alapján kötelezve van. Az ajánlott ötödik mód — a kispihenők összegyűjtése a szolgálat végére, tehát a korábbi bevonulása — azonos az előbbivel, mert lényegében ez is, az is pihenő. Sőt, a kispihenők fontossága talán még nagyobb, mint a nagypihenőké, mert a kispihenőknek már értekezési, tájékoztató, tehát a pihenésen kívül a szolgálati céljai is vannak.

N. I. th., Zalacsány. Olvassa el lapunk mai számában „Balassagyarmat” jeüjgére küldött üzenetünket.

Bizonytalanság, Jogosan megtagadhatná a szeptemberi étkezési pénz befizetését, mert kislány a említett hónapban egyetlen napot sem töltött az intézetben a hozzá nem a saját hibájából vagy akaratából, hanem az intézet tanítási szünete miatt. Igyekezze azonban barátságos úton megegyezni, mert a huzavona tényleg nem kívánatos ebben az esetben. Az intézet vezetősége bizonyosan arra az álláspontra helyezkedik, hogy a költségvetésében a szeptemberi étkezési pénzek már be voltak állítva s azok elvezetése az intézet egész évi anyagi számláit megzavarhatná. Valószínű tehát, hogy szigorúan jogi szempontból az intézet vezetősége sem tartja jogosnak a követelését, hanem inkább arra az álláspontra helyezkedik: rajta sem mulott, hogy szeptemberben nem lehetett a tanítást meg tartani, ha pedig egy hallgatónak elegendi a szeptemberi díjat, akkor a többiek is ezt követelnék. Valószínű, hogy ha ön a kétségtelenül jogos álláspontjához ragaszkodik, az intézet valami módon ellenrendszabályokkal fog élni. Ha tehát a leánykát feltétlenül ott akarja taníttatni, akkor ne eroszakolja a dolgot. Egyébként pedig: még azok a nyomorék gyermekek is korlátolt számban juthatnak ingyenes nevelőintézetbe — otthonba —, akiknek a szülei aig a kenyeret tudják megkeresni. Az általános elv ugyanis az, hogy a nyomorék gyermek felnevelésére és eltartására a szülők kötelesek.

Siófok. Még nem készült el az igényjogult állások jegyzéke. Addig nem tudunk az olyan kérdésekre felvilágosítást adni, hogy mennyi szolgálati idő, illetve milyen fokozati igazolvány alapján melyik állásokra lehet pályázni.

Eger. Legjobb volna, ha személyesen tárgyalna a postamesternovel, de ha a válasz nélkül maradt írásbeli érdeklődésével kapcsolatban önértékkérdést csinál a dologból — ami érthető volna —, akkor forduljon kifogásaival a postameszternek felettes hatóságához, az illetékes postai igazgatósághoz. Ha ott sem intézik el az ügyet, akkor már csak a polgári peres út marad. A részletekről nem mondhatunk véleményt, mert nem ismerjük a szerződés részleteiben, annyit azonban leszögezhetünk, hogy a szerződést egyoldalúan egyik fél sem változtathatja meg. Valószínűnek tartjuk, hogy a postamesternő azért vontu le a lakbérből az említett százalékokat, mert az ő lakbéréit is leszállították annyival, ez azonban — feltéve, hogy a szerződésben nem volt kifejezetten megengedve, illetve kikötve — jogtalan volt. Magánlevelet nem írunk, a 20 filléres bélyeget lapunk javára bevételéztük.

1897. 1. Megilleti. Közvetlenül ahhoz a körületi parancsnoksághoz adja be a kérvényét, amelynek az állományában utoljára szolgált. 2. Ha nem ideiglenes, hanem állandó állású

alkalmazást kapna ezen az úton, akkor a csendőrségi nyugdíját nem kaphá tovább, de amikor aztán az új állásából is nyugállományba menne, akkor a csendőrségi szolgálati idejét is beszámítanak s emellett választhatná azt a nyugdíjat, amelyik magasabb, vagyis: akár a csendőrségnél elért rendfokozata után, akár az új állásában elért helyzete alapján. A vasúti arékes igazolvány minden állami állásban megilleti. 3. A „Nimród” c. vadászati folyóirat szerkesztőségének címe: Budapest, Egyetem-utca 4. sz. 4. Ha február 1-én az egy év letelik, akkor a mostani nyugdíjtörvény szerint a jövőben mindig a mostani lakbért kapja, bárhová költözik is azután. A nyugdíjtörvény azonban módosítás alatt áll s hogy a változásoknak milyen kihatása lesz a már nyugállományba helyezettekre, azt még nem lehet tudni. 5. Nincs felvétel, ön idős is volna már ehhez. 6. Kérelmét legközelebb közzöljük. 7. A lapot megindítjuk címére. Egyévi előfizetés 6 P, félévre a fele.

Gádorosi őrs. A karácsonyi számunk mind elfogyott, a tartalomjegyzéket a folyó évi 2. számunkkal közben megkapták.

M. L. th., Szombathely. A kért számokból nincs tartalék-példányunk, január 15-től azonban újra küldjük. Az előfizetési határidőket pontosan betartjuk, legfeljebb két számit várunk a megújításra, máskülönbön nem tudunk rendet tartani.

Köszegi őrs. A 2. számmal megkapták.

Budai törm., Debrecen. Már így jegyeztük elő, mikor a pénz beérkezett. Az 1. számot nem pótolhatjuk, a 2. számot elküldöttük.

T. S. — tavasz — Tisza. A mostani előléptetési rendszerben nincs szerepe a honvédségi szolgálati időnek, csak a csendőrségi szolgálati idő számít.

698. Megvan a nyugdíjhoz szükséges szolgálati ideje.

Szakonyi, Tattay István ny. c. tábornok: Budapest, II., Batthyány-utca 26., Eigen Pál ny. százados: Budapest, IX., Üllő-út 1., Bathó Zoltán határőrszázados: Miskolc, Somló Jenő v. tart. zászlós: Budapest, VI., Király-utca 76., Orosz György v. tart. hadnagy: állami tanító Szolnokon, Mamusich Ferenc százados: Jászberény, gy. laktanya. A többiek címe ismeretlen.

N. L. Vlasic Róbert v. es. és kir. őrnagy a magyar honvédségnek nem tagja, tartózkodási helye ismeretlen, a másik szintén ismeretlen.

Vizvár. Némethy Zoltán v. tart. főhadnagy címe: Hódmezővásárhely, posta 1231. A másik ismeretlen.

Á. th. Deleva Zoltán v. tart. ezredes címe: Budapest, IV., Veres Pálné-utca, Lobkovitz-laktanya, Kanizsai Imre v. tart. főhadnagy: Sövényháza, Csongrád megye. A volt m. kir. 40. honvéd-gyaloghadosztály iratai a m. kir. Hadilévtárban vannak (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

2 gyermek. Talán félreértés lehet a dologban. A Szolgálati Utasítás pontosan előírja, hogy kinek hány s olgálati órát kell teljesítenie s azt is megmondja, hogy az utasítás n jelzett eseteken kívül seмик sem lehet órákedvezményben részesíteni. Nem világos tehát, hogy mi alapon kell Önnek napi három óra külszolgálatot teljesítenie. Másodszor: aki műhelyben van, az nem lehet egyúttal az őrsön is. Jelentkezék ügyével kihallgatásra; ha alaposabban megismer-

A ruhaszövel minősése bizalom dolga.

Egyedül csak a szövület előállító posztógyáras képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban, nemes tisztavagyút használ fel; csak tudja, hogy a szövületben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az előzőkből minden közvetítő áruházasától mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk átadó szerződésben szállítja a, mértékadó árúknak pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismeretlen okirattal e ismerésben részesült állandó szerződéses leírásúja. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország totális kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Az egész világon
legjobbban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

rik az Ön ügyét, okvetlenül segíteni fognak rajta. Persze nem tudjuk pl. azt sem, hogy mennyi elfoglaltságot ad Önnek naponta a műhelymunka, mert lehet viszont, hogy az meg túlkevés.

V. P. Szívesen.

D. Sz. J., Dombegytáz. Nem küldhetjük.

Érdeklődő I. A legrosszabb jelige. Kérdéseire: 1. Az előfizetési díj rendszer beérkezett. 2. Nem magyaros hangzású a neve, Erdélyben azonban Tordavilmai nemesi előnévvel is előfordul a név. Ennek a családnak egyik tagja Szónok-Doboka megyében igazolta a nemességét 1786-ban. Ha igazolni tudja, hogy ebből a családból származik, akkor még kérésére sem változtatnák meg a nevét. Ha viszont a nemességet nem tudja igazolni, magyarosnak a nevet elfogadni nem lehet, mert csak a nemesség tenné azzá. Ebben az esetben kérje a megváltoztatását.

Érdeklődő II. A legrosszabb jelige. Kérdésére: Nem kell megváltoztatnia, ilyen nevű család van nemes négy is, a legrégibb 1582-ben kapott birtokállományt.

Iván. Nem kell megváltoztatnia.

Sz. A. törm., Szálka. Szívesen közölteük ügyes nyomozását; a tiszteletdíjat is megérdemelte becsülettel.

Jáva. A Csendőrségi Lapoknál (és együttesen a csendőrségi emlékalapnál) levő két segédmunkási hely be van töltve, azokban a közeljövőben nem áll be üresedés, kérelme tehát nem teljesíthető.

Pályázat járőrvezetők számára.

Minden csendőr előtt ismeretes, hogy a löfegyverek milyen fontos szerepet játszanak és játszhatnak mindenféle büncselekmény elkövetésénél. A löfegyverek eme bűnügyi jelentősége következtében a csendőrség közbiztonsági feladatkörük is egyik legfontosabb ágazata az engedély nélkül tartott löfegyverek felkutatása és őrizetbevétele. Amelyik őrs ezen a téren különös szorgalommal tevékenykedik, az helyesen fogja fel a megelőző szolgálattal a téren elért eredményei pedig legalkalmasabbak arra, hogy az őrskörletben a közbiztonság állapotát szilárdítsák.

Az a járőrvezető, aki a löfegyverek felkutatása és őrizetbevétele terén az egész testületnél a legjobb eredményt érte el, megérdemli, hogy nevét megismerjük és hogy az általa elért eredményt buzdításként a bajtársak elé tárjuk. Pályázatot hirdetünk tehát a következő feltételekkel:

- 1. A tevékenységi napló alapján kimutatást kell összeállítani, hogy a pályázó az 1922 január 1-től 1932 december 31-ig terjedő időben, három év alatt hány golyós, illetve serétes puska-t és hány pisztolyt vett őrizetbe.
- 2. A pályázó az 1922—1932. évek közül tetszése szerint, szabadon választhatja ki a három évet, amelynek eredményét kimutatásba foglalja; természetes, hogy azokat az éveket kell választani, amelyeket a pályázó mozgalmasabb őrsökön töltött. Vagyis nincs akadálya annak, hogy az egyik pályázó pl. az 1922., 1926. és 1931. éveket, a másik viszont pl. az 1924., 1926. és 1930. éveket stb. mutassa ki. A kimutatott éveket mindig január 1-től december 31-ig kell számítani.
- 3. A kimutatásba csak azokat a löfegyvereket szabad felvenni, amelyeket a pályázó járőrvezetői minőségben és saját kezdeményezéséből, tehát nem felhívásra vagy megkeresésre vett őrizetbe.
- 4. A kimutatás adatainak valóságáért a pályázó erkölcsi-

leg felelős. A nyertes pályázatot egyébként az eredmény közzélése előtt az nban hivatkozott őrsöknek az adatok ellenőrzése végett ki fogjuk adni.

5. A pályázatokat a következő kimutatás alakjában kell beküldeni:

Kimutatás

Nagy János tn. által az 1922., 1927. és 1928. években járőrvezetői minőségben őrizetbe vett löfegyverek számáraól.

folyószám	Az őrizetbevétele idője (év, hó, nap)	Őrs	Ikt. (ics.) szám	Őrizetbe vetetett			Mégjegyzés
				golyós puská	vadász-puská	pisztoly	
Összesen:							

Kelt... stb.

Aláírás.

6. Beküldési határidő: február 28. Azt a pályázót, aki a legtöbb őrizetbe vett löfegyvert tudja kimutatni, Garay Ákos festőművésznek egy igen értékes csendőr-tárgyi eredeti rajzával jutalmazzuk. Az eredményt a március 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Megjéjtés.

Lapunk 1933. évi 1. számában közölt rejtjelezett szöveget tartalmazó pályázatunk megfejtése a következő:

„Rónainak és Fehérnek nem tudtuk bejuttatni a leveleket, mert Takácsot az utolsó pillanatban áthelyezték. Másik ember megnyerése folyamatban van. Siker esetén azonnal jelentést teszünk. Leveleket jövőben Molnár Endre Vác, postarestante címre kérjük. A röpiratokat hozó futár a Zöldhordó csaposánál érdeklődjön utánunk.”

Beérkezett összesen 58 megfejtés.

A rejtjelezett szöveget helyesen fejtették meg:

- Balaton József törm. (Szeged), Budaí Anzrás törm. (Debrecen), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Csordás András th. (Debrecen), Enyedi László törm. (Debrecen), Furkas János II. th. (Kaposvár), Gerzsényi György törm. (Debrecen), Hamza Gábor törm. (Debrecen), Izsó Anzrus törm. (Szeged), Kemény Pál alhadgy. (Szeghalom), Kertész József cs. (Csépa), Klunicza István cs. (Rakamaz), Kolozsvári Gyula th. (Szombathely), Kozma Mihály th. (Debrecen), Kun Jenő th. (Debrecen), Lantos János törm. (Miskolc), Marton Mihály th. (Szombathely), Mándy János th. (Miskolc), Menyhárt István th. (Szombathely), Molnár Bertalan törm. (Debrecen), Molnár János th. (Keszthely), Olajos Mihály th. (Nagyszénás), Pajor János g. th. (Budapest), Roma Gábor őrm. (Pestszenterzsébet) és Zombori István törm. (Szeged).

A jutalmul kitűzött képet a szerkesztőségben megejtett sorsolás során Lantos János törm. (Miskolc) nyerte.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.

Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: György Aladár.

A csendőrség egyik legrégebb, legmegbízhatóbb bevásárlási helye. — Kedvező fizetési feltételek.

TRIBON

ruházati r.t.

Budapesti, VIII., Üllői-út 14. szám

Telefon: J. 392-85 és 312-57

Egyenruhaszövetek, bélesárak, női és férfi fehérnemű, selyem, kötött-ésszövőtü-aiu, kesztyűi, harisnya, paplan, cipő.

Járőrszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervria, tákal, azok érali és megrendelési nyomtatványokal lásd „Csendőrségi Lapok“ multévi mára 1., márc. 16., máj. 1. és nov. 1 számok-ban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércáruvgyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.